

Rammebetingelser og udviklingsmuligheder for videregående uddannelser på Bornholm

Analyse for Bornholms Vækstforum

Analysen tegner et billede af udfordringerne for videregående uddannelse på Bornholm. Den evaluerer, hvordan Bornholms Akademi i 12 år har arbejdet for at imødekomme disse udfordringer samt kortlægger nuværende og kommende udbud og efterspørgsel efter videregående uddannelse og efteruddannelse. Formålet er at tilvejebringe et beslutningsgrundlag for, hvordan videregående uddannelse på Bornholm, herunder Bornholms Akademis funktioner, kan varetages i fremtiden.

Tage Petersen, Anja Bach-Jensen og Karin Topsø Larsen

11-06-2014

Center for Regional- og Turismeforskning

Titel:

Rammebetingelser og udviklingsmuligheder for videregående uddannelser på Bornholm

Analyse for Bornholms Vækstforum

Forfattere:

Tage Petersen, Anja Bach-Jensen og Karin Topsø Larsen

Center for Regional- og Turismeforskning (CRT)

Stenbrudsvej 55

3730 Nexø

Telefon +45 5644 1144

e-mail: crt@crt.dk

www.crt.dk

© 2014 Center for Regional- og Turismeforskning, Bornholms Vækstforum og forfatterne

ISBN Nummer: 978-87-916-7749-6 (PDF)

Center for Regional- og Turismeforskning er et center for anvendt forskning, der løfter analyse- og udviklingsopgaver samt forskningsprojekter med særligt fokus på yderområder. Centrets primære fokus er regionaludvikling med fokus på yderområder, turisme i et destinationsperspektiv samt modeløkonomisk analyse. CRT er beliggende på Bornholm og har eksisteret siden 1994.

Indhold

1	Sammenfatning.....	5
1.1	Evaluering af Bornholms Akademi.....	6
1.2	Udfordringer for videregående uddannelse på Bornholm	9
1.3	Perspektiver på videregående uddannelse nationalt og i yderområder	11
1.4	Modeller for varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm	12
2	Indledning.....	17
2.1	Datagrundlag	17
3	Delanalyse 1 - evaluering af Bornholms Akademi	18
3.1	Evalueringsdesign og fokus	18
3.2	Bornholms Akademis opgaver, finansiering og organisering	19
3.3	Evaluering af målsætninger og opgaveområder for Bornholms Akademi.....	25
4	Delanalyse 2: Udfordringer for videregående uddannelse på Bornholm	35
4.1	Fremtidens kompetencebehov på det bornholmske arbejdsmarked.....	35
4.2	SWOT-analyse af uddannelserne på Bornholm.....	38
4.3	SWOT-analyse for videregående uddannelser	38
4.4	SWOT for akademi- efter- og videreuddannelse.....	50
4.5	SWOT for ungdomsuddannelsesområdet.....	54
5	Delanalyse 3: Perspektiver på videregående uddannelse nationalt og i yderområder.....	60
5.1	Professionshøjskoler og erhvervsakademiers regionale dækning	60
5.2	Hvilke indsatser varetager regionerne på uddannelsesområdet?	61
5.3	Model Thy - kommunalt uddannelsescenter er krumtap for lokal udvikling.....	62
5.4	Den Kommunele uddannelsesstrategi i Guldborgsund.....	65
6	Modeller for varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm	67
6.1	Model 1 - Efterspørgselsstyret model	69
6.2	Model 2 - Akademisk landsby	71
6.3	Model 3 - Uddannelsessekretariat.....	76
7	Referencer	79
8	Bilag.....	81
8.1	Bilag 1. Uddannelsesworkshop 23.4.1014:.....	81
8.2	Bilag 2: SFA Analyse.....	85
8.4	Bilag 3: Udviklingsprojekter i Thy Uddannelsescenter.....	86
8.5	Bilag 4: relevante uddrag af lovgivning	88

1 Sammenfatning

Bornholms Vækstforum har bedt Center for Regional- og Turismedforskning om en analyse af uddannelsessituationen på Bornholm med fokus på videregående uddannelse. Analysen er affødt af, at den nuværende udviklingskontrakt mellem Bornholms Akademi og Bornholms Vækstforum udløb med udgangen af 2013¹. Dette indledende afsnit sammenfatter resultater og konklusioner.

Vækstforums ønske var en evaluering og drøftelse af Bornholms Akademis opgaveportefølje set i relation til hele det bornholmske uddannelsessystem. Hensigten er at sikre sammenhæng mellem det regionale vækst- og udviklingsstrategiske arbejde og uddannelsesudfordringen på Bornholm. Et øget uddannelses- og kompetenceniveau anses som en væsentlig forudsætning for at udløse Bornholms vækstpotentialer. Analysen munder ud i et antal mulige modeller for, hvordan videregående uddannelse på Bornholm og herunder Bornholms Akademis funktioner kan varetages i fremtiden. Arbejdet tjener dermed tillige som vidensgrundlag for den politiske beslutningsproces.

Bornholms Akademi er en uafhængig selvejende institution, som skal understøtte en regional uddannelses- og forskningsindsats på Bornholm. Analysen viser, at *akademiet mangler et klart mandat* i det lokale såvel som det nationale uddannelseslandskab for at kunne udføre denne rolle.

- Akademiets organisationsform og opgaveportefølje har bevirket, at det hidtil kun er knapt halvdel af personaleressourcerne, som er anvendt på udvikling af videregående uddannelser på Bornholm.
- Et iøjnefaldende enkeltresultat er dog akademiets bidrag til at igangsætte, organisere og facilitere efteruddannelse på diplomniveau af nuværende og kommende ledere i BRK.
- Praktiske og organisatoriske opgaver relateret til Uddannelsescenter Snorrebakken har været resourcekrævende, men mulighederne for synergi og udvikling er hidtil ikke blevet udnyttet til fulde, hvorfor det fremstår mere som et lokalefællesskab end et egentlig uddannelsescenter.
- Uddannelsesfaglige anbefalinger til Bornholms Vækstforum har begrænset sig til 14 af i alt 115 projekter i perioden 2008-13, og det fremstår problematisk, at akademiet på samme tid både varetager en rådgivende funktion samt er ansøger af midler fra Bornholms Vækstforum.

Spørgsmålet er nu, hvorledes videregående uddannelse på Bornholm fremadrettet skal varetages og organiseres og med hvilke mål i sigte. Analysen opridses tre mulige modeller – hhv. *Efterspørgselsstyret model*, *Akademisk landsby* og *Uddannelsessekretariat*.

Hovedkonklusionerne fra analysearbejdet blev mod opgavens afslutning præsenteret – og bredt bekræftet og accepteret – på en workshop for uddannelsesinstitutionerne på øen, Bornholms Regionskommune samt erhvervsorganisationerne. Den administrative reorganisering af BRK i en centermodel, som trådte i kraft pr. 1. marts 2014, signalerer endvidere, at der også er organisatorisk råderum til at træffe en politisk beslutning vedrørende den fremtidige varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm.

---

¹ Pga. analysearbejdet blev udviklingskontrakten forlænget med ½ år til 30. juni 2014.

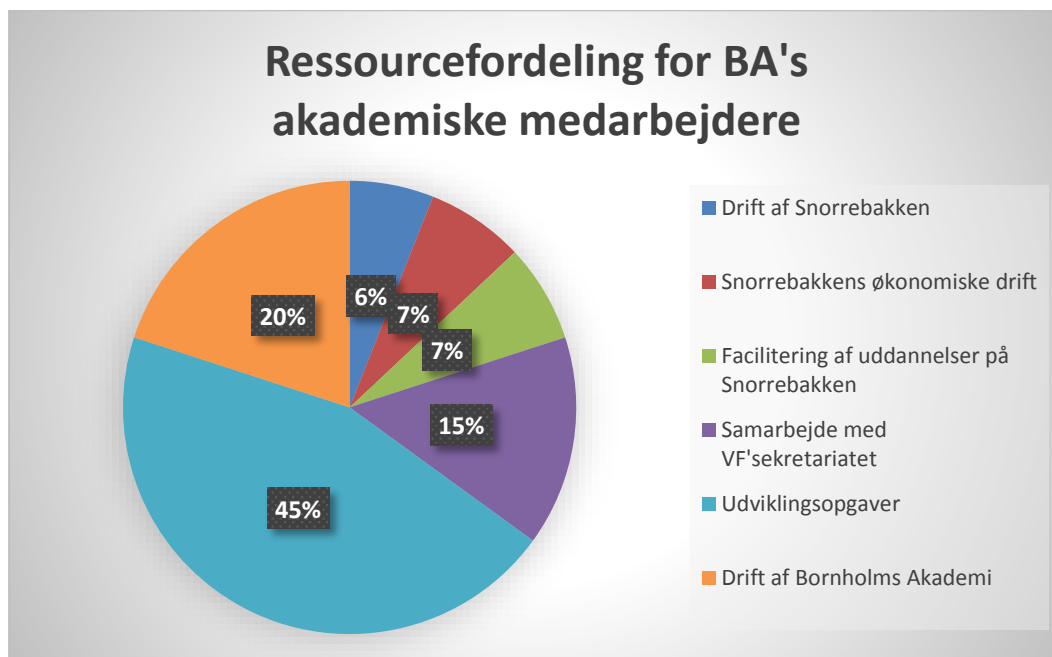
1.1 Evaluering af Bornholms Akademi

Bornholms Akademi er en uafhængig selvejende institution² på Bornholm oprettet d. 11. oktober 2001 af det tidligere Bornholms Amt. Akademiet har til formål at understøtte en regional uddannelses- og forskningsindsats på Bornholm, men kan ikke selvstændigt udbyde uddannelser. Akademiet har til huse på Uddannelsescenter Snorrebakken, som ejes af Bornholms Regionskommune (BRK), og har faciliterende og driftsrelaterede funktioner i forhold til de udlagte uddannelser på stedet.

Akademiets indtægtsgrundlag har i årene 2008-2013 ligget mellem 1,3 og 3,8 mio. kr. Heraf ca. 1,2 mio. kr. i årlig grundoperatørkontrakt via Finansloven styret gennem Undervisningsministeriet/Uddannelses- og Forskningsministeriet og 750.000 kr. gennem en udviklingskontrakt med Bornholms Vækstforum. Dertil kommer i årene 2009-2013 indtægtsdækket virksomhed i størrelsesordenen 700.000 – 1,8 mio. kr., overvejende i form af efteruddannelsesinitiativer med Bornholms Regionskommune som primær aftager. Årsresultatet for Bornholms Akademi har i samme periode ligget mellem 215.000 og 740.000 kr. Ved udgangen af 2013 var akademiets egenkapital 3.114.877 kr.

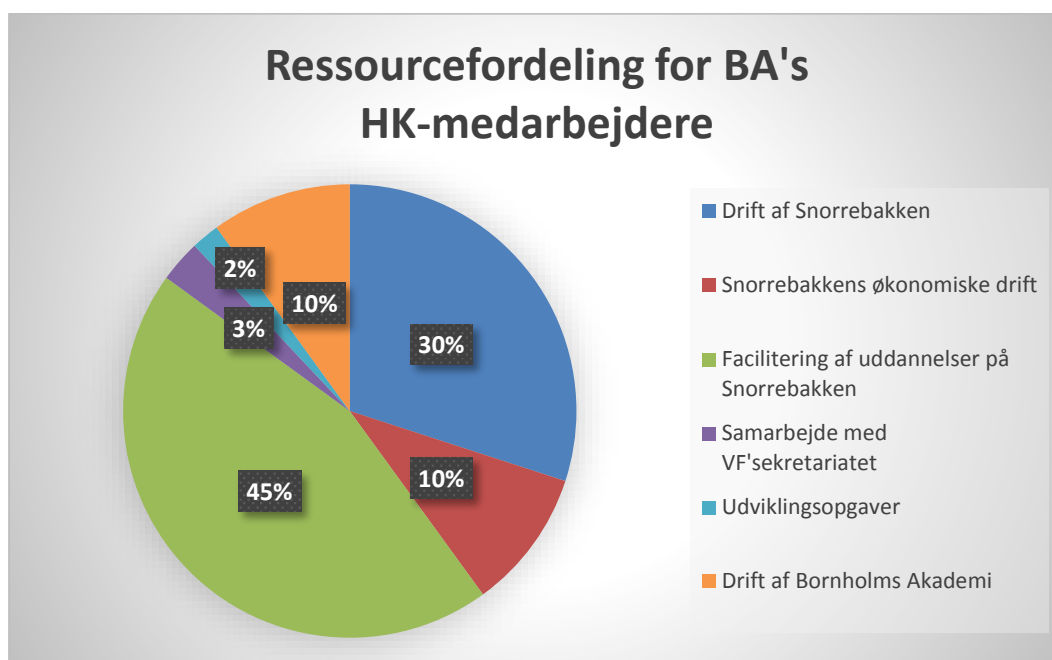
Tyngden af de forskellige arbejdsområder i Bornholms Akademi's opgaveportefølje er anskueliggjort ud fra en anslået ressourcefordeling udarbejdet af akademiets medarbejderstab (Figur 1 og Figur 2). Anslået anvender de akademiske medarbejdere på akademiet i omegnen af 45 % (33 timer) af arbejdstiden til hovedopgaven med at understøtte og udvikle videregående uddannelse på Bornholm. Det administrative personale er næsten udelukkende beskæftiget med opgaver i relation til Uddannelsescenter Snorrebakken. Opgaver relateret til opretholdelsen af akademiet som en selvstændig virksomhed med egen økonomi, strategi og bestyrelse anslås ugentligt at kræve 15 arbejdstimer fra det akademiske personale, og bistand til Vækstforum og øvrigt arbejde relateret hertil anslået til 11 timer.

Figur 1 Ressourcefordeling i % - akademiske medarbejdere på Bornholms Akademi

² Jf. "Vedtægter for Bornholms Akademi" 11.03.08.

Figur 2 Ressourcefordeling i % - HK-medarbejdere på Bornholms Akademi

Herunder gennemgås resultater og konklusioner fra evalueringen af de tre overordnede målsætninger, der sammenfatter hovedmål og opgaveområder for Bornholms Akademi:

1. Understøtte udvikling af videregående uddannelse på Bornholm
2. Administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken
3. Bistå Bornholms Vækstforum på uddannelsesområdet

1.1.1 Understøtte udvikling af videregående uddannelse på Bornholm

Bornholms Akademis centrale opgave er at fremme, udvikle og igangsætte videregående uddannelse på Bornholm, dels ved at afsøge efterspørgsel og muligheder generelt, og dels ved selv at være primus motor på igangsættelse af specifikke uddannelser og uddannelsesforløb. Til denne opgave anslår akademiets medarbejdere, at der afsættes omkring 33 akademiske arbejdstimer (45 %) pr. uge.

Udviklingsopgaven i forhold til videregående uddannelse på Bornholm har siden 2001 været varetaget af akademiet, og det indikerer umiddelbart, at Bornholms Amt - og siden BRK og Bornholms Vækstforum - har været tilfredse med varetagelsen og med de opnåede resultater. Politiske hensyn samt en vurdering af, at omkostningerne forbundet med en ændring af organiseringsformen vil være større end gevinsterne, må ligeledes formodes at have bidraget til opretholdelsen.

Evalueringen viser, at Akademiet er lykkedes med at organisere og facilitere efteruddannelse på diplomniveau af især nuværende og kommende ledere i BRK. Det vurderes, at dette udviklingsområde er lykkedes grundet et fint samspil mellem akademiets personale, som har stor erfaring fra den kommunale verden og et stort netværk inden for efteruddannelse af ledere, kombineret med timingen i den vedtagne Kvalitetsreform fra 2008 om en styrket indsats for kompetenceudvikling samt efter- og videreuddannelse på de offentlige arbejdspladser. BRK var sikret medfinansiering til efteruddannelsesind-

satsen og var bevidste om efteruddannelsesbehovet. Akademiet har til gengæld været udfordret i forhold til at udvikle og udbyde uddannelses tilbud målrettet det private arbejdsmarked, og dette er kun i meget begrænset omfang lykkedes. Uddannelsesinitiativer, som skulle sætte bornholmske uddannelser på landkortet ved at tage udgangspunkt i øens særlige forudsætninger (eksempelvis natur, geologi eller turisme) og derved styrke uddannelsesområdet som erhvervssektor på Bornholm, har ligeledes været en målsætning med store udfordringer og begrænset succes.

Bornholms Akademi er tiltænkt en tværinstitutionel og koordinerende rolle i forhold til myndigheds- og udviklingsopgaver relateret til uddannelse på Bornholm. Akademiet hverken kan eller skal tage styringen på udviklingsarbejdet i de andre institutioner, men alene varetage opgaver af relevans for Bornholm, som ikke bliver varetaget af enkeltinstitutionerne.

Evalueringen viser dog, at akademiet mangler et klart mandat og kæmper med en status som "hverken fugl eller fisk" i det lokale såvel som det nationale uddannelseslandskab, hvilket gentagne gange har gjort det problematisk for akademiet at udføre den koordinerende rolle.

1.1.2 Administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken

Bornholms Akademi har siden etableringen i 2001 stået for administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken og har dermed faciliteret tilstedeværelsen af de udlagte uddannelser på Bornholm og forskellige efteruddannelsesforløb. Opgaverne i forhold til Uddannelsescenter Snorrebakken kræver primært administrative ressourcer, og med husets nuværende aktivitetsniveau er der tale om ca. 42 ugentlige HK-timer og 15 ugentlige arbejdstimer fra det akademiske personale.

Varigheden og den gentagne forlængelse af aftalen må tolkes som, at først Bornholms Amt - og siden Bornholms Regionskommune - har været tilfredse med måden, hvorpå Bornholms Akademi har varetaget opgaverne i relation til Snorrebakken, indholdsmæssigt såvel som økonomisk, og at Bornholms Akademi overordnet set har efterlevet målsætningerne for opgaveområdet.

Evalueringen indikerer dog, at det på visse områder er af historiske årsager, at en række opgaver relateret til Uddannelsescenter Snorrebakken varetages af Bornholms Akademi. Det samme gør sig gældende i forhold til måden, hvorpå visse praktiske/organisatoriske opgaver i huset løses. Endvidere tyder det på, at koordinering og samarbejde mellem uddannelserne på Snorrebakken og dermed mulighederne for synergi og udvikling ikke udnyttes til fulde.

1.1.3 Bistå Bornholms Vækstforum på uddannelsesområdet

Bornholms Akademi har udarbejdet faglige anbefalinger og varetaget strategiske uddannelsesmæssige opgaver på Bornholms Vækstforums vegne siden 2008. Opgaverne anslås at have beslaglagt ca. 11 akademiske arbejdstimer ugentligt.

Opgaveområdet er historisk og politisk betinget, idet Bornholms Vækstforum i 2008 ud fra et overordnet ønske om at styrke indsatsen på uddannelsesområdet på Bornholm indgik en operatøraftale med Bornholms Akademi. Operatøraftalen blev konkretiseret i en handlingsplan og svarede på en række punkter indholdsmæssigt til de opgaver, de øvrige regioner i Danmark havde placeret i specifikke regionale uddannelsessekretariater. Aftalens varighed og forlængelse indikerer en umiddelbar tilfredshed med den valgte løsning vedrørende varetagelsen af uddannelsesstrategiske overvejelser i BRK.

Det er principielt problematisk, at akademiet på samme tid er både rådgivende og udførende aktør for Bornholms Vækstforum. Bornholms Akademi skal således udfylde en vejledende, rådgivende rolle i forhold til ansøgninger om midler, som akademiet også selv har interesse i.

Erhvervsudviklingsstrategien for perioden 2011-14 har i alt fire indsatsområder: Bornholm som hhv. 1) erhvervs-ø, 2) uddannelses-ø, 3) grøn test-ø og 4) oplevelses-ø. Ser man bort fra de historisk betingede forhold, er det ikke umiddelbart gennemskueligt, hvorfor strategiske opgaver og overvejelser på uddannelsesområdet skal varetages af en ekstern, lokal instans på vegne af Bornholms Vækstforum og den tidligere sekretariatsenhed Regional Udvikling, når tilsvarende aftaler ikke gør sig gældende for de øvrige tre strategiske indsatsområder.

1.2 Udfordringer for videregående uddannelse på Bornholm

Kravet til adgang til og kvalitet i uddannelse på alle niveauer på Bornholm er stigende. Dels er Bornholm som andre yderområder påvirket af en række strukturelle forandringer af erhvervsstrukturen, dels er det generelle vidensbehov i samfundet stadig stigende og behovet for videre- og efteruddannelse er dermed øget.

1.2.1 Opgave og udfordring

Arbejdsmarkedsbalancen for Bornholm viser med tydelighed behovet for faglærte og for folk med videregående uddannelser rettet mod især det private arbejdsmarked. Samtidigt viste *Vækstanalyse Bornholm*, at der findes et uudløst vækstpotentiale i bornholmske virksomheder, som kan realiseres ved at styrke virksomhedernes organisatoriske ressourcer, herunder en øgning af antallet af ansatte eller ledere med en videregående uddannelse.

Arbejdsmarkedsbalancen for Bornholm viste samtidigt, at lokale uddannelser kan opfylde lokale behov. De videregående uddannelser rettet mod de offentlige velfærdsområder har løftet deres opgave. Men måske også mere end det; fremskrivningen viser et stadig større overskud af lærere på det bornholmske arbejdsmarked, og det samme - men i mindre udstrækning - gør sig gældende for pædagoguddannelsen. Ser vi på det nationale arbejdsmarked ses samme tendens. Det er derfor forventeligt, hvis de to uddannelser tilpasser udbuddet til lokale behov. UCC Professionshøjskolens udbud af læreruddannelsen som e-læring kan være første tegn på den udvikling, der er i vente.

Udbuddet af korte og mellemlange videregående uddannelser som e-læring er stærkt stigende. Udviklingen går langsommere med universitetsuddannelserne, men også her er udbuddet stigende. Set i et fremtidsperspektiv betyder det teoretisk set, at bornholmernes adgang til videregående uddannelser er stigende. Men samtidigt må det konstateres, at e-læring ikke erstatter "skolemiljøet", der ikke alene pædagogisk understøtter læringsmiljøet, men som også er et væsentlig parameter for uddannelsesvalg, især blandt de unge.

Samlet set er der på Bornholm i fremtiden behov for et styrket fleksibelt uddannelsesstilbud understøttet af et stærkt og fleksibelt bornholmsk uddannelsesmiljø og en stadig kortlægning af de bornholmske uddannelsesbehov, ikke mindst i den private sektor.

1.2.2 Den bornholmske uddannelsessektor

Det bornholmske videregående uddannelsesudbud har været præget af et stabilt tilbud inden for vel-færdsuddannelser og er de seneste år, afstedkommet af Kvalitetsreformen, blevet suppleret af efterud-dannelsestilbud til offentligt ansatte ledere. Tilstedeværelsen og fastholdelsen af den lokalt ledet Sundheds- og Sygeplejeskole medvirker til opretholdelsen af et "helt" bornholmsk hospital og sundhedssek-tor generelt. Mens uddannelsestilbuddene målrettet offentligt ansatte har været stabile, har udbuddet af erhvervsrettet videre- og efteruddannelse, de såkaldte akademiuddannelser målrettet især det pri-vate arbejde marked, været under pres. I perioden 2006-2008 måtte BEC-design Bornholm og den da-værende Bornholms Erhvervsskole (nu Campus Bornholm) lukke i alt tre erhvervsakademiuddannel-ser. BEC-design Bornholm eksisterer ikke længere, og Campus Bornholm har ikke længere akademiud-dannelserne som sit forretningsområde.

Der findes et fagligt samarbejde og uddannelsesmiljø mellem uddannelserne udbudt af professionshøj-skolen UCC, men derudover er der kun et sporadisk fagligt samarbejde uddannelserne imellem. Den videregående uddannelsessektor fremtræder derfor fysisk og organisatorisk fragmenteret uden et sammenhængende uddannelsesmiljø og med begrænsede muligheder for dels at tilpasse uddannel-serne til bornholmske udfordringer, og dels at tilpasse sig skiftende uddannelsesbehov.

De videregående uddannelser repræsenteret på Bornholm har i meget begrænset omfang erfaring med tilbuddet om e-læring. UCC har netop taget hul på denne udfordring. Kunstakademiets Designskole på Bornholm har gjort sporadiske erfaringer. Professionshøjskolen Metropol har endnu ikke set behovet for e-læring.

Ungdomsuddannelsernes faglige miljø har mulighed for at styrkes i fremtiden gennem etablering af et fælles fysisk Campus Bornholm. Men også på dette område er der forholdsvis frithængende uddannel-ser. Pædagogassistent-uddannelsen og social- og sundhedsuddannelserne, der er del af den samme erhvervsuddannelsesindgang, er placeret på to adresser og udbydes af to forskellige institutioner.

Delanalyse 2 viste, at der på uddannelserne på Bornholm er en stærk motivation for at styrke samar-bejdet. I UCC, Metropol og på Kunstakademiets Designskole på Bornholm er der en vilje til at styrke institutionernes engagement på Bornholm, men samtidigt erkendes det, at det nuværende udbud er svagt og står over for en række udfordringer, der kan betyde forandringer i fremtiden. De tre instituti-oner med deres forankring på Bornholm og store bagkatalog af uddannelser udgør vigtige ressourcer, som et fremtidigt uddannelsestilbud kan trække på.

Uddannelsesopgaver, der skal løses på Bornholm, er:

- Fastholde og styrke Bornholms netværks- og samarbejdsrelationer med uddannelsesinstitutioner i det øvrige Danmark med fokus på de uddannelsesinstitutioner, der har Bornholm som dækningsområde.
- Synliggøre uddannelses- og karriereveje for de bornholmske unge og den voksne befolkning.
- Understøtte e-læringsmuligheder pædagogisk, organisatorisk og teknologisk.
- Skabe sammenhæng mellem uddannelsestiltag og kommunalbestyrelsens Regional Vækst- og Udviklingsstrategi.

- Kortlægge skiftende uddannelsesbehov hos det lokale, private og offentlige erhvervsliv og hos borgerne.
- Tilgængeliggøre/facilitere videregående efteruddannelses tilbud til den private sektor.
- Videreudvikle opbygningen af en lokal platform/`receptor'-enhed, der kan indgå i udviklingsprojekter med de nationale uddannelsesinstitutioner, der har aktiviteter på Bornholm.

1.3 Perspektiver på videregående uddannelse nationalt og i yderområder

Det danske uddannelsessystem har i de sidste 10-15 år været stærkt præget af en national omstrukturering med det formål at imødekomme globaliseringens krav til en konkurrencedygtig arbejdsstyrke. Omstruktureringen er gennemført fra kælder til kvist, det vil sige omfattende både grundskole, ungdomsuddannelses- og det videregående uddannelsesniveau, hvor forandringerne er større, jo højere i uddannelsessystemet man kommer. Geografisk har forandringerne betydet en større centralisering af uddannelsesudbuddene grundet de stigende krav til akademisering og samling af specialiserede vidensmiljøer i stadigt voksende institutioner, der på universitetsniveau oftest er placeret i byområder.

Professionshøjskolernes udbud i yderområder er dobbelt udfordret. På den ene side presses de af stigende nationale krav til øget kvalitetssikring og akademisering – tendenser, der trækker i samme retning som universiteternes store centraliserede vidensmiljøer. På den anden side har de en regional dækningsforpligtelse, der udfordres af den demografiske udvikling i yderområder, hvor faldende befolkningstal gør det svært at fastholde volumen og dermed rentabilitet i uddannelserne. Disse processer fordrer mere fleksible udbudsformer, hvor professionshøjskolerne i stigende grad skal søge at dække deres geografiske forpligtelser ved at udvikle og udbyde mere fleksible og delvist netbårne uddannelses tilbud.

På ungdomsuddannelsesområdet har globaliseringens processer betydet en fuldstændig omkalfatring, hvor erhvervsuddannelsernes tidligere dominerende position i forhold til de gymnasiale uddannelser er vendt 180 grader, så det i dag er de gymnasiale uddannelser, der er storebror og erhvervsuddannelsessystemet, der er i en forsvarsposition. Tabet af det store antal unge, der i dag vælger en gymnasial uddannelse frem for en erhvervsuddannelse, har ligeledes ført til en serie af fusionsbølger mod meget store multi-campusbaserede regionale erhvervsskoler samt en række by-campusser, hvor erhvervs- og gymnasiale uddannelser udbydes i samme campus, som planen er på Bornholm. Dette er det ungdomsuddannelsesmæssige udtryk for skiftet fra en industriel produktionsbåret økonomi til en vidensøkonomi båret af et højt uddannelsesniveau.

Bornholm står med andre ord overfor en række store forandringsprocesser, der styrer befolkningens vandring væk fra øen og den ellers rige nations ressourcer med dem. I det klima er det vigtigt at arbejde for at opretholde et vis lokalt uddannelsesudbud, der kvalitetsmæssigt og udbudsdiversitetsmæssigt lever op til og er integreret i nationale standarder og nationale uddannelsesudbud.

Det er derfor væsentligt, at en lokal uddannelsesfunktion, der har til opgave at løfte ovenstående opgave, har følgende ressourcer:

- Møder bred politisk støtte lokalt.
- Er anerkendt af de nationale uddannelsesmyndigheder.
- Er organisatorisk velforankret lokalt.
- Har klare og veldefinerede samarbejdsrelationer med dets interessenter, herunder alle uddannelsesudbydere på Bornholm.
- Er bemanded af en yderst velkvalificeret stab.
- Indgår i et fagfællesskab med andre.

Det samlede formål er at sikre et klart mandat til uddannelsesfunktionens handlingsrum.

1.4 Modeller for varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm

Figureerne på de efterfølgende sider opridser tre mulige modeller – hhv. *Efterspørgselsstyret model*, *Akademisk landsby* og *Uddannelsessekretariat* - for varetagelsen af overvågning og udvikling af videregående uddannelse på Bornholm samt Bornholms Akademi's øvrige opgaver og forpligtelser.

De tre modeller illustrerer først og fremmest tre forskellige vægtninger af akademifunktionens overordnede målsætning:

- Målet for den *Efterspørgselsstyret model* er bedst muligt at understøtte bornholmske virksomheders kompetence- og efteruddannelsesbehov.
- *Akademisk landsby* skal integrere Bornholm i det nationale/regionale videregående uddannelsessystem og sikre bornholmere bedst mulig adgang til videregående uddannelse.
- *Uddannelsessekretariatets* mål er - med afsæt i bornholmske behov og muligheder og gennem udbud af projektprogrammer - at sikre den stærkeste institutionelle udbyder (national eller bornholmsk) til at løfte opgaven.

Hver model eksemplificerer hvilke organisation, der kunne tænkes løfte opgaven.

Der kan selvfølgelig findes mange andre løsninger ved en kombination af elementer fra de forskellige modeller. Det er også en mulighed at bevare Bornholms Akademi i sin nuværende form.

1.4.2 Efterspørgselsstyret model

Kerneopgaven er at sikre bedst muligt overblik over øens virksomheder og bornholmernes nuværende og kommende kompetencebehov. Gennem tætte, alsidige relationer til regionale uddannelsesudbydere skal funktionen synliggøre, skabe forbindelse til eller udvikle aktuelle, nødvendige uddannelser.

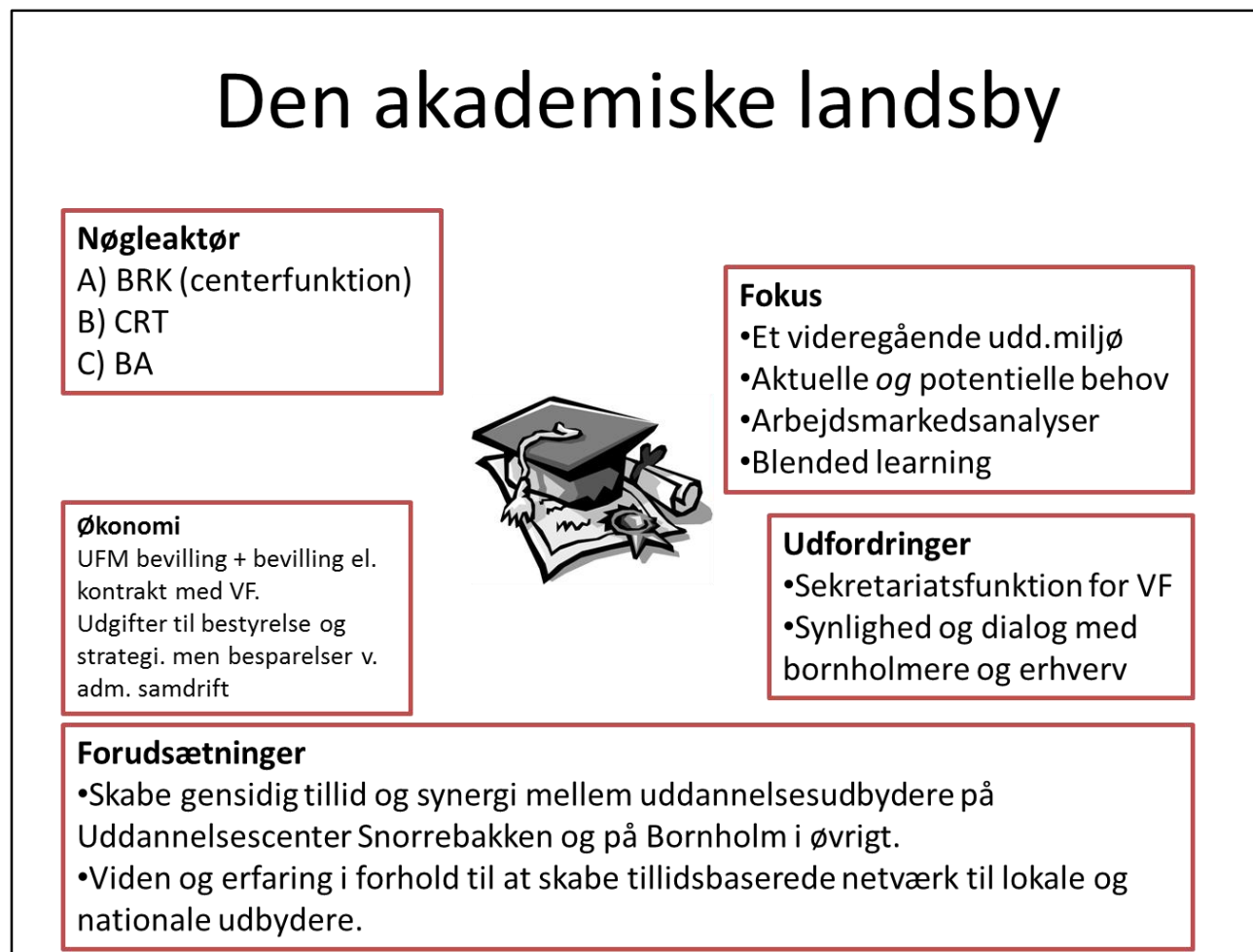
Figur 3 Efterspørgselsstyret model

1.4.3 Akademisk landsby

Kerneopgaven er at integrere Bornholm i det nationale/regionale videregående uddannelsessystem og at sikre bornholmerne bedst mulig adgang til videregående uddannelse. Tillige bringe Bornholm i spil som objekt for videregående uddannelser - cases, praktik mv.

Figur 4 Akademisk landsby

1.4.4 Uddannelsessekretariat

Kerneopgaven er at udvikle programmer for uddannelsesprojekter, der understøtter kompetencebehov i bornholmske virksomheder og på det bornholmske arbejdsmarked med afsæt i kortlægning af kompetencebehov og Kommunalbestyrelsens 'Regional Vækst- og Udviklingsstrategi'.

Figur 5 Uddannelsessekretariat

Tabel 1 Overordnet indhold i tre mulige modeller for varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm

	Efterspørgselsstyret model	Akademisk landsby	Uddannelsessekretariat
Kerneopgave	Sikre bedst muligt overblik over øens virksomheder og bornholmernes nuværende og kommende kompetencebehov. Gennem tætte, alsidige relationer til regionale uddannelsesudbydere synliggøre, skabe forbindelse til eller udvikle aktuelle, nødvendige uddannelser.	Integrere Bornholm i det nationale/regionale videregående uddannelsessystem og sikre bornholmerne bedst mulig adgang til videregående uddannelse. Tillige bringe Bornholm i spil som objekt for videregående uddannelser - cases, praktik mv.	Udvikle programmer for uddannelsesprojekter, der understøtter kompetencebehov i bornholmske virksomheder og på det bornholmske arbejdsmarked med afsæt i kortlægning af kompetencebehov og Kommunalbestyrelsens 'Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi'.
Nøgleaktør og juridisk enhed	<ul style="list-style-type: none"> • Campus Bornholm Virksomhedsservice • Kommunalbestyrelsen 	<p>A.) Center for erhverv, uddannelse og beskæftigelse i BRK under Kommunalbestyrelsen</p> <p>B.) CRT v. egen bestyrelse</p> <p>C.) BA v. egen bestyrelse</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Center for erhverv, uddannelse og beskæftigelse i BRK. • Kommunalbestyrelsen
Væsentligste nødvendige forudsætninger	<ul style="list-style-type: none"> • Tilvejebringe et samlet overblik over virksomheder og bornholmeres nuværende og fremtidige kompetencebehov • Den nuværende indgang til hovedparten af uddannelserne på øen over grundskole 	<ul style="list-style-type: none"> • Skabe gensidig tillid og synergi mellem uddannelsesudbydere • Viden og erfaring i forhold til at skabe tillidsbaserede netværk til lokale og nationale udbydere 	<ul style="list-style-type: none"> • Politisk og strategisk nærhed • Viden om uddannelsespolitik og uddannelseslovgivning • Sekretariatsbetjening af politiske organer og bestyrelse af offentlige midler/puljer
Primære fokus	<ul style="list-style-type: none"> • Opsøgende virksomhedsarbejde • Sætte uddannelse i relation til aktuelle arbejdsmarkedsbehov • Kommunikere mulige uddannelsesveje for bornholmerne/på Bornholm. • Skabe tillidsbaserede institutionelle samarbejder med udbydere uden for Bornholm 	<ul style="list-style-type: none"> • Skabe et bornholmsk videregående uddannelsesmiljø • Opsøgende arbejde ift. eksisterende og potentielle uddannelser • Kontinuerligt indhente/udarbejde arbejdsmarkedsanalyse • Understøtte og udvikle pædagogiske og tekniske rammer for blended learning 	<ul style="list-style-type: none"> • Programsætte udmøntningen af uddannelsesstrategi og handlingsplan for vækst- og udviklingsstrategien • Indkalde og sagsbehandle udviklingsprojekter • Overvåge nationale udviklingstendenser på uddannelsesområdet • Igangsætte analyser af kompetence- og udviklingsbehov
Økonomi	UFM bevilling samt operatørkontrakt for Bornholms Vækstforum. Der frigives ressourcer pga. fravær af bestyrelsesbetjening og administrativ samdrift.	Model A: UFM bevilling og operatørkontrakt med Vækstforum. Model B og C. UFM bevilling og kontrakt med Vækstforum. Model A og B vil frigive ressourcer pga. fravær af bestyrelsesbetjening samt muliggøre administrativ samdrift.	UFM bevilling samt operatørkontrakt med Vækstforum. Ressourcerne anvendes kun på sekretariatsbetjening men forudsætter dog adgang til en analysepulje på uddannelsesområdet.
Udfordrende opgaver	<ul style="list-style-type: none"> • Agere sekretariat for pulje til udlagt uddannelse • Facilitere et uddannelsesmiljø på tværs af institutionelle tilhørsforhold • Overvåge den samlede uddannelseslovgivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Sekretariatsfunktion for Vækstforum • Synlighed og dialog i forhold til bornholmere og erhvervs-liv 	<ul style="list-style-type: none"> • Facilitere et lokalt uddannelsesmiljø • Sikre lokal forankring af udviklingsprojekterne og ikke kun institutionel • Fungere som receptor-enhed for udlagte uddannelser

2 Indledning

Bornholms Vækstforum har bedt CRT om en analyse af uddannelsessituationen på Bornholm med fokus på videregående uddannelse. Ønsket har været en evaluering og drøftelse af Bornholms Akademi opgaveportefølje set i sammenhæng med hele det bornholmske uddannelsessystem og rammebetingelserne for videregående uddannelse på Bornholm.

Baggrunden for analysen er, at Bornholms Vækstforum siden 1.8.2008 har indgået en udviklingskontrakt med Bornholms Akademi som operatør for Vækstforum/ Vækstforums sekretariat på udvalgte uddannelsesområder. Kontrakten er blevet fornyet i 2011 og er årligt udmøntet på basis af en af Bornholms Vækstforum godkendt handlingsplan. Således har Bornholms Vækstforum bidraget med 750.000 kr. årligt til Akademiets udviklingsopgaver på det videregående uddannelsesområde. Den nuværende udviklingskontrakt mellem Bornholms Akademi og Bornholms Vækstforum udløb med udgangen af 2013, men blev forlænget frem til 30. juni 2014.

Analysen indeholder tre delanalyser:

1. Evaluering af, hvordan Bornholms Akademi gennem 12 års virke har arbejdet for at fremme videregående uddannelsestilbud på Bornholm. Herunder en vurdering af Akademiets hidtidige funktion, opgaveportefølje og opgavevaretagelse.
2. Undersøgelse af den uddannelsespolitiske udfordring på Bornholm belyst gennem en statistisk fremskrivning af kommende uddannelsesbehov samt gennem vurderinger fra uddannelseslederne.
3. Uddannelsespolitiske rammer og muligheder set i et yderområdeperspektiv på nationalt niveau.

På baggrund af delanalyserne er udarbejdet tre mulige modeller for varetagelse af overvågning og udvikling af videregående uddannelse på Bornholm samt Bornholms Akademi's øvrige opgaver og forpligtelser. Modellerne er diskuteret med styregruppen for analyseprojektet og kvalificeret yderligere på en workshop med deltagelse af bornholmske uddannelsesaktører.

2.1 Datagrundlag

Uddannelsesanalysen beskæftiger sig med uddannelse forstået som formelle, akkrediterede forløb. Analysen bygger på en række forskellige datakilder:

- Detaljerede oversigter over Bornholms Akademi's arbejdsopgaver samt anslået ressourceforbrug på disse. Oversigterne er baseret på information fra Akademiets medarbejdere.
- Oversigter over antal uddannelser og antal studerende på videregående uddannelser på Bornholm med særligt fokus på uddannelser i regi af Akademiet.
- Interview med lederen af Bornholms Akademi (november 2013).
- Interviews med uddannelseslederne af videregående uddannelser udbudt på Bornholm.
- Interviews med ungdomsuddannelseslederne på Bornholm.
- Styregruppens input samt resultater fra workshop med uddannelsesaktører på Bornholm.
- Input fra BRK Løn og Personale.
- Notat fra og telefoninterview med Thisted Kommunes uddannelsesansvarlige medarbejder.
- Offentlige dokumenter (herunder referater og dagsordener) fra Bornholms Vækstforum.
- Årsrapporter fra Bornholms Akademi for perioden 2008-2012.

3 Delanalyse 1 - evaluering af Bornholms Akademi

Denne første delanalyse har fokus på Bornholms Akademi's funktion, opgaveportefølje og opgavevaretagelse gennem de 12 år institutionen har eksisteret. Siden etableringsåret i 2001 har det nationale uddannelseslandskab, Bornholms kommunale organisering samt de arbejdsmarkedsmæssige og demografiske forudsætninger været under væsentlige og løbende forandringer. Hvordan har Bornholms Akademi's opgave, organisering, idegrundlag og økonomi udviklet sig? Hvilke rammer og forudsætninger har Akademiet haft for at fremme videregående uddannelsestilbud på Bornholm, og i hvilket omfang er opgaven lykkedes?

3.1 Evalueringsdesign og fokus

I tråd med den samlede analyse, er målet med dette evaluerende afsnit først og fremmest fremadskudende. Analysen har til hensigt at sammendrage hidtidig erfaring og læring vedrørende videregående uddannelse på Bornholm, så det kan komme fremtidig udvikling og beslutninger vedrørende organisering af sådanne indsatser til gode.

Evalueringskapitlet indledes med at belyse Bornholms Akademi's opgaver, finansiering og organisering. Der gives først et historisk overblik særligt målrettet læsere uden detailkendskab til Akademiet. Dernæst evalueres overordnet på Akademiets organisering, opgaver og ressourcer.

Med den samlede analyses formål for øje er evalueringsdesignet holdt enkelt, så fokus dernæst er graden af målopfyldelse i forhold til tre helt overordnede målsætninger, som sammenfatter hovedformål og opgaveområder for Bornholms Akademi:

1. Understøtte udvikling af videregående uddannelse på Bornholm.
2. Administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken.
3. Bistå Bornholms Vækstforum på uddannelsesområdet.

Hensigten er at belyse, hvilke aktiviteter der er gennemført, og hvilke rammer og forudsætninger, der har bidraget til Bornholms Akademi's succeser? Tilsvarende: hvilke mangler og barrierer kan forklare, hvorfor Akademiet på andre områder ikke er kommet i mål med de tildelte opgaver? Tillige ses på, i hvor høj grad det kan tilskrives Bornholms Akademi's indsats, at de pågældende målsætninger er opfyldt. Evalueringsdesignet læner sig metodisk op ad *Målopfyldelsesmodellen*³ samt Bornholms Vækstforums vedtagne evalueringspolitik.

Der er ikke detailevalueret på samtlige Akademiets opgaver i institutionens 12-årige virke, idet denne evaluering fokuserer særligt på perioden 2008-2013, hvor Akademiet har haft to 3-årige udviklingskontrakter med Bornholms Vækstforum. For den forudgående periode henvises til tidligere evalueringer af Bornholms Akademi⁴.

---

³ *Utvärdering i politik och förvaltning*, Vedung, E. (1998), Studentlitteratur, Lund, sider 51-59

⁴ *Den Regionaløkonomiske betydning af de videregående uddannelser på Bornholms Akademi, 2000 -2005* (2008) af Mikkel Toudal, samt *Evaluering af Udviklingsenheden for Bornholms Akademi* (2007) af Anna Pallikaras for Bornholms Akademi.

3.2 Bornholms Akademi opgaver, finansiering og organisering

Ifølge udviklingskontrakten med Bornholms Regionskommune og Bornholms Vækstforum er Bornholms Akademi *"en uafhængig selvejende institution på Bornholm, der virker for og understøtter en regional uddannelses- og forskningsindsats i overensstemmelse med både lokale, regionale og andre behov for en styrket uddannelsesindsats på Bornholm og i samarbejde med uddannelses- og forskningsinstitutioner m.fl. Ikke mindst udbuddet af uddannelser på Bornholm herunder ungdomsuddannelser og videregående uddannelser er i fokus for Bornholms Akademi arbejde"*⁵. Akademiet har fra dag ét haft til formål at understøtte udviklingen af uddannelser på Bornholm, men har aldrig selvstændigt kunnet udbyde uddannelser. Akademiets konkrete virkefelt har primært været det offentlige arbejdsmarked. Akademiet har altid lejet sig ind på Uddannelsescenter Snorrebakken og varetager funktioner i forhold til de udlagte uddannelser på stedet. Bygningerne ejes af BRK.

Bornholms Akademi modtager årligt en grundbevilling via Finansloven styret gennem Uddannelses- og Forskningsministeriet. Dertil finansieres Bornholms Akademi gennem sin udviklingskontrakt med Bornholms Vækstforum og af indtægtsdækket virksomhed i form af udviklingsprojekter for Vækstforum og BRK samt uddannelsesudbud. Ved udgangen af 2013 var akademiets egenkapital 3.114.877 kr. Nøgletal for perioden 2008-2013 fremgår af Tabel 2.

Tabel 2 Udvalgte nøgletal for Bornholms Akademi 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Indtægter						
Finanslovsbevilling	1.182.410	1.304.736	1.231.137	1.225.213	1.241.141	1.274.652
Vækstforum	0	750.000	750.000	750.000	750.000	779.764
Egen indtægt	159.920	687.495	990.059	1.821.787	1.796.733	1.229.714
Sum	1.342.330	2.742.231	2.971.196	3.797.000	3.787.874	3.283.130
Udgifter						
Løn m.v.	1.218.587	1.830.371	1.908.456	2.174.065	1.922.117	1.880.176
Husleje	82.350	82.283	83.960	84.406	94.441	86.927
Varekøb	99.358	308.170	763.691	1.104.888	1.030.223	753.501
Sum	1.400.295	2.220.824	2.756.107	3.363.359	3.046.781	2.720.604
Resultat	-57.965	521.407	215.089	433.641	741.093	562.526

Noter:

Resultat: i denne opgørelse er alene medtaget de enkelte års overskud dvs. uden henførelser fra foregående år.

Egen indtægt: primært studieafgifter (diplomlederuddannelsen) og betalinger fra brugere af uddannelsesbrochuren.

Varekøb: primært undervisningsudgifter (diplomlederuddannelsen) og udgifter til tryk af brochure.

I årsresultaterne er indeholdt et overhead, som kan anvendes til at finansiere udvikling af nye uddannelser og/eller tilvalgsfag til de uddannelser, Akademiet faciliterer, og hvor deltagerantallet og dermed økonomien er svingende fra år til år. I forhold til økonomien giver Akademiets ledelse udtryk for en konsolideret situation: *"Alle de uddannelser vi har planlagt nu, kan vi næsten finansiere selv, så vi kan finansiere vores egen vækst. Men vi kunne ikke gøre det uden finanslovstilskuddet og de 750.000 kroner fra Vækstforum. Der skal noget til at holde udviklingen i gang, ellers går det til lønninger alt sammen, og vi vil gerne lave udvikling"*.

⁵ Kontrakt mellem Bornholms Regionskommune/Bornholms Vækstforum og Bornholms Akademi 2011 - 2013

3.2.1 Historisk tilbageblik på Akademi og omverden

Bornholms Akademi blev oprettet af Bornholms Amt i 2001 med det formål at bringe mere videregående uddannelse til Bornholm under parolen *Bornholm som uddannelsesø*. EU's Socialfond medfinansierede Akademiet frem til 31.12.2006. Hensigten var at skabe et fagligt udviklingsmiljø, der kunne varetage bornholmske interesser på det videregående uddannelsesområde som mod- og medspil til de udbydende institutionsinteresser. På det konkrete niveau var det hensigten at sikre adgang til de videregående uddannelser, som kvalificerer til en række offentlige velfærdsopgaver, herunder uddannelse af lærere, pædagoger, sygeplejersker og socialrådgivere. Bornholms Amt ønskede også at sikre adgang til en bred vifte af efteruddannelser på videregående niveau på Bornholm – på tværs af fagområder og målrettet både det private og offentlige arbejdsmarked. Endnu et formål med Bornholms Akademi var at koordinere afklaring af uddannelsesbehov og udbud på tværs af de daværende fem kommuner på øen og et relativt stort antal uddannelsesudbydere. Endelig var det tanken at se uddannelse som en egentlig erhvervssektor, der kunne skabe regional vækst via udvikling af statslige uddannelsesarbejdspladser på øen. Bornholms Akademi skulle drive denne udvikling.

Herunder opridses udvalgte milepæle i Bornholms Akademis historie:

- **Selvejende institution og Socialfondsprojekt (2001-2007)**
Opstartsfasen, hvor Akademiet skulle definere sin plads blandt de øvrige bornholmske uddannelsesaktører og få den ombyggede Knudsker Skole til at fungere som et uddannelsescenter sammen med de forskellige udlagte uddannelser. Akademiet overtog også en række opgaver fra det tidligere Bornholms Amt på uddannelsesområdet. Perioden var meget præget af den erhvervsstrategiske satsning på Bornholm som uddannelsesø. Med afsæt i bornholmske styrkepositioner skulle udvikles unikke uddannelser med national og international tiltrækningskraft, som kunne skabe arbejdspladser på Bornholm.
- **Analyse af samarbejdsmodeller på uddannelsesområdet (2004-2006)**
Bornholms Regionskommune igangsatte en udrednings- og afklaringsproces, hvor øens uddannelses- og vidensinstitutioner, med Bornholms Akademi som sekretariat og projektholder, afsøgte forskellige samarbejdsområder og samarbejdsmodeller. Formålet var at udarbejde et beslutningsgrundlag, der skulle danne baggrund for at bestyrelsen for Bornholms Akademi, bestyrelserne for de involverede institutioner samt Bornholms Regionskommune kunne træffe en principbeslutning om, hvordan samarbejdet mellem de bornholmske uddannelses- og forskningsinstitutioner skulle organiseres i fremtiden. Baggrunden for timingen i arbejdet var, at strukturreformen gav mulighed for, at Bornholm kunne skabe en CVU-lignende uddannelsesinstitution, og samtidig ændrede tidligere amtslige uddannelsesinstitutioner (herunder gymnasiet på Bornholm) status til selvejende institutioner under Undervisningsministeriet. Der blev overordnet skitseret to modeller: et aftalebaseret samarbejde og en fusion. Resultatet af processen blev, at bestyrelserne for hver af de deltagende uddannelsesinstitutioner traf principklæringer om at arbejde for øget samarbejde. Bestyrelsernes indstillinger til forpligtende samarbejde og fusion varierede fra institution til institution. I løbet af 2007 overtog Undervisningsministeriet i stigende grad sekretariatsfunktionen for fusionsprocessen.

- **Organisering af strategiske uddannelsesopgaver efter kommunalreformen (2007 -)**

I forbindelse med den landsdækkende kommunalreform i 2007 modtog de nye kommuner, der havde påtaget sig at videreføre tidligere amtslige opgaver, en særlig bevilling til dækning af de nye udgifter fra staten. Således modtog Bornholms Regionskommune et driftstilskud til dækning af opretholdelse af den selvejende institution Bornholm Akademi. Dermed fik Akademiet for første gang et fast økonomisk grundlag. Beløbet på ca. 1.2 mio. kr. årligt er siden blevet udmøntet som en årlig finanslovsbevilling gennem Uddannelses- og Forskningsministeriet. I 2008 valgte Bornholms Vækstforum i forbindelse med en bredere beslutning om at styrke uddannelsesområdet på Bornholm at indgå en udviklingskontrakt med Bornholms Akademi. En række opgaver indeholdt i den første udviklingskontrakt svarer til opgaver, der i landets regioner varetages af regionernes uddannelsessekretariater.

- **Campus Bornholm (2010-?)**

Bornholms Erhvervsskole, Bornholms Gymnasium og VUC Bornholm blev af Undervisningsministeriet fusioneret til Campus Bornholm med virkning fra 1. januar 2010. Fusionen er i første omgang et organisatorisk fællesskab. Det kommende byggeri, hvortil finansieringen faldt på plads ultimo 2013, skal efter planen stå klart i 2017 og rumme alle Bornholms ungdomsuddannelser samt de voksen- og efteruddannelser, som i dag hører under Campus Bornholm. Bornholms Akademi indgår ikke i fusionen. I perioden efter oprettelsen af Campus Bornholm har Bornholms Akademi søgt at afklare med Undervisningsministeriet, om det kunne fusioneres ind i Campus. Det har Undervisningsministeriet i 2013 afvist med begrundelse i, at Campus Bornholm er en uddannelsesinstitution, og da Bornholms Akademi ikke er en institution, der udbyder uddannelse, findes der ingen lovhjemmel for en sådan fusion.

I de år Bornholms Akademi har eksisteret, er der sket mange forandringer i vilkårene for at udbyde videregående uddannelser på Bornholm og i andre yderområder:

- Hele uddannelsessystemet er fundamentalt omstruktureret og de tidligere seminarie-, socialhøjskole- og sundhedsuddannelser, der udgør grundstammen i det videregående uddannelsesniveau på Bornholm, er blevet til professionsbacheloruddannelser udbudt af meget store, regionale professionshøjskoler.
- Med ovenstående bølge af uddannelsesinstitutionelle fusioner kombineret med et faldende elevtal i nogle yderområder, har uddannelsessystemets geografi ændret sig i retning af færre og centraliserede uddannelsesinstitutioner. Det har påvirket udbudsstrukturen på det videregående uddannelsesniveau i danske yderområder.
- I kombination med den teknologiske udvikling og øget krav til tids- og stedsfleksible læringsformer udbydes i stigende grad e-baseret uddannelse. Denne udbudsform er fortsat i sin vorden i Danmark, men bornholmere såvel som New York'ere har nu adgang til en række e-baserede uddannelsesstilbud, hvor af mange er både gratis og udbydes af prestigefyldte, internationale universiteter.
- Det er ikke kun uddannelsesområdet, der har forandret sig. Struktureformen, der på Bornholm betød en sammenlægning af de fem tidligere kommuner og Bornholms Amt til én kommune, skabte et koordineret governance grundlag, der også dækker uddannelsesområdet. Bornholm

varetager nu en række regionale opgaver, herunder har Kommunalbestyrelsen beføjelse til at udarbejde en Regional Vækst- og Udviklingsstrategi med bidrag fra Bornholms Vækstforum på erhvervsudviklingsområdet. Vækst- og Udviklingsstrategien indeholder blandt andet strategier for uddannelsesområdet inklusiv det videregående uddannelsesniveau og vil blive fulgt op af handlingsplaner i samarbejde med Danmarks Vækstråd.

- Endelig er Bornholm under demografisk forandring. Antallet af unge potentielt uddannelsessøgende har ligget på et relativt stabilt niveau frem til 2013, men vil herefter falde markant. Såfremt der udelukkende fokuseres på gruppen af 17-årige som indikator for en "ungdomsårgang", toppede antallet af 17-årige med 584 personer i 2013 og vil herefter falde med 27-29% frem mod 2022. Efter 2027 forventes en stabilisering på knapt 400 17-årige⁶. Dertil er der forskellige selvforståelser af på den ene side Bornholm som en del af det såkaldte Udkantsdanmark, og på den anden side Bornholm som en rekreativ og kulturelt interessant "weekend-forstad" til den stadigt voksende by-region omkring København og Øresund.

Det er på denne baggrund, at Bornholms Vækstforum ønsker at inddrage en analyse af rammebetingelserne for udvikling og udbud af videregående uddannelser på Bornholm i forbindelse med deres evaluering af Bornholms Akademi. Herunder forstå og vurdere, hvilke udfordringer og muligheder der er for både fastholdelse af nuværende og udvikling af nye uddannelsesmuligheder på Bornholm.

3.2.2 Organisering og opgaver i dag

Akademiets overordnede ledelse varetages af en bestyrelse, der sammensættes med:

- 2 medlemmer udpeget af Bornholms Kommunalbestyrelse.
- 1 medlem udpeget af Det Lokale Beskæftigelsesråd.
- 2 medlemmer udpeget i fællesskab og blandt ledelsen af de bornholmske uddannelsesinstitutioner og -aktører: Bornholms Erhvervsskole, Bornholms Gymnasium, Bornholms sundheds- og sygeplejeskole, VUC Bornholm og Center for Undervisningsmidler Bornholm.
- 1 medlem udpeget i fællesskab og blandt ledelsen af de uddannelsesinstitutioner, der udbyder udlagt uddannelse på Bornholm.
- 1 medlem fra Center for Regional- og Turismeforskning.
- 1 observatør for BRK's tidligere sekretariatsenhed Regional Udvikling.
- 1 observatør uden stemmeret fra Kunstakademiets Designskole, Bornholm.

Bornholms Akademi har alle år været en lille selvstændig enhed. Ultimo 2013 bestod Bornholms Akademi personalemæssigt af fire medarbejder: 1 leder (fuld tid), 1 AC'er (fuld tid) og 2 HK'ere (hvh. 30/37 tid og 20/37). Derudover tilkøber Akademiet en bogholder (fra Center For Undervisningsmidler) svarende til ca. 8 timer ugentlig. Ifølge medarbejderne på Akademiet betyder organiseringen og

---

6

http://www.crt.dk/media/22207/01_notat_de_bornholmske_befolkningsprognoser_ungdomsaargang_ene.pdf

bemandingssituationen, at der *"i den praktiske opgaveløsning ikke skelnes mellem akademisk og administrativt personale – alle bidrager, hvor det er nødvendigt"*.

Til brug for denne evaluering har Akademiets medarbejdere redegjort for, hvilke typer af opgaver, som i dag fylder i Akademiets portefølje, samt for hvordan medarbejderressourcerne – hhv. de akademiske og de administrative – i store træk fordeles i forhold til opgaverne. Der er tale om medarbejdernes egne estimater for ressourceanvendelsen, da der ikke er foretaget løbende timeregistrering for de forskellige opgaver, hvorfor medarbejderne ønsker at der eksplicit tages forbehold for usikkerheder. Resultatet af øvelsen fremgår af tabellen herunder:

Tabel 3 Ressourcefordeling ud fra medarbejderne på Bornholms Akademi egen opgaveopgørelse

	Akademiske	Administrative
Drift af Snorrebakken	6 %	30 %
Opgaver knyttet til Snorrebakkens økonomiske drift	7 %	10 %
Facilitering af udlagte uddannelser på Snorrebakken	7 %	45 %
Samarbejde med VF'sekretariat ⁷ om uddannelsesområdet	15 %	3 %
Udviklingsopgaver	45 %	2 %
Driftsopgaver relateret til Bornholms Akademi	20 %	10 %
Total	100 %	100 %

Om Akademiets opgaver siger lederen helt overordnet, at de *"fylder meget forskelligt. I strategien står alle de "små" opgaver til sidst. De er ikke så små, når man kun er to personer og mig. Det er opgaver, vi ikke prioriterer særlig højt, men som er driftsopgaver, vi skal passe. Vi skal koordinere uddannelsespolitikken overordnet på Bornholm. Så hænger det fint sammen, at vi også går og laver uddannelser. Alt dét med, at vi skal lave huslejekontrakter med de to professionshøjskoler og sådan noget, det fylder ikke ret meget. Men det gør det jo så, fordi vi må afsætte arbejdstid til det"*. Der er således et skisma mellem, hvilke opgaver som både i strategien og Akademiets udviklingskontrakt fylder mest, samt omfanget af medarbejderressourcer, opgaverne beslaglægger. Tabellen ovenfor indikerer, at det naturligvis især er de administrative medarbejders tid, som går med forskellige former for driftsopgaver. Driftsopgaverne lægger dog også beslag på en del af de akademiske medarbejders tid og bevirker endvidere, at de administrative medarbejdere kun i beskedent omfang kan supportere i forhold til, hvad der strategisk er Akademiets kerneopgaver.

Delopgaverne under de seks hovedoverskrifter for arbejdsopgaverne på Bornholms Akademi fremgår i oversigtsform af tabellen herunder og vil blive uddybet og eksemplificeret i evalueringen.

⁷ Efter omstrukturering i Bornholms Regionskommune pr. 1.3.2014, indgår disse opgaver i Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse

Tabel 4 Medarbejdernes liste over opgaver på Bornholms Akademi 2010-2013 (fortsættes på efterfølgende side)

Drift af Snorrebakken
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalebooking, lokaleklargøring og forplejning • Rengøring og pedelvirksomhed • Kantinedrift • Bygningens indvendige og udvendige vedligehold samt grønne områder • It-installation og drift • Overordnet ledelse • Personaleledelse (pedel, rengøring, kantine og grønne områder) • Koordineringsmøder (husmøder m.m.)
Opgaver knyttet til Snorrebakkens økonomiske drift
<ul style="list-style-type: none"> • Forhandling af huslejeaftaler og prisfastsættelse (med UCC og Metropol og BRK) (fra 2014 overgået til BRK, som ejer Uddannelsescenter Snorrebakken) • Økonomistyring og regnskabsaflægning • Fakturering
Facilitering af udlagte uddannelser på Snorrebakken
<ul style="list-style-type: none"> • Sekretariatsfunktion for praktikpladsudvalget for pædagoguddannelsen og den pædagogiske assistentuddannelse • Sekretariats- og servicefunktion for Diplomuddannelser, Masteruddannelse og HD-uddannelse herunder: <ul style="list-style-type: none"> ○ Booking af lokaler, forplejning, it osv. ○ Fastlæggelse af datoer for undervisning i samarbejde med udbydere ○ Daglig kontakt med de studerende på stedet, via mail og telefonisk ○ Opgørelse over frafald og ønsker om genstart på senere hold ○ Vejledning mht. SVU, holdside osv. og evt. videreguidning til udbydere, SVU-styrelsen o.a. ○ Kopiering mm. ○ Modtagelse af opgaver fra de studerende og videresendelse til lærer, censor mm. ○ Div. opgaver i forbindelse med eksamen ○ Brochurer samt annoncering på Bornholm med henblik på rekruttering af nye studerende ○ Udarbejdelse af deltagerlister som udgangspunkt for oprettelse af hold hos udbydere ○ Udsendelse af fakturaer til de studerende ○ Indtastning af oplysninger om uddannelserne på Bornholms Akademis hjemmeside ○ Ad hoc opgaver ○ Dimission   • Sekretariatsfunktion og indstillingsudvalg for Puljen til Udlagt Uddannelse på Bornholm
Samarbejde med "Vækstforumsekretariatet"⁸ om uddannelsesområdet
<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af faglige anbefalinger i forbindelse med ansøgninger til de Regionale Udviklingsmidler og EU's Socialfond om uddannelsesaktiviteter • Høringssvar og overvågning af lovforslag, der påvirker adgang til uddannelse etc. på Bornholm • Overvågning af international udvikling på uddannelsesområdet

⁸ Efter omstrukturering i Bornholms Regionskommune, indgår sekretariatesopgaver for Bornholms Vækstforum i Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse.

Udviklingsopgaver
<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af publikationen <i>Uddannelser på Bornholm</i> (bortfalder i 2014) • Tiltrækning af nye videregående uddannelser til Bornholm pt.: <ul style="list-style-type: none"> ○ Udvikling af ny kombinationsuddannelse (service-/finansøkonom) med University College Nordjylland ○ Udvikling af tværregional turismebacheloruddannelse ○ Analyse af nuværende udbud af videregående uddannelse som e-learning   • Understøtte at uddannelser bliver et erhverv på Bornholm, herunder initiativer for promovning af videregående uddannelser på Bornholm • Udvikling af fremtidig model for blended learning, der vil muliggøre et langt større udbud af videregående uddannelser på Bornholm • Udvikling af it-faciliteter, der understøtter fremtidige behov i forbindelse med blended learning • Udvikling af tiltag besluttet af BA's bestyrelse • Koordinering og samarbejde med de videregående uddannelser på Bornholm
Driftsopgaver relateret til virksomheden Bornholms Akademi
<ul style="list-style-type: none"> • Betjening af Bornholms Akademis bestyrelse • Udarbejdelse af strategi- og handlingsplaner for Bornholms Akademi • Økonomi- og budgetstyring for Bornholms Akademi

3.3 Evaluering af målsætninger og opgaveområder for Bornholms Akademi

I de efterfølgende afsnit evalueres tre overordnede målsætninger og opgaveområder for Bornholms Akademi hhv. 1. Understøtte udvikling af videregående uddannelse på Bornholm, 2. Administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken og 3. Bistå Bornholms Vækstforum på uddannelsesområdet. Opgaveområde 1 og 2 udgør kernen i Akademiets nuværende opgaveportefølje som beskrevet af medarbejderne på Bornholms Akademi, mens opgaveområde 3 udgør kernen i forhold til Bornholms Vækstforum, og er den konkrete anledning til den samlede analyse.

Det bør bemærkes, at i følge Akademiets vedtægter består opgaveporteføljen af seks overordnede opgaver:

- At fremme samarbejdet mellem forsknings- og uddannelsesinstitutioner om udbud af uddannelser på Bornholm.
- At initiere nye uddannelses- og forskningsområder på Bornholm.
- At fremsætte forslag til fordeling af puljen til udlagt uddannelse til Uddannelses- og Forskningsministeriet.
- At etablere og administrere fysiske rammer for udlagt uddannelse.
- At udtale sig om statslige uddannelsesinitiativer på Bornholm.
- Koordinering og administration af øvrige uddannelsesfremmende opgaver.

Samtlige opgavetyper indgår i de tre overordnede opgaveområder behandlet neden for.

3.3.1 Understøtte udvikling af videregående uddannelse på Bornholm

Bornholms Akademi har i hele sin virkeperiode haft som sin centrale opgave at fremme, udvikle og igangsætte videregående uddannelse på Bornholm. Dels ved at afsøge efterspørgsel og muligheder generelt og dels ved selv at være primusmotor på igangsættelse af specifikke uddannelser og uddannelsesforløb.

Udviklingsopgaven har været varetaget af Akademiet siden 2001 og det indikerer umiddelbart, at Bornholms Amt og siden BRK og Bornholms Vækstforum har været tilfredse med varetagelsen og med de opnåede resultater. Politiske hensyn samt en vurdering af, at omkostninger forbundet med en ændring af organiseringsformen vil være større end gevinsterne, må ligeledes formodes at have bidraget til opretholdelsen.

Evalueringen viser, at Akademiet har bidraget med at igangsætte, organisere og facilitere efteruddannelse på diplomniveau af nuværende og kommende ledere i BRK. Det vurderes, at dette udviklingsområde er lykkedes grundet et fint samspil mellem Akademiets personale, som har stor erfaring fra den kommunale verden og et stort netværk inden for efteruddannelse af ledere, kombineret med timingen i den vedtagne kvalitetsreform fra 2008 om en styrket indsats for kompetenceudvikling og efter- og videreuddannelsesindsats af ledere på de offentlige arbejdspladser, der har sikret BRK medfinansiering til efteruddannelse⁹. Tillige har BRK i samme periode haft lederuddannelse som et indsatsområde i kommunens HR strategi¹⁰. Akademiet har til gengæld været udfordret i forhold til at udvikle og udbyde uddannelses tilbud målrettet det private arbejdsmarked, og dette er kun i meget begrænset omfang lykkedes. Uddannelsesinitiativer, som skulle sætte bornholmske uddannelser på landkortet ved at tage udgangspunkt i øens særlige forudsætninger (eksempelvis natur, geologi eller turisme) og derved styrke uddannelsesområdet som erhvervssektor på Bornholm, har ligeledes været en målsætning med store udfordringer og begrænset succes.

Bornholms Akademi er tiltænkt en tværinstitutionel og koordinerende rolle i forhold til myndigheds- og udviklingsopgaver relateret til uddannelse på Bornholm. Evalueringen såvel som den efterfølgende delanalyse 2 viser dog, at Akademiet hverken kan eller skal tage styringen på udviklingsarbejde i de andre institutioner, men alene varetage opgaver af relevans for Bornholm, som ikke bliver varetaget af enkeltinstitutioner samt bistå uddannelsesinstitutionerne i deres udviklingsarbejde i det omfang, disse finder det nødvendigt. Akademiet mangler umiddelbart et klart mandat og kæmper med en status som "hverken fugl eller fisk" i det lokale såvel som det nationale uddannelseslandskab, hvilket gør det problematisk for Akademiet at udføre den koordinerende rolle.

3.3.1.1 En hovedopgave med store udfordringer

Udviklingsopgaverne (se indholdsdetaljer i Tabel 3) anser Bornholms Akademi som den væsentligste del af opgaveporteføljen. Det anslås, at de akademiske medarbejdere bruger omkring 45 % svarende til 33 ugentlige arbejdstimer og de administrative medarbejdere 2 % af deres samlede arbejdstid på udvikling (Tabel 2).

---

⁹ <http://www.fm.dk/publikationer/2008/1467-i-form-til-fremtiden--finanslovforslaget-for-2009/3-kvalitetsreformen-bedre-velfaerd-og-attractive-offentlige-arbejdspladser/>

¹⁰ Oplyst af BRK Løn og Personale

Om den del af opgaveporteføljen siger lederen at: *"koordinere den overordnede uddannelsespolitik på øen og sætte nye videregående uddannelser i søen er selvfølgelig det, vi opfatter som kernen. Ikke nødvendigvis uddannelser til os selv, men det er det så blevet til, fordi vi ser en opgave. Vi mener godt læreruddannelsen, pædagoguddannelsen osv. kan forny sig selv. Vi tager afsæt i Bornholm og Bornholms behov og siger: hvad har vi af naturlige forudsætninger for at drive uddannelse? Dem arbejder vi med".*

Målsætningen om at understøtte og styrke uddannelser på Bornholm og have overblik over øens uddannelsesbehov på et mere generelt plan udfordres dog angiveligt af Bornholms Akademis (manglende) styrke og mandat: *"I en ideel verden ville vi gerne have mulighed for at formidle den her viden fra eksperimentariet på Bornholm til andre. Jeg spørger mig selv, om det er rigtigt eller nok, at vi har den placering vi har? Som koordinerende? Så snart vi kommer for tæt på den enkelte institution føler de sig trådt på og trækker følehornene til sig. Hvordan sikrer man sig, at den dialog bliver ordentlig? Jeg synes det er fint, at vi har en bestyrelse, hvor alle uddannelsesinstitutionerne sidder. Men jeg er altid i en svækket position over for fx en stærk professionshøjskole. Der er en skævhed".*

3.3.1.2 Gennemførte uddannelsesforløb i perioden 2002-2013

For at give et overblik over omfang og antal sammenfatter skemaet på efterfølgende sider de videregående uddannelser samt voksen- og videreuddannelser, der er udviklet og igangsat på Bornholm i årene 2002-2013.

Figur 6 Optag og dimittender på videregående uddannelser 2001-2013

Videregående uddannelse på Bornholm	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Læreruddannelsen (MVU) Udbydes af UCC		31	32	30	30	26	18	20	20	28	23	21	10
Læreuddannelsen - Merit (MVU) Udbydes af UCC				12	-	-	-	-	-	9	-	1	2
Pædagoguddannelsen (MVU) Udbydes af UCC		30	30	31	30	30	29	24	19	25	22	21	31
Socialrådgiveruddannelsen (MVU) Udbydes af professionshøjskolen Metropol				33		26			22			35	
Sygeplejerskeuddannelsen (MVU)		21	27	30	24	22	19	27	18	17	25	23	33
Glas- og keramikuddannelsen (MVU) *		24	20	31	25	21	28	25	26	20	23	18	27
Multimediedesigner (KVU)		21	20	20	14								
Serviceøkonom (KVU) **		18	26	20	16	11							
Beklædningsformgivning (MVU)***	-	-	-		-								
Grafisk formgivning (MVU)***	13	9	12		15								
E-designer, 1. optag fra 2003 (KVU)***		8	12	13									
			20	30	10								

Figur 7 Optag og dimittender på voksen- og videreuddannelser 2002-2013

Voksen – og videreuddannelse på Bornholm	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kommunomuddannelsen (fællesdelen)			28			11			12			
Udbydes af COK			26			11			11			
Diplomlederuddannelsen (MVU)								28	22	18	29	17
Udbydes af professionshøjskolen Metropol med BA												
Diplomuddannelse i offentlig forvaltning og administration												24
Udbydes af professionshøjskolen Metropol med BA												
Kursus i innovationsledelse i udkantsområder (masterniveau)						27						
Master i Oplevelsesledelse i Yderområder								22				
Udbudt af RUC med CRT								15				
Master i public management (SDU)											13	
HD virtuelt (CBS) ****												2

Noter: Øverste tal angiver antal optag og nederste angiver antal dimittender (hvis tilgængeligt).

* Har fra 2005 ikke ført statistik over gennemførte

** Starter 1/9-14 med en ny samarbejdspartner (UCN)

***Udbudt af Hasle Tekstil Seminarium, det senere BEC Business

**** Udbydes i fuld skala fra september 2014 i samarbejde mellem Bornholms Akademi og CBS

3.3.1.3 Efteruddannelse til BRK-ansatte

Bornholms Akademi har i årene 2009 til 2013 medvirket til at igangsætte, organisere og facilitere i alt fem hold af diplomuddannelse i ledelse med mellem 17 og 30 deltagere på hvert hold. Endvidere en diplomuddannelse i offentlig forvaltning og administration i 2013 med 24 deltagere. Arbejde med at udvikle lederuddannelse målrettet kommunens medarbejdere har pågået i Akademiets regi med varieret styrke siden 2004.

De to diplomlederuddannelser afvikles af Professionshøjskolen Metropol på Uddannelsescenter Snorrebakken. Som Tabel 5 viser, har diplomlederuddannelsen i årenes løb også fået deltagere fra øvrige offentlige arbejdspladser på Bornholm samt fra det private erhvervsliv. De i alt 79 deltagere fra BRK, som har gennemført/ er optaget på den fulde diplomlederuddannelse, udgør langt hovedparten (69 %) af deltagerne. Et større antal BRK-ansatte har tillige fulgt enkeltfag.

En del af forklaringen på, at BRK har haft ressourcer til at prioritere efteruddannelse af ledere, er kvalitetsreformen fra 2008, hvis formål var en styrket kompetenceudvikling og efter- og videreuddannelsesindsats på de offentlige arbejdspladser, som sikrede BRK medfinansiering til lederuddannelsesindsatsen. Endvidere blev "Den Kommunale Kompetencefond" etableret ved overenskomstforhandlingerne i 2013 af en lang række fagforbund.¹¹ Fonden giver direkte støtte til kompetencegivende uddannelse for medlemmer af disse forbund og har muliggjort Diplomuddannelse i offentlig forvaltning og administration. Tillige er "Lederuddannelse i BRK" et indsatsområde i kommunens HR strategi. De første to trin på uddannelsestrappen er interne kursusforløb i BRK-regi, mens lederuddannelse på diplom- og

¹¹ <http://www.denkommunalekompetencefond.dk/>

bachelorniveau udgør trin tre og fire og "afvikles af Professionshøjskolen Metropol på Bornholms Akademi"¹². Efterspørgselsituationen fra kommunen har altså været ganske gunstig, og den store volumen har gjort, at det har været muligt at oprette både grundhold og valgfag med et godt studiemiljø og høj faglighed.

Tabel 5 Antal optag på diplomuddannelser etableret af Bornholms Akademi primært målrettet BRK

Diplomuddannelse i ledelse						
	2009	2010	2011	2012	2013	Total
BRK	21	15	16	19	8	79
Øvr. Offentlige	6	5	-	8	5	24
Private	1	2	2	3	4	12
Total	28	22	18	30	17	115
Diplomuddannelse i offentlig forvaltning og administration						
					24	
Total antal optagne på de to uddannelser i perioden 2009-2013: 139						

Om arbejdet med at etablere efteruddannelser på diplomniveau af nuværende og kommende ledere i BRK lyder det fra Bornholms Akademi at: "det er en god forretning for os og fantastisk vigtigt i forhold til Bornholms situation. Vi har forholdt os til det kommende store og vitale generationsskifte i BRK, og tror vi er tæt på at have løst opgaven med at gøre de bedste kandidater rundt omkring i stand til at overtage de pladser, som bliver ledige".

3.3.1.4 Uddannelser målrettet det private arbejdsmarked

Akademiet har kontinuerligt arbejdet på at etablere videregående uddannelses tilbud specifikt målrettet øens private erhvervsliv (bl.a. HD og bacheloruddannelse i turisme), men uden de store resultater. 12 medarbejdere fra øens private virksomheder har fulgt diplomlederuddannelsen fra 2009-2013, og to er påbegyndt HD-studie som fjernundervisning på CBS med støttefunktioner på Bornholms Akademi.

Kvalitetsreformen fra 2008 har alene sikret midler til efteruddannelse i den offentlige sektor, og trods mulighed for at søge forskellige kompetenceudviklingsfonde har den private sektor ikke haft tilsvarende medfinansiering til rådighed. Stærkt specialiserede efteruddannelsesbehov i den private sektor er en anden udfordring, idet "den nødvendige efteruddannelse af virksomhedernes medarbejdere kræver branchespecifikke kurser på et højt fagligt niveau"¹³. Disse behov kan ikke leveres af de bornholmske uddannelsesinstitutioner, og der vil typisk kun være få på øen med samme efteruddannelsesbehov. De meget specialiserede behov betyder bl.a., at øens private erhvervsliv gennem egne netværk tager kontakt til udenøjs uddannelsesudbydere og/eller oplægsholdere og samler kursister nok til et hold. En virksomhedsstruktur med mange små virksomheder, hvor ejeren/lederen typisk ikke selv har en videregående uddannelse, har også betydning for efterspørgslen efter uddannelse.

¹² Oplyst af BRK Løn og Personale.

¹³ *Vækstanalyse Bornholm*. CRT og Teknologisk institut for Bornholms Vækstforum, september 2013.

Det er endvidere en kommunikationsmæssig udfordring for Bornholms Akademi, at Campus Bornholm er det private erhvervslivs (og unge bornholmeres) vante samarbejdspartner i forhold til både erhvervsuddannelser samt voksen- og efteruddannelse på ikke-videregående niveau. Voksen- og efteruddannelsesafdelingen på Campus har årligt 4000 kursister, et team af virksomhedskonsulenter som afdækker behovene hos øens virksomheder, et etableret samarbejde med Jobcenteret samt en velfungerende hjemmeside og brochuremateriale, hvor aktuelle kurser præsenteres¹⁴. Campus Bornholm er således langt den mest synlige spiller for så vidt angår uddannelsesstilbud målrettet ansatte i øens private erhvervsliv, om end der ikke er tale om videregående uddannelse¹⁵.

3.3.1.5 Nye uddannelser ved brug af blended learning

Bornholms Akademi satser fremadrettet på at imødegå udfordringer om geografisk afstand og små hold gennem udvikling af en undervisningsform kaldet *blended learning*:

Figur 8 Uddrag af idéoplæg fra Bornholms Akademi om "Mulige nye uddannelser på Bornholm", januar 2014

Udfordringer – giver behov for nye undervisningsformer

Uddannelsessektoren på Bornholm står i lighed med andre områder over for en række udfordringer herunder ikke mindst ift. befolkningens størrelse, demografien og geografien. Med afsæt i disse udfordringer arbejder Bornholms Akademi på en række områder med en ny undervisningsform under det, der kaldes *blended learning*, hvor der tages udgangspunkt i et e-learningforløb.

Traditionel e-learning er et individuelt studie, som kræver en meget høj grad af selvdisciplin og er i mindre grad egnet til flerårige fuldtidsstudier. Derfor arbejder Bornholms Akademi med en form for *blended learning*, hvor de studerende samles som i egentlige klasser og følger e-undervisningen, som regelmæssigt skal understøttes af "on location" lektiehjælp/faglige diskussioner. Både lektiehjælpen og den klassebaserede e-undervisning skal medvirke til at fastholde de studerende og dermed sikre højere gennemførelsesprocenter end ved selvstændige e-uddannelser.

Undervisningsformen rummer den fordel, at formen tillader endog meget små hold, hvis der tages udgangspunkt i eksisterende uddannelsesudbud. Og dermed vil der være mulighed for at udbyde flere uddannelser på Bornholm, end hvis uddannelserne skulle udbydes på traditionel vis.

Med planlagt studiestart til september 2014 tilbyder Bornholms Akademi nu i samarbejde med University College Nordjylland en serviceøkonomuddannelse, som er en kort videregående uddannelse. Den er baseret på online-undervisning over internettet, men vil på Bornholm netop foregå som *blended learning*, som styrker relationerne mellem de studerende og øger gennemførelsesraten. Lektio-nerne vil også altid være tilgængelige online for de studerende, og derfor er uddannelsen fleksibel i forhold til sæsonarbejde¹⁶.

¹⁴ <http://www.campusbornholm.dk/kursusoversigt>

¹⁵ *En verden af muligheder*, voksen- og efteruddannelseskatalog fra Campus Bornholm 2014.

¹⁶ "Ny uddannelse til Bornholm". Februar 2014

<http://www.tv2bornholm.dk/search.aspx?csearch=akademi&fra=26-12-2013&til=26-03-2014&antal=20&Artikler=True&Video=False&Sider=False&range=90&newsID=80454&offset=0>

Aktuelt (foråret 2014) arbejder Bornholm Akademi også på at understøtte en udviklingsproces, som skal gøre det muligt for Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole at udbyde bioanalytiker, ergoterapeut og fysioterapeut ved hjælp af blended learning i samarbejde med University College Sjælland. Tanken er, at *”de studerende i hold kan følge undervisningen via e-learning fra UCSJ, og i det omfang der er overlap kan modtage traditionel undervisning af underviserne på Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole, der derudover har kompetencerne til at supplere e-uddannelses-tilbuddet med faglige drøftelser og lektiehjælp (blended learning)”*.

3.3.1.6 Uddannelsesudvikling med afsæt i Bornholms særlige forudsætninger

Uddannelser med udgangspunkt i øens særlige forudsætninger (eksempelvis natur, geologi eller turisme) med henblik på at styrke uddannelsesområdet som erhvervssektor på Bornholm, har været vanskelige for Bornholms Akademi at løbe i gang, hvilket følgende eksempel illustrerer:

”Jeg har snakket om arkæologi med Bornholms Museum i mange år. 35 % af alt danefæ bliver fundet på Bornholm. På Bornholm har vi en stab af folk, som ved hvor i et landskab man skal grave. Den særlige del af arkæologiuddannelsen, som hedder feltarbejde, har Bornholm helt unikke forudsætninger for at drive. Ingen i Europa dyrker det ret meget længere, men vi har nogle folk, som kan sådan nogen ting. Så jeg drog rundt i hele Skandinavien, og jeg har også snakket med Polen og Kiel om at lave en feltarbejdsuddannelse herovre. Alle sagde, at det er helt rigtigt. Men der var ingen penge. Det kunne man godt have bevilliget penge til nationalt”.

Danmarks Designskoles tilstedeværelse på Bornholm er indtil videre den eneste blivende uddannelse etableret på Bornholm med afsæt i øens særlige forudsætninger, som tiltrækker nationale og internationale studerende. Det er vurderingen, at Bornholms Akademi langt fra har gennemslagskraft og mandat i det nationale uddannelseslandskab til at skabe lignende uddannelsesudvikling på andre områder eksempelvis grøn energi eller turisme. Akademiet – og Bornholm som øsamfund – kan endvidere uanset særlige forudsætninger ikke stille noget op mod den kendsgerning, at unge uddannelsessøgende drages mod uddannelsesmiljøerne i de store byer.

3.3.2 Administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken

Bornholms Akademi har siden etableringen i 2001 stået for administration, drift og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken. Basisydelser relateret der til (se indholdsdetaljer i Tabel 4) anslår Akademiets medarbejdere til samlet at beslaglægge mere end 80 % af de administrative medarbejderes og omkring 20 % af de akademiske medarbejderes samlede arbejdstid (Tabel 3).

Varigheden og den gentagne forlængelse af aftalen om den pågældende ydelse må tolkes som, at først Bornholms Amt og siden Bornholms Regionskommune har været tilfredse med, hvordan Bornholms Akademi har varetaget opgaven indholdsmæssigt såvel som økonomisk. Det må derfor formodes, at Bornholms Akademi overordnet set har levet op til målsætningerne for opgaveområdet.

Evalueringen indikerer dog, at det på visse områder alene er af historiske årsager, at en række opgaver relateret til Uddannelsescenter Snorrebakken varetages af Bornholms Akademi. Det samme gør sig gældende i forhold til måden, hvorpå visse praktiske/organisatoriske opgaver i huset løses. Der er ikke tilstrækkelig koordinering og samarbejde mellem uddannelserne på Snorrebakken til at der er

tale om et egentlig uddannelsescenter. Huset har karakter af et lokalfællesskab, hvor mulighederne for synergi og udvikling ikke udnyttes til fulde.

3.3.2.1 Huslejekontrakter og driftsopgaver

Lederen giver udtryk for, at *"vi driver huset her, og det er vi sådan set glade nok for"*. Han mener dog opgaven med huslejekontrakterne er fejlplaceret, når der er et specialistkontor i BRK: *"Det er administrativt tungt, og det dræner vores kræfter, at vi skal bruge så meget tid på sådan nogen ting"*. Vurderingen fra lederen er, at opgaven med huslejekontrakterne primært ligger hos Akademiet af historiske årsager, og så fordi opgaven bliver løst tilfredsstillende: *"Den ligger meget godt dér. Vi varetager opgaven, fordi det skal vi. Det fremgår af opgaveporteføljen"*. Han giver udtryk for, at *"kontrakterne er noget frygteligt lapperi"*, og at det derfor har været en vanskelig proces at lade opgaven med huslejekontrakterne på Uddannelsescenter Snorrebakken overgå til BRK. Fra 2014 ligger opgaven hos BRK.

En anden uhensigtsmæssighed på Uddannelsescenter Snorrebakken, som Akademiets leder fremhæver, er at de forskellige lejere betaler hinanden gennem interne afregningspriser. *"Når jeg fx tager en kopi, så ejer UCC kopimaskinen, og så skal jeg betale. Det var meget in i de gamle Sovjetøkonomier, men de faldt også fra hinanden"*.

Referater fra møder i Akademiets bestyrelse i perioden 2010-2013 indikerer, at opgaverne i relation til Uddannelsescenter Snorrebakken løses ud fra sædvane og uden store problematikker, da diskussioner og beslutninger relateret dertil stort set ikke fremgår af referaterne. En undtagelse er dog referatet fra 20. september 2012, hvor det er noteret, *"at der er indgået aftale om husleje for 2012, og arbejdet med at ændre kontrakter fortsætter for 2013"*. Også her synliggøres det altså, at det har været en umiddelbart ønsket men også langsommelig (endog flerårig) og formentlig problematisk proces at flytte opgaven med huslejekontrakterne fra Bornholms Akademi og til en central enhed i BRK.

3.3.2.2 Koordinering og udvikling af Uddannelsescenter Snorrebakken

Bornholms Akademiets leder giver udtryk for, at rammerne på Uddannelsescenter Snorrebakken kunne udnyttes langt bedre, og at det er både kontraktmæssige forhold og dårlig kommunikation, som spænder ben. *"Akademiet burde have en overordnet ret til at disponere over lokalerne, men kontrakterne er udformet sådan, at lokalerne er fx UCC's og ikke Metropols. I forbindelse med Diplomlederuddannelsen har Akademiet været konstant i klemme for lokaler. I praksis disponerer vi, men der er stive rammer. Hvis vi ikke får besked om at fx et hold pædagoger skal i praktik, så har vi lokalet stående tomt, og så må vi samtidig sige nej tak til folk, som vil holde møder og konferencer. Det er tungt og svært at få til at fungere dels foranlediget af de interne afregningspriser. Der skal dybest set et nyt grundlag til, som jeg har bedt Regionskommunen sørge for. Hvis jeg bare kommer og gør det, bliver det ikke til noget. At finde nogle bedre rammer for en mere effektiv udnyttelse af det her hus, vil kunne frigøre ganske mange kvadratmeter"*.

De udlagte uddannelser på Uddannelsescenter Snorrebakken kommer i de gennemførte interviews også med kommentarer til, hvordan stedet fungerer og udvikler sig. UCC fremhæver, at rammerne er helt uundværlige. Undervisningsmiljøet på centeret er under udvikling gennem eksempelvis en fælles kantinefunktion, og ved at der er oprettet fælles digitale skærme, der viser det samlede centers aktiviteter den pågældende dag. De påskynder også planerne om en fælles reception. Professionshøjskolen

Metropol, som udbyder Socialrådgiveruddannelsen samt Diplomlederuddannelsen, giver udtryk for, at de anvender faciliteterne på Uddannelsescenter Snorrebakken til deres uddannelser, men at lokalfællesskabet ikke som sådan giver anledning til yderligere berøringsflade med Bornholms Akademi. Det har umiddelbart heller ikke medført en stærkere forankring i det bornholmske uddannelsesmiljø. Uddannelsescenter Snorrebakken forekommer således i højere grad at være et bofællesskab for de udlagte uddannelser på Bornholm end et decideret uddannelsescenter, med de forventninger til samarbejde og synergi et sådant navn signalerer.

3.3.3 Bistå Bornholms Vækstforum på uddannelsesområdet

Bornholms Akademi har udarbejdet faglige anbefalinger og varetaget strategiske uddannelsesmæssige opgaver på Bornholms Vækstforums vegne siden 2008 (to treårige udviklingskontrakter). Disse opgaver kræver ca. 11 akademiske arbejdstimer ugentligt.

Opgaveområdet er historisk og politisk betinget, idet Bornholms Vækstforum i 2008, ud fra et overordnet ønske om at styrke indsatsen på uddannelsesområdet på Bornholm, indgik en operatøraftale med Bornholms Akademi. Operatøraftalen blev konkretiseret i en handlingsplan og svarede på en række punkter indholdsmæssigt til de opgaver regionerne i Danmark havde placeret i specifikke regionale uddannelsessekretariater. Aftalens varighed og forlængelse indikerer en umiddelbar tilfredshed med den valgte løsning vedrørende varetagelse af uddannelsesstrategiske overvejelser i BRK.

Det er af principiel karakter problematisk, at Akademiet på samme tid varetager en rådgivende funktion for Bornholms Vækstforum samtidig med, at Akademiet selv er ansøger på uddannelsesområdet. Bornholms Akademi skal således udfylde en vejledende og rådgivende rolle i forhold til ansøgninger om midler, Akademiet også selv har interesse i.

Uddannelsesområdet har været Vækstforums største satsning gennem de seneste to strategiperioder (2007-2010 samt 2011-2014), og 31 % af midlerne er anvendt inden for dette område¹⁷. Erhvervsudviklingsstrategien for perioden 2011-14 har i alt fire indsatsområder hhv. Bornholm som 1) erhvervs-ø, 2) uddannelses-ø, 3 grøn test-ø og 4) oplevelses-ø. Ser man bort fra de historisk betingede forhold, er det ikke umiddelbart gennemskueligt, hvorfor strategiske opgaver og overvejelser på uddannelsesområdet skal varetages af en ekstern, lokal instans på vegne af Bornholms Vækstforum, når tilsvarende aftaler ikke gør sig gældende for de øvrige tre strategiske indsatsområder.

3.3.3.1 Opgaver og problematikker

Det tidligere sekretariat for Bornholms Vækstforum har siden 2007 anvendt Bornholms Akademis uddannelsesmæssige faglighed som støtte i vurderingen af uddannelsesprojekter, der har søgt medfinansiering fra Bornholms Vækstforum (regionale udviklingsmidler og strukturfondsmidler). Samtidig er Akademiet også operatør for Vækstforum og BRK, og skal i kraft heraf støtte op om og udføre anbefalede/igangsatte udviklingstiltag. Begge opgaver er i praksis indbefattet af Akademiets udviklingskontrakt med Vækstforum. Udarbejdelse af høringsvar vedr. lovforslag, der påvirker adgang til uddannelse etc. på Bornholm, er også en del af opgaverne i rammebeskrivelsen, men har ikke været aktuel/faktisk udført i perioden. Faglige opgaver for Bornholms Vækstforum samt

---

¹⁷ Referat fra Vækstformummøde 25-11-2013. Tyngden skyldes især, at der har været afsat 20. mio. kr. til "Projekt Uddannelse til Alle" (UTA).

mødedeltagelse mv. i Vækstforum regi (se detaljer i Tabel 4) er i løbet af perioden 2008-2013 rundt regnet anslået til at tage 15 % (jf. Tabel 3) af Akademiets akademiske medarbejderes ugentlige arbejdstid.

I perioden 2008-2013 har Vækstforumsekretariatet udbedt sig faglige anbefalinger fra Akademiet i forbindelse med følgende uddannelsesrelaterede projekter (14 ud af i alt 115 projekter):

Tabel 6 Projekter, hvor Bornholms Vækstforum har modtaget faglig vurdering fra Bornholms Akademi

Klyngeudvikling på Bornholm (2007)
Glas- og Keramikskolen - udvikling af teorimodul (2007)
Innovation i arbejdet (2008)
Flere unge i uddannelse (forprojekt) (2009)
Fastholdelse - et mentorprojekt (2009)
Kompetencekobling - innovation og samarbejde mellem kunsthåndværkere og erhvervsliv (2009)
Grønne kompetencer i bygge- og anlægsbranchen (2010)
Baltisk Center for bæredygtig akvakulturuddannelse (2010)
Uddannelse til alle (UTA I og UTA II) (2010)
Iværksætterfabrikken (2011)
Grønt byggeri og uddannelse (2011)
Udviklingsprojekt Comfortness Koncept Bornholm (2012)
Forprojekt Fremtid i bornholmsk byggeri (2013)
Udvikling af ny kokkeuddannelse (2013)

Note: årstallene angiver, hvornår det pågældende projekt blev indstillet af Vækstforum

Bornholms Akademis leder giver overordnet udtryk for, at han vurderer opgaven ligger godt på Akademiet, men giver også eksempler på, at det kan være en vanskelig rolle at udfylde. Akademiet bliver ikke nødvendigvis mødt med lydhørhed, og det kan være vanskeligt at sikre det fornødne overblik over uddannelsesaktiviteter:

”Vi har lavet grundige undersøgelser af, hvad der skal til i turistbranchen. Det er svært at få turistbranchen til at arbejde med uddannelse. Vi har bl.a. snakket med HORESTA også på landsplan, som har understreget, at der er et hul i uddannelsessektoren, hvor Bornholm har mulighed for at dække et landsdækkende behov. Uddannelsesindsatsen skal dreje sig om at undgå røde tal for at sige det meget firkantet. Derfor stillede vi os undrende over for Comfortness Koncept Bornholm. HORESTA sagde, at dét skal vi holde os langt fra. Booke, tage imod bestillinger og vaske sengetøj er ikke problemet, hverken på Bornholm eller andre steder. Uddannelsesindsatsen skal gælde finansiering og markedsføring. Det er én af de udtalelser, hvor vi har spurgt Vækstforum, om det er at bruge pengene rigtigt? Men det er selvfølgelig en politisk proces”.

At Akademiet og Vækstforum ikke til enhver tid har formået at nå til enighed om nødvendige og hensigtsmæssige satsninger på uddannelsesområdet fremgår også af følgende eksempel: *”Skal Bornholm have videregående uddannelse på sigt, skal vi lære at håndtere de pædagogiske problemer ved e-learning. Det var dét vi sagde til Vækstforum, at vi gerne ville være frontrunner for. Vi er ved at etablere nu for egne penge. Vækstforum sagde nej.*

4 Delanalyse 2: Udfordringer for videregående uddannelse på Bornholm

Denne delanalyse belyser den uddannelsespolitiske udfordring på Bornholm i forhold til udbud og efterspørgsel af videregående uddannelse. Først kvantitativt gennem statistisk fremskrivning af uddannelsesbehov og dernæst kvalitativt ud fra uddannelsesledernes udsagn.

4.1 Fremtidens kompetencebehov på det bornholmske arbejdsmarked.

Kompetencebehov på det bornholmske arbejdsmarked anskues typisk som en udbuds- og efterspørgselsrelation. Det kan dog også forstås i et erhvervsstrategisk perspektiv, hvor kompetencer og uddannelse ses som løftestang for vækst i øens private erhvervsliv og udvikling i den offentlige sektor.

En af de centrale konklusioner i *Vækstanalyse Bornholm* er, at som i resten af Danmark er der en stor gruppe virksomheder - ca. 45 % af virksomhederne på Bornholm - som har vækstambitioner, der ligger over andre i deres branche. Men de bornholmske virksomheder har svage organisatoriske ressourcer, herunder har meget få virksomheder en akademiker ansat. På Bornholm har kun 29 % af virksomhederne en akademiker ansat mod 44 % i hele landet. En af vækstanalysens klare konklusioner er dermed, at der er uforløste vækstpotentialer, og udvikling af virksomhedernes organisatoriske ressourcer her under kompetenceudvikling, er én af de væsentligste udfordringer for at indfri disse ambitioner. Vækstanalysen giver ikke konkrete svar på hvilken type uddannelser, der er behov for, men lederuddannelse må anses som et godt sted at begynde, hvis de organisatoriske ressourcer skal styrkes¹⁸.

Et mere generelt billede af de nuværende og fremtidige kompetencebehov på det bornholmske arbejdsmarked fås gennem at se på den uddannelsesopdelte arbejdsmarkedsbalance, altså forholdet mellem arbejdsstyrkens og beskæftigelsens aktuelle og forventede udvikling. Generelt forventes der i fremtiden, som det fremgår af Tabel 7, en situation på Bornholm med mangel på arbejdskraft. Underopdeler vi arbejdskraften og beskæftigelsen på uddannelsesniveauer (EFU = erhvervsfaglig uddannelse, KVV = kortere videregående uddannelse, MVU = mellemlang videregående uddannelse og LVU = lang videregående uddannelse), fremkommer nedenstående tabel:

---

¹⁸ *Vækstanalyse Bornholm*. September 2013.

http://www.crt.dk/media/09_rapport_Bornholms_Vækstanalyse_2013.pdf

Tabel 7 Arbejdskraftsbalance, Bornholm¹⁹

Antal	Ændringer fra 2003 til 2013		Forventet arbejdsløshed			
	Arbejdsstyrke ændring i antal personer	Beskæftigelse. Ændring i antal job	2014	2016	2018	2020
Ufaglært/Uoplyst	-2.769	-2.035	474	560	518	264
Studenter, hf, hhx, htx	-224	-120	-32	-99	-168	-239
EFU: Handels- og kontor	-651	-394	16	-94	-242	-442
EFU: Bygge & anlæg	9	160	-11	-58	-149	-255
EFU: Jern & metal	-159	-37	-12	-72	-158	-285
EFU: Social & sundhed	-67	-41	19	31	37	40
EFU: Andre	42	223	-40	-183	-313	-455
KVU: Alle	-352	-258	-17	-56	-100	-162
MVU: Pædagogiske	90	99	12	9	8	13
MVU: Folkeskolelærere	-52	-64	31	56	80	104
MVU: Samfundsfaglig	68	98	-7	-18	-26	-34
MVU: Teknisk mv.	-28	-23	-12	-51	-99	-149
MVU: Sundhed	-22	33	-39	-62	-76	-84
MVU: Bachelor, alle	46	41	-4	-19	-34	-48
LVU: Humanistiske	69	71	-20	-34	-44	-54
LVU: Naturvidenskabelig	14	14	-8	-15	-21	-26
LVU: Samfundsvidenskabelig	23	36	-3	-6	-8	-11
LVU: Sundhed	1	27	-16	-28	-37	-44
LVU: Andre	-2	8	-4	-10	-15	-18
Forskere og Ph.d.-uddannelse	8	6	-4	-7	-10	-12
Alle uddannelser	-3.959	-2.156	324	-156	-855	-1.896

Kilde: Danmarks Statistik samt Den Regionale Overvågningsmodel. Modelversion Nov2013

En negativ værdi i skemaet indikerer et underskud på arbejdskraft med den pågældende uddannelse. I følge prognosen vil der på stort set alle uddannelsesniveauer opstå et stigende underskud på arbejdskraft. Eneste undtagelse er det ufaglærte niveau, der viser en stigende arbejdsløshed frem til 2018, samt fagområder, hvor der i dag er et lokalt uddannelsesudbud placeret på Bornholm (*EFU Social og sundhed*, samt *MVU Pædagogiske* og *MVU Folkeskolelærere*).

Specielt for MVU skolelærer viser prognosen et fremtidigt overskud af skolelærere på det bornholmske arbejdsmarked. Dette er ikke et isoleret bornholmsk fænomen, men er gældende i Danmark generelt.²⁰

Til trods for at man skal være særdeles varsom med at drage alt for håndfaste og konkrete konklusioner på baggrund af en prognose, viser Tabel 7, at der eksisterer et stort kommende uddannelses- og rekrutteringsbehov på det bornholmske arbejdsmarked, som enten kan løses ved at virksomhederne ændrer deres produktionsmåde og reducerer produktionen, eller - mere ønskværdigt - ved at der uddannes eller importeres arbejdskraft, med de rette kompetencer til det bornholmske arbejdsmarked.

¹⁹ Hedetoft, A. (2014); "Ungdomsuddannelser i yderområder". CRT (under udgivelse).

²⁰ Hedetoft, A. og I. Stefaniak (2014); "Bygge- og anlægsbranchen på Bornholm". CRTR.

Set i et bornholmsk uddannelsesperspektiv viser fremskrivningen, at de største antalsmæssige underskudssituationer er på de faglærte områder samt på de tekniske uddannelser på MVU-niveau. Konklusionen underbygges af analysen af kommende kompetencebehov²¹, der blev gennemført som en del af projektet *Kompetenceforum Bornholm*. Undersøgelsen er tre år gammel, men på baggrund af den opdaterede arbejdsmarkedsbalance er det relevant i denne sammenhæng igen at fremdrage nogle centrale konklusioner, der kan medvirke til at konkretisere uddannelsesbehov og uddannelsesmuligheder på det bornholmske arbejdsmarked.

*Der er indikationer på, at **virksomhederne mangler tekniske og ingeniørmæssige kompetencer**. Igen bør der skeles til, at tilstedeværelsen af lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne på Bornholm har skabt et balanceret arbejdsmarked indenfor disse områder. Dermed bør det tages op til fornyet overvejelse (eller måske snarere yderligere undersøgelser), om der er belæg for at udbyde en særlig teknisk videregående uddannelse på Bornholm, eventuelt med nogle generelle tekniske moduler og udbudt - på samme vis som læreruddannelsen - om eftermiddagen og aftenen, så det er muligt at henvende sig til studerende, der fastholder deres arbejde under uddannelse.*

Denne anbefaling ser ud til endnu at være gældende. Derudover konkluderes det at:

*På tværs af brancherne tegner der sig også to fælles udviklingstendenser, nemlig muligheder inden for **grøn energi og bæredygtig teknologi** samt inden for **øget international marketing**, herunder netmarketing og -handel. Disse udviklingsmuligheder kan afføde kompetenceudviklingsbehov i virksomhederne på tværs af brancherne, men der er behov for yderligere dialog, for at konkretisere mulighederne.*

Denne anbefaling er der til dels fulgt op på gennem uddannelsesprojekter målrettet at skabe særlige grønne kompetencer for bornholmske håndværkere, hvorimod der tilsyneladende endnu ikke er egentlige uddannelsesinitiativer (ud over workshopdage og kurser i regi af BCB og Væksthus Hovedstadsregionen) der har fulgt op på mulighederne inden for netmarketing og e-handel.

Som det fremgår af arbejdsmarkedsbalancen, er kompetencebehovene brede og antalsmæssigt specielt markante på det faglærte område. Det konkluderes også i 2011, at det bliver nødvendigt med "... en bedre "pleje" af de bornholmske unge. I fremtiden er der endnu mindre råd til at lade nogen form for ressourcer gå til grunde, og en større del af de unge må igennem et kompetencegivende uddannelsesforløb".

Samlet set kan det konstateres, at der nu i 2014 er en bred faglig uddannelsesudfordring på stort set alle uddannelsesniveauer for at opretholde den offentlige og den private produktion, samt at der er et vækstpotentiale, der kan løses gennem at styrke virksomhedernes organisatoriske ressourcer. Samtidig må det konstateres, at der ikke er et systematisk, kontinuerligt og samlet billede tilgængeligt af efterspørgslen konkrete karakter, til trods for at flere aktører på øen arbejder med at indsamle sådanne data.

---

²¹ *Analyse af kommende kompetencebehov på Bornholm*. Anders Hedetoft og Karin Topsø Larsen, marts 2011 for Kompetenceforum Bornholm.

4.2 SWOT-analyse af uddannelserne på Bornholm

Det følgende er en SWOT-analyse af uddannelsesaktørernes syn på ungdomsuddannelser, videregående uddannelser og efteruddannelser for så vidt angår det nuværende og fremtidige uddannelsesudbud på Bornholm. Analysen baseres på interviews med lederne af de bornholmske uddannelser, og i fraværet af en lokal ledelse på den bornholmske socialrådgiveruddannelse med lederen for det institut, hvor uddannelsen hører til. De interviewede personer er:

- Inger Kaspersen. Leder af lærer- og pædagoguddannelserne, samt den pædagogiske assistentuddannelse. UCC Bornholm.
- Thomas Braun. Institutchef, Institut for Socialt Arbejde, Det Samfundsfaglige og Pædagogiske Fakultet. Professionshøjskolen Metropol.
- Kirsaa Ahlebæk. Rektor for Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole.
- Christian Heide Petersen. Leder af Center for Glas og Keramik, Det Kongelige Danske Kunstakademis skoler for Arkitektur, Design og Konservering.
- Klaus Kristiansen. Uddannelseschef, gymnasieuddannelserne Campus Bornholm.
- Lars Vesløv. Uddannelseschef, erhvervsuddannelserne, Campus Bornholm.
- Henrik Juul-Pedersen. Chefkonsulent, Virksomhedsservice, Campus Bornholm.

Interviewene har helt overvejende drejet sig om de enkelte uddannelsers situation og muligheder på Bornholm. Alle er derudover blevet spurgt om deres samarbejde/berøring til Bornholms Akademi og blevet spurgt om, på hvilken måde en "akademifunktion" frem over kan styrke deres uddannelsesinstitution og uddannelsesmiljøet generelt på Bornholm.

4.3 SWOT-analyse for videregående uddannelser

Det videregående uddannelsesområde er det uddannelsesniveau, hvor det er vanskeligst at opretholde et bredt udbud på et geografisk afgrænset område som Bornholm. Denne udfordring var ét af de væsentligste argumenter for, at en bornholmsk akademifunktion oprindeligt blev oprettet.

Der tilbydes i dag et antal mellemlange videregående uddannelser på Bornholm. Der har tidligere også været udbudt korte videregående uddannelser på Bornholm. Bornholms Erhvervsskole samt Tekstil Seminaret i Hasle (senere BEC-Design Bornholm) udbød frem til 2006/7 i alt tre korte videregående uddannelser på engelsk: service management, multimedia designer og e-designer. Uddannelserne tiltrak udenlandske studerende, men lukkede af en række årsager, hvoraf fastholdelse af de udenlandske elever var en væsentlig udfordring. Mange elever søgte ind på uddannelserne, men de havde svært ved at gennemføre, da de både skulle betale for at gå på uddannelse samt deres ophold i Danmark uden chance for at få et studiejob på Bornholm. Efter optag søgte mange videre til lignende uddannelser i København eller frafaldt helt. Bornholms Akademi søgte at hjælpe uddannelsesinstitutionerne men kunne ikke stille noget op mod de strukturelle udfordringer, og der har ikke siden været udbudt korte videregående uddannelser på Bornholm.

Der er gennemført interviews med alle nuværende bornholmske uddannelser på videregående niveau.

4.3.1 UCC Bornholm²²

Lærer og pædagog på bachelorniveau, samt pædagogassistentuddannelsen er i en årrække udbudt på Bornholm med uddannelsessted på Uddannelsescenter Snorrebakken. Oprindeligt blev læreruddannelsen udbudt af Københavns Dag- og Aftenseminarium (KDAS) og pædagoguddannelsen af Højvangs-seminariet. Som resultat af fusioner udbydes begge uddannelser nu af UCC Professionshøjskolen, som derudover driver Center for Undervisningsmidler (CFU) på Bornholm.

UCC er fordelt på flere undervisningssteder og har omtrent 13.000 studerende. UCC er dermed én af Danmarks største udbydere af lærer- og pædagoguddannelser samt efter- og videreuddannelser inden for deres felt. UCC uddanner desuden sygeplejersker, fysioterapeuter, psykomotoriske terapeuter, tegnsprogstolke og tekstilformidlere.

UCC's undervisningssteder skal fremover samles på tre lokaliteter. Et stort campus (11.000 studerende) lokaliseret i Carlsbergs gamle industribygninger i Valby, i Hillerød (1.800 studerende) og på Bornholm. Bornholm bliver således klart det mindste uddannelsessted.

Lærer- og pædagoguddannelserne deler leder og beskæftiger tilsammen knapt 3 fuldtidsansatte og 7-8 løst tilknyttede timelærere ansat på Bornholm. Tilsammen dækker de to uddannelser stort set behovet for lærere og pædagoger samt efteruddannelse af disse på det bornholmske arbejdsmarked.

UCC Bornholm benytter sig af samlæsning horisontalt og vertikalt, mellem efteruddannelse og merit samt på tværs af årgange. Denne fleksible form er valgt for at kunne opretholde hold af rimelig størrelse og skabe kvalitet og økonomi i uddannelserne. Unge 19-årige undervises sammen med erfarne lærere. Det giver ifølge UCC Bornholm noget til begge parter. Derudover er man i gang med at anvende digitale medier til distanceundervisning. Implementering af disse fuldt ud kan betyde, at meget små hold kan undervises delvis fra København.

Læreruddannelsen på Bornholm havde ved etablering som mål at øge kvaliteten i de bornholmske skoler. Målet er for så vidt nået, da der, som det fremgik af arbejdsmarkedsbalancen, ikke vil opstå mangel på folkeskolelærere og pædagoger i den nærmeste fremtid. Tværtimod er der nu iflg. uddannelseslederen opstået en situation, hvor erfarne lærere mister deres job pga. konkurrence fra nye og bedre uddannede lærere.

---

²² Primært baseret på interview med Inger Kaspersen, leder af lærer- og pædagoguddannelserne samt den pædagogiske assistentuddannelse, UCC Bornholm.

Figur 9 SWOT - lærer- og pædagoguddannelserne (UCC Bornholm)

	Styrker	Svagheder
Lærer	Tæt samarbejde med BRK og de bornholmske folkeskoler skaber et kontinuerligt billede af behov for kompetenceudvikling på skoleområdet, som UCC kan søge at imødekomme	Lille arbejdsmarked - vanskeligt at skabe et stærkt undervisningsmiljø lokalt
	Mulighed for at forudsige fremtidige kompetencebehov	Svært at skabe fuldtids undervisningsstillinger
	Samarbejde med Jobcenter Bornholm betyder bl.a., at ledige kan tilbydes efteruddannelse på UCC	Svagt incitament for samarbejde mellem de videregående uddannelser med den nuværende uddannelsesstruktur på Bornholm
	At være en del af UCC giver adgang til: undervisningskompetencer, kvalitetssikring, udviklingsressourcer mv.	
	Pulje til udlagt uddannelse er en styrke og en forudsætning for det nuværende aktivitetsniveau	
Pædagog	Tæt samarbejde med BRK og de bornholmske institutioner	Lille arbejdsmarked - vanskeligt at skabe et lokalt, stærkt undervisningsmiljø
	Løbende behov for kompetenceudvikling på arbejdsmarkedet	
	Mulighed for at forudsige kompetencebehov	Svært at skabe fuldtids undervisningsstillinger
	Stigende søgning	
	Samarbejde med Jobcenter Bornholm	
	At være en del af UCC giver adgang til: undervisningskompetencer, kvalitetssikring, udviklingsressourcer mv.	
	Muligheder	Trusler
Lærer	Fælles udnyttelse af lærerkompetencer på tværs af nuværende institutionelle grænser mellem bornholmske uddannelser og vidensinstitutioner	De bornholmske undervisningsinstitutioner isolerer sig og forsøger at løse egne problemer i stedet for at finde fælles løsninger
	Samlokalisering af videregående uddannelser med Campus og CRT	Institutionel træghed og lokal leder, der nødtigt afgiver magt
	Opfatte de videregående uddannelser på Bornholm i et nationalt arbejdsmarkedsperspektiv og ikke kun i et bornholmsk	Faldende behov for lærere på det bornholmske arbejdsmarked
	Øget efteruddannelse af beskæftigede og ledige lærere	Adgangskrav til læreruddannelsen
Pædagog		Ny bekendtgørelse om oprettelse af tre specialer kan betyde små urentable hold
		Faldende børnetal på Bornholm

Lærer- og pædagoguddannelserne er eksempler på uddannelser, der er etableret på baggrund af en konkret efterspørgsel på det bornholmske arbejdsmarked, men hvor den umiddelbare opgave nu er løst. I fremtiden vil en opretholdelse af den nuværende uddannelsesvolumen forudsætte en øget fokus på efteruddannelsesbehov og en accept af, at det potentielle arbejdsmarked for de uddannede er både det bornholmske og nationale arbejdsmarked.

Lærer- og pædagoguddannelserne er derudover eksempler på uddannelser, der søger at etablere et lokalt uddannelsesmiljø, og har indset begrænsninger for dette. Derfor søges samarbejdsflader og muligheder for at etablere fælles undervisningsstillinger med andre bornholmske uddannelsesmiljøer. UCC Bornholm forsøger at udvikle og fastholde det faglige miljø gennem en flerstrengt strategi, afsøge muligheder for lokale synergier, trække på spidskompetencer i UCC samt gennem øget anvendelse af e-læring at koble sig tættere på UCC i København og nedsætte krav til holdstørrelser mv.

4.3.2 Socialrådgiveruddannelsen ²³

Gennem en årrække er socialrådgiveruddannelsen udbudt fra Uddannelsescenter Snorebakken. Den blev oprindeligt udbudt af Den Sociale Højskole. Som følge af den gennemgribende fusionsproces uddannelsesområdet har gennemlevet, er den nu udbudt af Professionshøjskolen Metropol, der i 2012 omsatte for 617.984 mio. kr. og havde 813 medarbejdere og 9.466 studerende fordelt på 6 undervisningssteder i København, Hillerød, Århus og på Bornholm²⁴.

Professionshøjskolen Metropol er delt i to fakulteter: 1. Det Sundhedsfaglige og Teknologiske Fakultet og 2. Det Samfundsfaglige og Pædagogiske Fakultet. Fakulteterne er underopdelt i en række institutter. Socialrådgiveruddannelsen er en del af Institut for Socialt Arbejde. SWOT-analysen er baseret på interview med institutleder Thomas Braun, der som institutleder har ansvaret for socialrådgiveruddannelsen udbudt i København og på Bornholm.

Socialrådgiveruddannelsen på Bornholm er hidtil blevet udbudt hvert tredje år, og næste udbud er planlagt til 2015. Dette er valgt for at tilgodese, at der er ligevægt mellem til og frastrømning af socialrådgivere på det bornholmske arbejdsmarked og aftales i tæt samarbejde med BRK, der er den altoverskyggede arbejdsgiver for socialrådgiveruddannede på Bornholm.

Langt de fleste undervisere hentes ind fra den ca. 60 personer store lærestab tilknyttet uddannelsen i København. Resten af undervisningen varetages af bornholmske timelærere, som max. varetager 25 % af den samlede undervisningsmængde. Der er derfor ikke på Bornholm et etableret selvstændigt fagligt undervisningsmiljø i tilknytning til uddannelsen. Uddannelsens bornholmske forankring varetages af en administrativ medarbejder, som er Metropols ansigt og kontakt til BRK, til de studerende og en-

---

²³ Primært baseret på interview med Thomas Braun, institutchef, Institut for Socialt Arbejde, Det Samfundsfaglige og Pædagogiske Fakultet, Professionshøjskolen Metropol.

²⁴

http://www.phmetropol.dk/~media/Files/Om%20Metropol/Tal%20og%20fakta/aarsrapport_metropol_2012_final_web.ashx

delig til de øvrige uddannelser på Uddannelsescenter Snorrebakken. Dermed skal uddannelsesaktiviteterne på Bornholm ikke akkrediteres selvstændigt, men er baseret på Metropols akkreditering af socialrådgiveruddannelsen i København.

Figur 10 SWOT socialrådgiveruddannelsen (Professionshøjskolen Metropol)

Styrker	Svagheder
Tæt samarbejde med BRK	Manglende opbygning af undervisningsrutiner lokalt
Mulighed for at forudsige kompetencebehov og tone uddannelsen til behovet	Transport udgift til lærere "ovre fra"
Næsten alle studerende får arbejde på Bornholm	Volumen på Bornholm tillader ikke etablering af et lokalt undervisningsmiljø
God kvalitet i uddannelsen pga. brug af lærere fra Metropols uddannelse i Kbh.	Svag/manglende erfaring med e-læring
Pulje til udlagt uddannelse	
Lokal forankring gennem meget kvalificeret administrativ medarbejder	
Muligheder	Trusler
Øge aktiviteter på Bornholm. Instituttets/Metropols uddannelsespalette står til rådighed for BRK og andre kommuner	Ophør af Pulje for udlagt uddannelse på Bornholm vil skabe helt nye forudsætninger
De nye kommuners størrelse betyde, at kommunerne gennem øget uddannelsesplanlægning kan skabe forudsætninger for oprettelse af uddannelses aktiviteter lokalt	Manglende erfaring med e-læring pga. manglende behov i en undervisningsinstitution lokaliseret i Kbh.
Udvikle større og bedre samarbejdsflader med BRK og andre kommuner	
Øget anvendelse af e-Læring	

Socialrådgiveruddannelsen er sammen med lærer- og pædagoguddannelserne en af de "gamle" uddannelser på Uddannelsescenter Snorrebakken og har sammen med disse udgjort grundstammen i uddannelsesmiljøet på stedet. Socialrådgiveruddannelsen har valgt en anden organisering af uddannelsen end lærer- og pædagoguddannelserne, uden ambition om at opbygge et lokalt uddannelsesmiljø. Dette begrundes i, at der kun er uddannelsesvolumen til et udbud hvert 3. år. Det betyder, at der ikke er faste lærerkompetencer til stede lokalt. Formen har bevirket, at uddannelsesudbuddet er tilpasset behovet på det bornholmske arbejdsmarked. Samarbejdet med BRK og jobcentret fremhæves, og der har været gennemført toning af uddannelsen med henblik på at understøtte lokale behov. Som en konsekvens af organisationsformen efterspørger uddannelsen ikke samarbejde med andre uddannelser på Bornholm. De muligheder der fokuseres på i interviewet sigter derimod på at øge aktiviteterne på Bornholm ved at tilbyde andre Metropol-uddannelser. Dette forudsætter iflg. Metropol, at Bornholm synliggør sine uddannelsesbehov.

E-læring har Metropol ringe erfaring med. Som Thomas Braun udtrykte det, har Metropol med en primær lokalisering i København med en stor efterspørgsel på studiepladser endnu ikke oplevet et behov for at gå ind i e-læringsmetoder.

4.3.3 Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole (BSSS)²⁵

Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole er én af de få sygeplejerskoler, der ikke er fusioneret ind i en professionshøjskole, og er derfor stadig en selvstændig institution med egen bestyrelse. BSSS ligger i tæt tilknytning til Bornholms Hospital. Skolen adskiller sig derudover fra de fleste andre tilsvarende skoler ved både at rumme sygeplejerskeuddannelsen på bachelorniveau samt grundforløb og hovedforløb for social- og sundhedshjælper- og -assistent, som er erhvervsuddannelser. Ungdomsuddannelserne og bacheloruddannelserne tilhører hvert sit ministerium og lovgivning.

Undervisningspersonalet på BSSS er typisk knyttet til ét undervisningsniveau, og der deles ikke meget undervisningspersonale på tværs af institutionen. Uddannelserne deler de organisatoriske og fysiske rammer og faciliteter. Der er fælles ledelse og administration, fælles prøvestue, bibliotek mv.

Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole oplyser, at der er god søgning til uddannelserne, en sund økonomi samt et godt fagligt miljø tæt koblet til et sygehus med en varieret mængde praktikmuligheder. BSSS har gennem de senere år vendt en negativ egenkapital til positiv med flere millioner på kontoen.

Sygeplejerskeuddannelserne har generelt en stor søgning nationalt. Uddannelsen giver mulighed for efterfølgende job samt adgang til et bredt spektrum af efteruddannelser. På landsplan er 20 % af de kvalificerede ansøgere blevet afvist. Dette har medført en øget søgning til Bornholm, hvor ca. halvdel af de nyoptagne studerende er fra det øvrige Danmark.

Udviklingen på Bornholms Hospital har været positivt de senere år, og BSSS har et godt og konstruktivt samarbejde med hospitalet. Tidligere var det frygtet, at hospitalet ville blive reduceret til et rent sengeafsnit, men det er ikke sket. Den ambulante funktion er udbygget væsentligt med en række specialer, der ikke tidligere var på Bornholm.

BSSS er endnu et eksempel på et mindre, lokalt uddannelsesmiljø, og har derfor på samme måde som lærer- og pædagoguddannelserne en interesse i at søge fagligt samarbejde på Bornholm. BSSS nævner ligesom lærer- og pædagoguddannelserne muligheden af fagligt samarbejde og muligheden for at danne et stort fysisk uddannelsesmiljø i forbindelse med Campus Bornholm. Derudover er BSSS eksemplet på en uddannelse, der endnu ikke har fundet sit institutionelle ståsted. Fusionsansøgningen til UCC er endnu ikke behandlet, og BSSS befinder sig lige nu i et vadedsted. Problemerne med denne situation er tydelige. Sygeplejerskeuddannelsen er pt. i en akkrediteringsproces, og kravene til forskningsforankring og deltagelse i udviklingsprojekter ville være lettere at imødekomme som en del af en professionshøjskole.

BSSS rummer ungdomsuddannelser og bacheloruddannelser. Denne konstruktion betyder, at sundhedsuddannelserne kan dele faciliteter og organisation, herunder dele den tætte kobling til Bornholms Hospital. Samlokaliseringen af ungdomsuddannelser og det videregående niveau betyder, at BSSS er

---

²⁵ Primært baseret på interview med Kirska Ahlebæk. Rektor for Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole

knyttet til to ministerier. I tilfælde af et afslag på fusionsansøgningen ønsker BSSS at udbygge det eksisterende samarbejde med Diakonissestiftelsens Sygeplejerskeuddannelse, der også rummer begge undervisningsniveauer, og størrelsesmæssigt er tilsvarende BSSS.

Figur 11 SWOT Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole (BSSS)

Styrker	Svagheder
Tæt samarbejde Bornholms Hospital og BRK	Manglende akkreditering skal være løst senest 2016
Stærkt fagligt miljø. Fremhæver at der er én lærer med ph.d. grad ansat	Der er påbegyndt en fusionsproces med UCC, der er gået i stå
Sund økonomi	Lille undervisningsmiljø - vanskelig at indgå i udviklings/forskningsprojekter
Fagligt svage ansøgere er ved afslutning af uddannelsen på niveau med stærkere ansøgere	Ansøgere med svagt karaktergennemsnit sammenlignet med nationalt niveau
Stor søgning til uddannelsen - 50 % af optag er studerende fra det øvrige Danmark	
Deltagelse i udviklingsprojektet "SOL"	
Stor faglig brede i praktikforløb (medicinske specialer og ambulante funktioner)	
Muligheder	Trusler
Fusion med UCC	Et afslag på fusionsansøgning
Udvidet samarbejde og fælles brug af lærere ansat på lærer- og pædagoguddannelserne	Adskillelse af SoSu-uddannelserne og sygeplejerskeuddannelsen. De to uddannelser tilhører hvert sit ministerium.
En fusion vil øge muligheder for at deltage i forskning/udviklingsprojekter	Forskningsforpligtigelse herunder krav om, at 50% af undervisning skal varetages af ph.d.-uddannede lærere i 2020
I tilfælde af afslag på fusion med UCC kan samarbejdet med Diakonissestiftelsens sygeplejerskeuddannelse udvikles yderligere	
Et øget samarbejde med de øvrige uddannelser på Bornholm gennem en samlokalisering i forbindelse med Campus Bornholm	
Bornholm som test ø for udvikling af modeller for samarbejde mellem samfund og primær/sekundær pleje	

4.3.4 Det Kgl. Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering²⁶

Kunstakademiets Designskole, Bornholm er en del af Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering (KADK). KADK er resultatet af fusionen i 2011 af Kunstakademiets Arkitektskole med Danmarks Designskole og Kunstakademiets Konservatorskole. KADK er underlagt universitetsloven og er dermed den eneste universitetsinstitution med fysisk tilstedeværelse på Bornholm. KADK har ca. 2000 studerende, men er sammenlignet med de traditionelle universiteter en lille institution. Der er for nyligt gennemført en reorganisering af hele organisationen, som nu svarer til universiteternes organisation.

Den bornholmske afdeling er i dag et center i "Institut for Produktdesign" men startede som en selvstændig glas- og keramikskole under Kulturministeriet. Som konsekvens af fusionen og en gennemgribende tilretning af uddannelsen regner skolen med at kunne tilbyde en akkrediteret bacheloruddannelse fra september 2014. Dette vil give de studerende adgang til at forsætte som kandidatstuderende på KADK eller ved andre universitetsuddannelser, hvor der gives merit. Adgangen til at læse videre giver også mulighed for at skifte specialeretning. Omvendt har fusionen betydet, at studerende "ovre fra" i nogen grad følger forløb på Bornholm.

På Bornholm har skolen i hele sin eksistens haft to treårige linjer hhv. glas og keramik med optag én gang årligt med 12 studerende på hvert hold. I alt er der derfor ca. 70 studerende på Kunstakademiets Designskole, Bornholm. Den gennemsnitlige studerende er 26 år og kvinde. De studerende kommer til Bornholm fra det øvrige Danmark, Skandinavien og øvrige Europa for at uddanne sig. Pt. er blot én studerende fra Bornholm. Der undervises af to heltidslærere bosat på Bornholm, én tilrejsende halvtidslærer samt timelærere og gæstelærere svarende til 1,5 årsværk.

Designskolen er i modsætning til de øvrige videregående uddannelser, der tilbydes på Bornholm, en skole med uddannelser, der er efterspørgselsbaserede. Søgningen til uddannelsen overstiger antallet af studiepladser og rummer samtidig uddannelser, der i højere grad har et nationalt kulturelt sigte frem for et lokalt arbejdsmarkedsperspektiv. Lokaliseringen på Bornholm kan dog ikke hævdes at være frakoblet det lokale arbejdsmarked og erhvervsspecialisering. Den bornholmske styrkeposition inden for kunsthåndværk er det væsentligste argument for placeringen på Bornholm. Frem for at dække et defineret kompetencebehov kan Designskolen Bornholm anses som en lokal videninstitution, der kan skabe udvikling og medvirke til at løfte kunsthåndværket på Bornholm gennem uddannelse som base og samtidig gennem etablering af samarbejde og projekter med andre vidensmiljøer. Den manglende sammenhæng mellem de videregående kunsthåndværkuddannelser og arbejdsmarkedsbehov nationalt og lokalt har fået øget politisk og mediemæssig bevågenhed. De politiske strømninger kombineret med at skolen kun er en lille del af en større organisation anses derfor også af Designskolen Bornholms ledelse som de største trusler for uddannelsen i sin nuværende form.

---

²⁶ Primært baseret på interview med Christian Heide Petersen, Leder af Center for Glas og Keramik. Det Kongelige Danske Kunstakademis skoler for Arkitektur, Design og Konservering

Figur 12 SWOT - Det Kgl. Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering

Styrker	Svagheder
Pæn efterspørgsel på uddannelserne nationalt og internationalt	Fravær af et etableret arbejdsmarked
Stærkt motiverede studerende	De studerendes snævre arbejdsmarkedsforståelse
Styrket faglighed og teoretisk dybde som resultat af fusion	Udfordring at klare akkrediteringskrav, men de forventes at være i hus september 2014
De studerende sætter pris på Bornholm som studie-sted: kultur/natur/plads til fordybelse/inspiration fra kunsthåndværkermiljøet	Spinkel og blandet erfaring med e-læring
Samarbejde med Bornholms Kunstmuseum og BCB omkring undervisning i karriereplanlægning og internationalt samarbejde Samarbejde med UCC Samarbejde med ACAB og Grønbechsgaard Samarbejde med lokale virksomheder	Lille og svagt undervisningsmiljø
Samarbejde med campus der underviser fremmedsproget i dansk.	Manglende ph.d. grad og finansiering af ph.d. forløb
Lokal støtte – ikke mindst Vækstforum	Lille faglig specialisering giver skolen en udsat situation politisk og som del af Danmarks Designskole
Muligheder	Trusler
Bedre integration af skolen i andre bornholmske uddannelser og vidensinstitutioner	Mediers og politikeres fokusering på sammenhæng mellem uddannelser og arbejdsmarkedsmuligheder
Øget integration i KDAK - undervisning gennem e-læring vil øge muligheden for, at de studerende kan tage en kandidatoverbygning	De studerendes manglende mulighed for at skabe sig en indkomst på basis af uddannelsen

Designskolen Bornholm giver i SWOT-analysen udtryk for, at der er flere strenge at spille på. Der kan søges et lokalt samarbejde med andre uddannelsesmiljøer om at bruge den bornholmske virkelighed til praktikforløb og derigennem et tydeligere arbejdsmarkedssigte.

Endvidere kan de faglige og institutionelle muligheder, der er opstået som flg. af at Designskolen Bornholms uddannelser nu er universitetsuddannelser, udnyttes bedre. Det kan betyde en stadig tættere faglig knytning og integration i KDAK. E-læring kan her potentielt blive et vigtigt redskab og skabe faglige relationer, der går begge veje. Derudover kan universitetsstatus udnyttes til at indgå i ligeværdige samarbejder med andre universitetsorganisationer. Designskolen Bornholms deltagelse i et nordisk masterprogram er et eksempel på dette, og aktuelt undersøges det, om Bornholm kan rumme et designlaboratorium etableret i et samarbejde mellem KDAK og Ålborg Universitet.

Den seneste udvikling, der medfører at skolen vil stå med reduceret lokal ledelse fra september 2014, vil medføre en ændring, som det på nuværende tidspunkt er umuligt at præcisere.

Figur 13 Caseeksempel om samarbejde

Bornholm som samfundslaboratorium²⁷

Interregionalt Center for Videns- og Dannelsesstudier (INCEVIDA) ved Aalborg Universitet (AAU) er ved at etablere et interregionalt netværk af designlaboratorier bl.a. i samarbejde med Kunstakademiets Designskole (KADK) samt højere læreranstalter i Sverige, Letland og Tyskland. Designlaboratorierne skal fungere som regionale platforme for udvikling, forskning og undervisning inden for innovation af bæredygtige løsninger på lokale samfundsudfordringer, og organiseres i partnerskaber mellem vidensinstitutioner, offentlige organisationer og erhvervsvirksomheder.

AAU og KADK undersøger mulighederne for etablering af et særligt designlaboratorium på Bornholm, der kan tage afsæt i og bidrage til "Bright Green Island" strategien. Bornholm repræsenterer en unik mulighed for at gennemføre aktions- og projektbaseret forskning og undervisning i bæredygtig samfundsudvikling i fuld skala. De eksisterende udviklingsprojekter inden for bæredygtig energi, byggeri og fødevarer repræsenterer betydningsfulde spydspidser for lignende innovationsprojekter hvor videns-, erhvervs- og samfundsværdier spiller sammen.

KDAKs lokale forankring og Bornholms position i videnssamfundet kunne styrkes og udbygges ved etablering af et designlaboratorium i samarbejde med Aalborg Universitet og Center for Regional- og Turismeforskning (CRT). Samfundslaboratoriet kan med fokus på design- og kulturdreven innovation af bæredygtige løsninger i samarbejde mellem offentlige og private partnere danne et særligt grundlag for udvikling af forenede samfunds- og erhvervsværdi inden for fx miljø og ressourcer, social virksomhed, læringsmiljøer, kulturoplevelser og regionale fødevarer.

4.3.5 Opsamling på SWOT for videregående uddannelser

4.3.5.1 Styrker

Samarbejdet med kommunen som den største bornholmske arbejdsgiver og jobcentret giver muligheder for at kunne forudse kommende arbejdsmarkeds- og kompetencebehov og fremhæves som styrkepositioner for de uddannelser, der orienterer sig mod det offentlige arbejdsmarked.

KDAK Designskolen Bornholm er den eneste eksisterende uddannelse uden et klart arbejdsmarkeds-sigte men udgør samtidigt eksemplet på, at videregående uddannelser og universiteter ikke nødvendigvis skal kobles tæt på direkte arbejdsmarkedsbehov, men i sig selv kan løfte sektorer eller områder, og i et udviklingsperspektiv kan udgøre platforme for at indgå i projekter og udvikle nye lokale vidensnetværk, der kan binde Bornholm tættere til nationale vidensmiljøer. I dette tilfælde er KDAK Designskolen Bornholm tæt forbundet med det lokale kunsthåndværkermiljø samt en række nationale og internationale netværk.

Akademiseringen af de korte og de mellemlange videregående uddannelser trækker i samme retning. De erhvervsrettede videregående uddannelser ligner i stadig højere grad universiteterne i deres organisering og er underlagt krav om forskningsbaseret undervisning. De bornholmske videregående uddannelser, der institutionelt er dele af undervisningsinstitutioner ovre, fremhæver da også netop dette

²⁷ Videnskabelig assistent, Institut for Læring og Filosofi, Hans Christian Holmstrand Aalborg Universitet

institutionelle tilhørsforhold som en styrke i forsøget på at imødekomme de akademiske krav og deltagelse i udviklingsprojekter.

Puljen til udlagt uddannelse fremhæves som en forudsætning for at tilbyde lærer-, pædagog- og socialrådgiveruddannelserne i sin nuværende form. Derudover kan Bornholm som lokalitet for videregående uddannelse ses som en styrkeposition for Designskolen Bornholm pga. koblingen til de bornholmske kunsthåndværkere, samt de studerendes opfattelse af Bornholm som et godt studiested. Endelig opfattes de senere års udvikling på Bornholms Hospital som en fordel for Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole.

I sin helhed kan det ses som en styrke for Bornholm, at de bornholmske videregående uddannelser indgår i større professionshøjskoler og uddannelsesinstitutioner beliggende i København. Derigennem har Bornholm adgang til og indgår i vidennetværk og en uddannelsesvifte, der er betydeligt større, end en selvstændig bornholmsk videregående uddannelsesinstitution ville råde over.

4.3.5.2 Svagheder og trusler

De bornholmske videregående uddannelser udgør hver for sig meget små undervisningsmiljøer. Alle søger samarbejde både udad til andre bornholmske uddannelser og indad til den udbydende institution, de er en del af. Vægtningen af orienteringen ind og ud af organisationen afhænger dels af uddannelsens karakter, dels af i hvilken grad, det er søgt at skabe et lokalt undervisningsmiljø.

Socialrådgiveruddannelsen, der ikke har et lokalt bornholmsk uddannelsesmiljø koblet til uddannelsen og ingen lokal ledelse, opfatter mest Bornholm som en mulighed for at tilbyde sine produkter, samtidig med at man medvirker til at løse en lokal uddannelsesopgave.

Lærer- og pædagoguddannelsen samt Designskolen Bornholm er eksempler på uddannelser med et spinkelt lokalt undervisningsmiljø og lokal ledelse men indlejret i uddannelsesinstitutioner i København. Disse uddannelser afsøger muligheder for lokalt samarbejde.

Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole, der er 100 % bornholmsk, søger både en institutionel holdbar løsning og samtidigt et lokalt fagligt og praktisk samarbejde.

Akkreditering og krav om forskningsbaseret undervisning fremhæves af flere som en større udfordring, men en udfordring som anses lettere at imødekomme, når uddannelsen er en del af en professionshøjskole eller universitet.

De videregående uddannelser, der er oprettet på baggrund af behov på det bornholmske arbejdsmarked, fremhæver denne arbejdsmarkedskobling som en styrke. Denne styrke vil forandres til en svaghed, i det omfang behovet på arbejdsmarkedet er dalende. En situation, der måske er på vej for læreruddannelsen, og på sigt kan tænkes at opstå som flg. af ændret demografi og mætning af arbejdsmarkedsbehov.

De bornholmske videregående uddannelser, der indgår i større københavnske institutioner, er meget små og uden større strategisk betydning for institutionerne, de indgår i. Dette kan skabe usikkerhed omkring prioriteringen af uddannelserne på Bornholm, hvilket kan illustreres med, at Designskolen Bornholm uden varsel fra den ene dag til den anden fik reduceret sin lokale ledelse. Reduceret lokal

ledelse mindsker ressourcerne til uddannelsesstrategisk og udviklingsorienteret arbejde med udgangspunkt i bornholmske behov.

4.3.5.3 Muligheder

De bornholmske videregående uddannelser har lokalt en spinkel organisation og få ressourcer. De fleste er udfordret af at opretholde den daglige undervisning og drift på et tilfredsstillende niveau og til en rimelig omkostning. Derfor er det vanskeligt også at kunne afsætte ressourcer til udviklingsprojekter. Mulighederne skal derfor primært virkeliggøres i samarbejde uddannelserne imellem eller med udgangspunkt i den udbydende institution, uddannelsen er en del af.

E-læring. En øget anvendelse af e-læring ses som en mulighed for både at koble sig tæt på de udbydende institutions undervisnings- og vidensmiljø og vise versa, men samtidig som en mulighed for at kunne oprette hold og specialer, der ikke kan være rentable ved almindelig klasseundervisning. Erfaringen med anvendelse af e-læring må dog endnu vurderes at være sparsom på de videregående uddannelser, der tilbydes på Bornholm.

Styrkelse af det lokale undervisningsmiljø. En umiddelbar mulighed, der påpeges på tværs af uddannelserne, er oprettelse af fælles undervisningsstillinger. Man er sig dog meget bevidst, at det er meget varierende fagkompetencer, der efterspørges på de enkelte uddannelser. Samtidig påpeges det, at der findes en generel faglig fællesmængde, der kunne tillade hele stillinger på tværs af de videregående uddannelser, der udbydes (videnskabsteori/metode, psykologi, samfundsfag mv). En mulighed der øges, hvis man også sammentænker ungdomsuddannelsesområdet med det videregående uddannelsesområde. Fælles stillinger kan dog ikke afløse behovet for at anvende lærerkompetencer, der "flyves ind", eller gennem e-læring at koble sig på specialkompetencer. Derudover peges der på en samlokalisering af alle uddannelser på det videregående niveau samt CRT i forbindelse med etablering af det nye Campus Bornholm.

De nuværende uddannelser der tilbydes, er udtryk for historiske og måske nuværende arbejdsmarkedsbehov samt resultatet af Bornholmerpakken i midt 90-erne. Det nuværende udbud behøver ikke afspejle det faktiske behov eller de muligheder der er for at oprette undervisning med lokal forankring eller som dækker lokale arbejdsmarkedsbehov. Som Metropolen angiver, kan Metropolen levere flere og andre uddannelser for en kortere eller længere periode. Behovet skal synliggøres, og i dette eksempel opfattes det som en opgave for Bornholms Regionskommune. Samlet set har de uddannelsesinstitutioner, der i dag er til stede på Bornholm, et stort uddannelseskatalog specielt inden for uddannelser rettet mod det offentlige arbejdsmarked. Udfordringen for at udløse disse uddannelsesmuligheder fordrer synlighed af behov og betalingsevne for uddannelserne.

Ovenstående muligheder tager afsæt i de eksisterende uddannelser på det videregående område inden for uddannelser rettet mod det offentlige arbejdsmarked. Uddannelsesbehovene er langt bredere når der ses på hele arbejdsmarkedet.

4.4 SWOT for akademi- efter- og videreuddannelse

Udbyderne af efter- og videreuddannelse på Bornholm er Campus Bornholms kursusafdeling samt Bornholm Sundheds- og Sygeplejeskole. Begge skoler er en del af VEU-Center Hovedstaden og Bornholm og kan trække på alle kurser og kompetencer, der er samlet i VEU-centret. Endvidere udbyder Professionshøjskolen Metropol i samarbejde med Bornholms Akademi Diplomuddannelse i Ledelse og Diplomuddannelse i offentlig forvaltning og administration (se nærmere i del 1).

VEU-centrene er etableret i 2010 og har bla. til målsætning at skabe et ensartet kvalitativt og kvantitativ tilbud om efteruddannelse samt styrke efter- og voksenuddannelse til fremme af den regionale erhvervs og beskæftigelsesudvikling i alle landsdele.²⁸

VEU-Center København og Bornholm består af i alt 19 skoler delt på fagligheder fra landbrugsuddannelser til SOSU-uddannelser og dækker niveaumæssigt fra AMU-kurser op til professionshøjskoleuddannelser. Bornholm er repræsenteret i VEU-center København og Bornholms bestyrelse ved Campus Bornholm og Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole.

Campus Bornholms Kursusafdeling udbyder AMU-kurser, akademiuddannelser (åben uddannelse) samt skræddersyede uddannelser i form af uddannelser/kurser, der ikke giver ECTS-point (indtægtsdækket virksomhed). Den typiske kunde til de skræddersyede uddannelser er en større bornholmsk virksomhed, som har et ønske om et praksisorienteret specialkursus på højt niveau, hvor tildeling af ECTS-point ikke har betydning.

Campus Bornholms efteruddannelsesudbud er efterspørgselsorienteret. Der er på Campus Bornholm oprettet en enhed kaldet *Virksomhedsservice*, som dels tager ud i virksomhederne og opsøger efteruddannelsesbehov og dels samarbejder tæt med Jobcentret og tager udgangspunkt i deres analyser at uddannelsesbehov for ledige. Enheden er i marts 2014 blevet opgraderet mandskabsmæssigt²⁹. Volumen i uddannelser målrettet virksomhedsbehov og Jobcentret er stort set lige.

---

²⁸ <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Uddannelser-til-voksne/I-fokus-paa-voksenuddannelsesomraadet/VEU-centre>

²⁹ *Virksomhedsservice styrkes*, 25. marts 2014. <http://www.tidende.dk/?Id=53386>

Figur 14 SWOT - Akademi-, efter- og videreuddannelserne (Virksomhedsservice og BSSS)³⁰

Styrker	Svagheder
Stærkt og opsøgende virksomhedsarbejde på Bornholm	Udbudsret til akademiuddannelser er helt overgået til erhvervsakademierne
Kan på Bornholm tilbyde hele VEU center Hovedstaden og Bornholms vifte af uddannelser	I en uafsluttet forhandling med CPH Business vedr. Campus rolle i forbindelse med akademiuddannelser
Stort og stigende efteruddannelsesbehov på Bornholm bla. pga. forbedret lovgivning	Til trods for et stigende efteruddannelsesbehov har der været faldende aktivitet på akademiuddannelserne pga. campus uafklarede IFT akademineiveauet. Tidligere ca. 10 årselever årligt nu ca. 3 årselever
Har vendt en nedgående tendens for antal AMU kurser	Campus har mistet lærere, der tidligere underviste på akademiuddannelser, da disse skal være ansat direkte i det udbydende erhvervsakademi
Anslået 3 – 400 ledere ansat i BRK har et efteruddannelsesbehov på Akademiniveau	Som det ser ud nu, vil akademiuddannelserne fremover ikke være et af Campus' forretningsområder
Ansatte i andre virksomheder end BRK tilmelder sig i stadig højere grad akademiuddannelser. Fordelingen på et hold nærmer sig fifty/fifty	Arbejdsmarkedets størrelser gør det vanskeligt at oprette hele og vedvarende akademiforløb på Bornholm. Prøvet flere gange, men uddannelserne lukker efter et eller få uddannelses forløb
Comfortness projektet viser, at turismevirksomheder har erkendt et efteruddannelsesbehov	Få udviklingsressourcer pga. fusionsproces
Muligheder	Trusler
Oprette akademiuddannelseshold med en grundstamme af BRK ansatte, som suppleres med ansatte i andre virksomheder. Fx fra slagteriet, lufthavnen, Færgen, mv.	Fortsættelse af den økonomiske krise vil mindske uddannelsesefterspørgsel fra private og offentlige virksomheder
Udvikle uddannelses tilbud til ledige akademikere	Campus har helt mister indflydelse på salg, udbud og afvikling af akademiuddannelser. Uklart, hvem der varetager afsøgning og salg på dette niveau
Udvikle og udvide brugen af e-læring. Allerede nu kan de fleste akademiuddannelser følges som e-læring	
Afsøge og synliggøre efteruddannelsesbehov på akademineiveau, og indgå tætte samarbejder med en række relevante erhvervsakademier	

³⁰ Baseret på interview med Henrik Juul-Pedersen. Chefkonsulent Virksomhedsservice. Campus Bornholm

4.4.1 Opsamling på SWOT for akademi- efter og videreuddannelse

4.4.1.1 Styrker

Campus Bornholms Virksomhedsservice varetager virksomhedskontakten og afsøger og organiserer efteruddannelsesområdet på Bornholm i tæt samarbejde med Jobcenter Bornholm. Med tilknytning til VEU-Center Hovedstaden og Bornholm er der nu på Bornholm adgang til en stor og bred vifte af faglige efteruddannelser.

En række analyser fx *Vækstanalyse Bornholm* og senest den opdaterede arbejdsmarkedsbalance viser et stort efteruddannelsesbehov på Bornholm, samt at uddannelse kan udløse vækstpotentialer. Behovet findes på alle niveauer i virksomhederne. Vækstanalysen konkluderede, at der findes en række virksomheder på Bornholm med vækstambitioner, uden at de har de nødvendige organisatoriske ressourcer til at indfri deres ambitioner. Kompetenceanalysen viser, at der er et generelt efteruddannelsesbehov i de bornholmske virksomheder. Med andre ord: der er et stort og indtil videre udækket efteruddannelsesbehov og samtidig indikationer på, at udvikling af ledelseskompetencer kan skabe vækst. Turismeerhvervet bliver ofte opfattet som et erhverv med virksomheder, der ikke er særligt motiveret for at anvende uddannelse og efteruddannelse. Comfortness Bornholm ser ud til at have brudt denne tendens. Erfaringer fra dette projekt kan måske bruges bredt i forsøget på at skabe bedre organisatoriske ressourcer i bornholmske virksomheder.

4.4.1.2 Svagheder og trusler

Den helt generelle åbenlyse svaghed på efteruddannelsesområdet er Bornholms geografisk afsides beliggenhed og lille men sammensatte arbejdsmarked. I modsætning til de unge uddannelsessøgende kan virksomhederne og deres ansatte ikke uden videre flytte adresse for at få adgang til uddannelse. Til trods for arbejdsmarkedets beskedne størrelse er bredden i efter- og videreuddannelsesbehovene på linje med andre og større arbejdsmarkedsregioner. Det betyder, at det er vanskeligt at skabe volumen, og det er vanskeligt at have den nødvendige faglige bredde lokalt. Det er et vilkår mere eller mindre alle steder i landet, men træder kraftigere igennem på et arbejdsmarked som det bornholmske. Konsekvensen er, at ud fra en professionstilgang til efteruddannelse er det primært på det offentlige arbejdsmarkedsområde, der kan skabes volumen og derfor etableres tilbud om efteruddannelse på akademniveau.

Afsøgning og identificering af uddannelsesbehov på virksomhedsniveau foretages primært af Campus Bornholms Virksomhedsservice, som har et tæt samarbejde med jobcentret. På arbejdsmarkedsniveau udarbejder CRT i projektsammenhæng arbejdsmarkedsbalancer, og i forbindelse med Kompetenceforum Bornholm udarbejdede CRT en kortlægning af kompetencebehov. Bornholms Akademi har ligeledes til opgave at afdække uddannelsesbehov, og Jobcenter Bornholm og BCB er jævnligt i kontakt med bornholmske virksomheder og indhenter oplysninger om udækkede kompetencebehov. Afdækningen af det bornholmske erhvervslivs efteruddannelsesbehov foretages altså hverken kontinuerligt eller koordineret.

Specielt for efteruddannelsesområdet på akademniveau står Bornholm svagt. Campus Bornholms forretningsområde er udelukkende VEU og ungdomsuddannelser. Tidligere udbød øens erhvervsskole hele akademiuddannelser (fx turismeøkonom), og der afvikles stadig efteruddannelsesforløb på aka-

deminiveau fra Campus-matriklen. I dag udbydes akademiniveauet fra erhvervsakademierne og professionshøjskolerne, ligesom disse i princippet varetager afsøgning og markedsføring af akademiuddannelser. Hvis Campus Bornholms lærere skal undervise på akademiuddannelserne, skal de ansættes på disse. Campus Bornholms rolle ser i fremtiden ud til at blive reduceret til at stille lokaler til rådighed – en rolle, som ikke er ulig dén Bornholms Akademi udfører på Uddannelsescenter Snorrebakken. Udbudssituationen har allerede nu resulteret i, at færre uddannelsesforløb på akademiniveau gennemføres på Bornholm.

4.4.1.3 Muligheder

VEU niveauet. På VEU niveau har Bornholm gennem sin deltagelse i VEU-center Hovedstaden og Bornholm i princippet adgang til alle VEU godkendte uddannelser. Udfordringen er først og fremmest at øge motivationen i bornholmske virksomheder til at investere i efteruddannelse. Turismeerhvervet har hidtil haft rygtet, som den sektor der måske har vanskeligst ved at investere i efteruddannelse af ledere og ansatte i branchen. Comfortness Bornholm har måske ændret på dette billede. Erfaringer fra dette projekt bør videreføres og kan måske samtidig finde anvendelse i andre brancher³¹.

VEU-Center Hovedstaden og Bornholm har formelt til opgave at sikre sammenhæng mellem erhvervs- og beskæftigelsesudvikling også på Bornholm. Der kan ligge en uudnyttet ressource i denne forpligtelse, som hidtil blot er realiseret ved et lokalt samarbejde mellem Vækstforum og Campus Bornholm.

Det videregående niveau. Efteruddannelse på det videregående niveau er udfordret af, at Campus Bornholm har mistet dette område, men på trods heraf er der flere eksempler på, at der kan samles hold og afvikles uddannelsesforløb på Bornholm.

Udbud og gennemførelse af efteruddannelse på akademiniveau kunne øges frem over gennem en systematisk kortlægning af det faktiske og det strategiske uddannelsesbehov parret med en indsats for at indgå strategiske samarbejdsaftaler med erhvervsakademier. Mange efteruddannelsesforløb er tilgængelige som e-læring og i princippet lige tilgængelige på Bornholm som i Storkøbenhavn (forudsat bredbånd). Barrieren for e-læring kunne nedsættes ved at skabe mindre hold, som sammen deltog i såkaldte blended learning uddannelsesforløb.

Øget kommunalt fokus på uddannelse og strategisk erhvervsudvikling. Der er de senere år gjort mange tiltag for at arbejde strategisk med efteruddannelsesområdet (Kompetenceforum Bornholm) og skabe et tæt samarbejde mellem virksomhedsservice og jobcenter. Tiltagene har enten været projektfinansierede eller omfatter ikke det videregående efteruddannelsesområde, og der findes ikke en systematisk afsøgning og synliggørelse af uddannelsesmulighederne på akademiniveau. Med den nye centermodel i BRK, som er trådt i kraft 1. marts, etableres et Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse, som bl.a. får til hovedformål *”at udvikle erhverv og beskæftigelse på Bornholm, herunder at sikre rekruttering og uddannelse af arbejdskraft til fremtidens behov”*³².

---

³¹ Pågående evaluering af projekt ”Comfortness Koncept Bornholm. Endelige evaluering foreligger medio ultimo 2014. Tage Petersen CRT.

³² Centermodellen, <http://www.brk.dk/Om-Kommunen/Organisation/Documents/Organisationsdiagram%20for%20BRK%202014.pdf>

4.5 SWOT for ungdomsuddannelsesområdet

4.5.1 De gymnasiale uddannelser³³

Der udbydes fire gymnasiale uddannelser på Bornholm: stx, htx, hhx og hf. Som på landsplan er den største uddannelse det almene gymnasium/stx (60 %), mens hhx (17 %), hf (15 %) og htx (8 %) er langt mindre. Dette billede afspejles delvist på Bornholm, idet stx er langt større end de øvrige gymnasiale uddannelser. På Bornholm vælger en endnu lavere andel en erhvervsgymnasial uddannelse, mens den interne fordeling på erhvervsgymnasiet er mere ligeligt fordelt. I 2013 blev der på Bornholm optaget i alt 401 på de gymnasiale uddannelser fordelt på 252 på stx (63 %), 59 på hf (15 %), samt 45 på både hhx og htx (11 % + 11 %)³⁴.

Erhvervsuddannelsesområdet er presset i forhold til de gymnasiale uddannelser. Ved forholdstilmeldingen til ungdomsuddannelserne i marts 2013 havde 79 % af afgangseleverne fra grundskolen søgt ind på en gymnasial ungdomsuddannelse, mens under 19 % søgte ind på en erhvervsuddannelse. Selvom fordelingen mellem uddannelsestyperne ved den faktiske studiestart er mere jævnt fordelt er dette dog en kraftig indikator for, at erhvervsuddannelserne ikke er lige så eftertragtede blandt de unge som de gymnasiale uddannelser.

4.5.1.1 Den forventede elevtilgang på ungdomsuddannelserne

Antallet af elever, der har påbegyndt en gymnasial eller erhvervsmæssig uddannelse, har over en årrække ligget stabilt på mellem 850-900 personer. I løbet af de kommende år forventes en reduktion af størrelsen på en ungdomsårgang på 30 %, så tilgangen til ungdomsuddannelserne i 2020 vil være faldet med ca. 180 personer og være på 720 – 670 personer³⁵. Endelig hører det med til billedet, at en relativ stor gruppe unge ikke kommer i gang med en uddannelse eller frafalder deres uddannelse. Der er uddannelsespåbud for unge under 25 år, som ikke har en ungdomsuddannelse. I august 2013 var der på Bornholm knap 320 unge mellem 16 og 24 år, som var på offentlig forsørgelse og stod uden en afsluttet ungdomsuddannelse.

4.5.1.2 Campus Bornholm gymnasieafdeling

Gymnasieuddannelser på Bornholm var frem til dannelsen af Campus Bornholm i juni 2010 delt på tre organisationer: det almene gymnasium, VUC og erhvervsskolen. Gymnasielinjerne har i dag fælles leder, og med udsigt til etablering af et fælles campus, vil de i fremtiden også fusioneres fysisk til et fælles undervisningsmiljø. I praksis opfattes de gymnasiale linjer i dag stadig adskilte og knyttet til det oprindelige undervisningsmiljø og undervisningslokaler. Det samlede gymnasiale studiemiljø omfatter

---

³³ Klaus Kristiansen. Uddannelseschef, gymnasieuddannelserne. Campus Bornholm

³⁴ : Hedetoft og Topsø Larsen, 2014 (UTA årshjul).

³⁵ Lars Vesløv. Uddannelseschef, erhvervsuddannelserne. Campus Bornholm

nu ca. 1000 årselever, og vil med de stadig mindre ungdomsårgange falde til et niveau på beregnet ca. 800 årselever i 2020³⁶.

Figur 15 SWOT - de gymnasiale uddannelser

Styrker	Svagheder
Generelt stærke faglige kompetencer på alle gymnasielinjer	
Stærkt og velforankret alment gymnasium med et godt og attraktivt ungdomsmiljø, der sammen med høj faglighed betyder stor søgning	Der er en ulige søgning mellem gymnasielinjerne
Erhvervsgymnasiet har en lang tradition for at samarbejde med bornholmske virksomheder, samt for fagligt samarbejde på tværs af HHX og HTX	Det almene gymnasium har en lille berøringsflade til det bornholmske samfund. De studerende kan i dag forlade Bornholm uden at have en opfattelse af jobmuligheder på øen efter endt uddannelse
De studerende skaber aktiviteter på tværs af de gamle institutionelle grænser	Det almene gymnasium og erhvervsgymnasiet er i øjeblikket to adskilte miljøer med en opfattelse af, at "de er sig selv", og ser de andre som "fremmede"
	HF-uddannelsen har lavt status
Muligheder	Trusler
Forene værdier fra det almene gymnasium i Søborgstræde og traditionen for virkelighedsnært og tværfagligt arbejde på tværs af linjer fra erhvervsgymnasiet	På kort sigt er de adskilte kulturer og traditioner på det almene- og erhvervsgymnasiet en udfordring. Begge steder føler man sig bedst, og der skal arbejdes bevidst og målrettet med denne problemstilling
Etablering af nye bygninger og et fælles campus for uddannelserne vil motivere, og nedbryde barrierer	95 % målsætningen kan modarbejde, at alle forlader gymnasiet med en anvendelig studentereksamen og kan også modvirke, at vi hæver andelen af unge, der kommer videre i uddannelsessystemet
Eleverne kan frem over lære af hinanden, og forskellige kompetencer kan hjælpe til at løse problemer - som i den virkelige verden	Skæv søgning ml. de gymnasiale linjer. Lærerne og forældrene kender ikke til arbejdsformerne på erhvervsgymnasiet. Unge følger forældrenes mønster. Vejledningen er stærkt forbedret med UU, men der bliver ikke bliver sat spørgsmål ved de unges ønsker
Alle bornholmske unge skal inden de forlader øen være bevidste om mulighederne for akademisk arbejde på Bornholm efter endt uddannelse	
Social integration af både gymnasieuddannelserne og erhvervsuddannelserne	

³⁶ De bornholmske ungdomsuddannelser, CRT-rapport, under udarbejdelse.

4.5.2 Opsamling på SWOT for det gymnasiale område

4.5.2.1 Styrker

Erhvervsgymnasiet og det almene gymnasium har hver sine styrker. Erhvervsgymnasiet har en tradition for en stor berøringsflade og samarbejde med det lokale erhvervsliv og samfund samt tradition for fagligt samarbejde på tværs af gymnasielinjerne. Det almene gymnasium har stor søgning, et attraktivt studiemiljø og gode faglige resultater. Derudover viste et nordisk demografiprojekt ³⁷, at kulturen på det almene gymnasium har positiv betydning for de unges netværk og tilknytning til Bornholm efter endt uddannelse. Denne kultur kan være en væsentlig ressource i bestræbelserne på at vedligeholde de unges tilknytning til Bornholm, og den bør værnes om og udbredes til det samlede ungdomsmiljø på det kommende fysiske Campus Bornholm.

4.5.2.2 Svagheder og trusler

Målsætningen om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, lægger pres på gymnasieuddannelserne og kan betyde, at flere unge gennemfører med et utilstrækkeligt resultat. Problematikken har fået politisk bevågenhed i forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen.

Den største udfordring for at høste fordelene ved en samling af gymnasieuddannelserne er de to adskilte kulturer mellem det almene gymnasium og erhvervsgymnasiet. Det almene gymnasium er attraktivt, men savner samtidigt en berøringsflade til det bornholmske samfund. Denne berøringsflade eksisterer på erhvervsgymnasiet, der har forholdsvis lille søgning til trods for, at de unges jobmuligheder på Bornholm efter endt uddannelse må anses som større end med en almen studentereksamen.

4.5.2.3 Muligheder

Mulighederne ligger først og fremmest i tilknytning til den fysiske samling af Campus, der på sigt også kunne inkludere erhvervsuddannelserne. Kan det bedste fra det almene og erhvervsgymnasiet forenes? Kan der skabes et ungdomsuddannelsesmiljø med en tydelig og stærk berøringsflade til det bornholmske samfund og erhvervsliv og et stærkt netværk til de fraflyttede unge? Det vil skabe nye forudsætninger for udvikling af det bornholmske samfund og erhvervsliv, uanset om de unge efter endt uddannelse vælger at flytte til Bornholm eller gør karriere andre steder.

4.5.3 Erhvervsuddannelserne

På Bornholm udbydes følgende grundforløb: strøm, styring og it (18 % af grundforløbselever, der startede i 2013), Bygge og anlæg (14 %), Produktion og udvikling (8 %), Bil, fly og andre transportmidler (9 %), Merkantil (20 %), Mad til mennesker (15 %) samt Sundhed, omsorg og pædagogik (16 %). Sundhed, omsorg og pædagogik inkluderer både den pædagogiske assistentuddannelse udbudt af UCC Bornholm samt grundforløb til sosu-hjælper- og -assistentuddannelserne på Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole. I alt gik 258 personer i gang med et grundforløb på Bornholm i 2013. Det er muligt at gå i gang med et hovedforløb uden at gennemføre et grundforløb, hvis man har erhvervsmæssige eller uddannelsesmæssige forudsætninger for det.

---

³⁷ Lene Rømer og Karin Topsø Larsen (2013): "Mit hjem er hvor mit hjerte er", CRT.

Følgende uddannelse udbydes ikke på Bornholm og kan dermed betyde fraflytning allerede fra grundforløbet: alle landbrugsuddannelser, alle uddannelser inden for krop og stil (blandt andet frisør), medieproduktion samt transport og logistik. Uddannelser inden for ejendomsservice udbydes kun i begrænset omfang på Campus Bornholm som særlige (korte) voksenuddannelsesforløb.

Følgende hovedforløb udbydes på Bornholm: tømrer (11 %), smed (10 %), industrioperatør (4 %), mekaniker (7 %), kontoruddannelsen i offentlig administration (7 %), gastronom (6 %), ernæringsassistent (4 %), virksomhedsservice (3 %), den pædagogiske assistentuddannelse (5 %) social- og sundhedshjælper (19 %) og social- og sundhedsassistent (24 %). Procentsatserne er målt som andel af den fulde bestand af elever på hovedforløbene i 2013. I alt var der 406 elever i gang med et hovedforløb på en erhvervsuddannelse på Bornholm i 2013.

I tillæg til disse uddannelser er der en del unge, som fraflytter Bornholm for at tage en erhvervsuddannelse. Det er ikke muligt her at give et eksakt tal, men det skønnes at være ca. 150 unge årligt. Dertil kommer knap 310 elever, som p.t. har bopæl på Bornholm, men deltager i et hovedforløb uden for Bornholm. En del af disse har gennemført deres grundforløb på Campus Bornholm og går nu på et hovedforløb på en institution, som Campus Bornholm har indgået en samarbejdsaftale med. Det gælder blandt andet EUC Sjælland, der udbyder VVS-energiuddannelsen, Københavns Tekniske Skole, der udbyder virksomhedsservice, og CELF på Lolland-Falster, der udbyder forskellige mekanikerspecialer herunder lastvognsmekaniker samt uddannelsen som elektriker. De fleste af disse elever antages at have praktikpladser på Bornholm³⁸.

Erhvervsskolereformen i februar 2014 kommer til at medføre gennemgribende ændringer af erhvervsuddannelserne med bl.a. adgangskrav og kun fire indgangsspor i modsætning til de i dag 12 grundforløbsindgange. Dertil indføres udvidet mulighed for skolepraktik for at kompensere for manglende praktikpladser. Regeringens mål er, at 25 procent af en ungdomsårgang skal vælge en erhvervsuddannelse i 2020 mod 19 procent i dag.

4.5.3.1 Campus Bornholm³⁹

Erhvervsuddannelsesafdelingen på Campus Bornholm udbyder en række grundforløb og hovedforløb. Der er oprettet et praktikcenter, så et vist antal elever uden praktikplads kan garanteres skolepraktik. Det gælder uddannelserne til tømrer, smed, mekaniker, kok og kontoruddannelsen i offentlig administration. Der sættes dog kvoter på antallet af udbudte skolepraktikpladser, hvorfor man ikke kan tale om en egentlig uddannelsesgaranti.

Faglærerne på erhvervsuddannelserne underviser også på AMU-uddannelserne, hvorfor det er vigtigt, at faguddannelsen på tværs af erhvervsuddannelserne og AMU-uddannelserne er integreret. I de senere år har det været nødvendigt at lukke et antal hovedforløb grundet manglende volumen, hvilket ikke alene udfordrer det lokale erhvervsliv og deres adgang til kvalificeret arbejdskraft, men også udfordrer Campus i forsat at fastholde undervisningskompetencerne.

---

³⁸ Kilde: Hedetoft og Topsø Larsen, 2014 (UTA årshjul)

³⁹ Lars Vesløv, uddannelseschef, erhvervsuddannelserne. Campus Bornholm.

Figur 16 SWOT erhvervsuddannelserne (Campus Bornholm og BSSS)

Styrker	Svagheder
Campus Bornholm	
Gode beskæftigelsesmuligheder efter uddannelse	Mindre ungdomsårgange vil gøre det endnu vanskeligere at opretholde indgange og forløb
Forholdsvis stor søgning – 16 % af en ungdomsårgang på Bornholm mod fx kun 3 % i Nordsjælland	Men dog for svag søgning bl.a. pga. dårligt image blandt både de unge, forældre og lærere
Bornholm har eget praktikpladscenter, så der kan komme studerende til hovedforløbene	Svært at finde praktikpladser trods reformer. Måltal for 2013 bliver ikke opfyldt. Der etableres måske flere men kortere praktikforløb, men samlet set et fald
Godt samarbejde med CELF (Center for Erhvervsrettede Uddannelser Lolland Falster)	Forældet og tung uddannelsesstruktur - 108 fagretninger med egne uddannelsesudvalg. Reduktion af indgange til EUD bliver mest af psykologisk karakter.
SoSu	
God og stor søgning til uddannelser og grundforløb	
Nærhed til sygeplejerskeuddannelsen	
Pædagogisk assistent	
God søgning (ansøgere må afvises) og godt studiemiljø	
Stor aldersspredning på holdene	Evt. Opdeling af unge og voksne kan være dårligt for holdddynamik. Erfaring med at aldersspredning er godt
God dynamik på holdene	
De studerende oplever selvudvikling og gennemslagskraft, som de kan bruge bredt på arbejdsmarkedet	Ringe løn efter endt uddannelsen.
Forbilledligt samarbejde med BRK og madskolerne	
Næsten alle får job – men ikke nødvendigvis på øen	
Muligheder	Trusler
Campus Bornholm	
Skabe stærkere relationer mellem de unge og de bornholmske arbejdspladser. Praktikaftaler kan bruges som løftestang - derfor mere fokus på praktikpladser end på at fastholde eller udvikle hele uddannelser	Samlet set frygtes det, at erhvervsskolereformen vil betyde væsentlig dårlige økonomi for erhvervsuddannelserne på Campus Bornholm
Undersøge potentialerne med e-læring. Hvor langt er man nået og hvad er potentialerne?	Problem at reformen kun omfatter erhvervsuddannelserne og ikke helheden. Fx stilles der ikke adgangskrav til alle ungdomsuddannelser
Reform af systemet med 108 uddannelser med egne uddannelsesråd. Nogle kunne blive rene mesterforløb	Foreslåede opdeling af unge og voksne vil betyde mindre hold, dårligere økonomi og evt. færre forløb.
Praktikpladscentret kunne få mere aktiv rolle - fx være understøttende i forhold til at finde praktisksteder	Nedlæggelse af hovedforløb kan betyde, at flere må fraflytte Bornholm for at påbegynde uddannelse
Pædagogisk assistent	
	Foreslåede opdeling af unge og voksne kan fjerne den gode dynamik på holdene

Erhvervsuddannelsesområdet har på landsplan gennemgået en lang række institutionelle og uddannelsesmæssige reformer i de sidste 10-15 år. Omkring år 2000 begyndte et større antal tekniske skoler at fusionere med hinanden efterfulgt af fusioner mellem AMU-udbydere, handelsskoler og tekniske skoler inden for store regionale områder. Den sidste bølge af fusioner har primært været dannelse af en række institutioner på tværs af de gymnasiale, tekniske- og andre erhvervsuddannelsesinstitutioner, primært i mellemstore og større byer. På Bornholm er man som bekendt fusioneret til Campus Bornholm på tværs af alle ungdomsuddannelser, men placeringen på en ø betyder manglende muligheder for at fusionere ind i større enheder med andre udbydere af erhvervsuddannelser. For at kompensere har Campus Bornholm indgået en række forpligtende samarbejdsaftaler på erhvervsuddannelsesområdet, og man modtager årligt et såkaldt regionalt taxameter til økonomisk understøttelse af udbud af små uddannelser, som skal kompensere for manglende stordriftsmuligheder.

4.5.4 Opsamling på SWOT for erhvervsuddannelserne

4.5.4.1 Styrker

Ungdomsuddannelserne rettet mod det offentlige arbejdsmarked dvs. sosu- og pædagoguddannelserne ser ud til at være stabile og har et godt og nært samarbejde med aftagerne af uddannelserne. Den brede vifte af ungdomsuddannelser rettet mod det private erhvervsliv virker derimod stærkt presset, men styrken er de gode udsigter til beskæftigelse på Bornholm efter endt uddannelse (hvilket bekræftes af arbejdsmarkedsbalancen). Bornholm har fået eget praktikpladscenter, hvilket også må ses som en styrke set i forhold til alternativet. Erhvervsuddannelserne på Bornholm har sammenlignet med f.eks. Nordsjælland god tilgang og et godt samarbejde med erhvervsuddannelser i det øvrige land.

4.5.4.2 Svagheder og trusler

På tværs af alle de erhvervsrettede uddannelser udgør de kommende mindre ungdomsårgange en trussel mod at opretholde uddannelserne på det nuværende niveau selvsagt især på de mindre forløb. Det endelige indhold i den foreslåede reform for erhvervsuddannelserne er ikke fastlagt, men den vil i sin nuværende form kunne svække økonomien i EUD-uddannelserne og ligeledes gøre det vanskeligere at opretholde uddannelsesforløb med lille volumen. Set i et bornholmsk erhvervsstrategisk perspektiv er det problematisk, at samtidig med et fremtidigt stort og voksende behov for faglærte samt mange virksomheder, der skal generationsskifte, bliver ungdomsårgangene mindre, og gør det stadigt vanskeligere at opretholde de erhvervsuddannelser, som det lokale arbejdsmarked har brug for.

4.5.4.3 Muligheder

Først og fremmest vil et grundlæggende opgør med hele EUD organiseringen i 108 uddannelser med tilhørende uddannelsesråd lette mulighederne for at tilbyde og udvikle uddannelser specielt på et afgrænset arbejdsmarked som det bornholmske. Når unge må forlade øen for at gennemføre en erhvervsuddannelse helt eller delvis andetsteds, er det vigtigt at skabe relationer og kendskab til det bornholmske arbejdsmarked forinden. Praktikpladser på Bornholm kan løfte i samme retning.

Derudover kan e-læring potentielt betyde en større geografisk fleksibilitet og øge mulighederne og bredden i de faguddannelser, der i fremtiden kan følges med en bopæl på Bornholm.

5 Delanalyse 3: Perspektiver på videregående uddannelse nationalt og i yderområder

Hvilke forpligtigelser har professionshøjskolerne og erhvervsakademierne til at nå ud i alle afkroge af deres dækningsområde? Hvilke midler er der i det regionale uddannelsespolitiske handlingsrum? Hvordan løses udfordringer vedrørende videregående uddannelse i andre yderområder? Det er spørgsmål, som belyses i denne delanalyse.

5.1 Professionshøjskoler og erhvervsakademiernes regionale dækning

Både professionshøjskoler og erhvervsakademier er lovgivningsmæssigt forpligtet til at dække behovet for udbud af uddannelser i deres dækningsområde - det kan være i en region eller dele af en region. Professionshøjskolerne har derfor pligt til at sikre uddannelsesforsyning i alle egne og skal samtidig fungere som regionale vidensinstitutioner, der har et tæt og stærkt samspil med regionale interessenter herunder virksomheder, aftagere, regionale vækstfora mv.

I 2010 udarbejdede den daværende regering et større udspil til, hvordan dette skulle foregå (*Danmark i balance i en global verden*, Regeringen 2010). Hver professionshøjskole skulle udarbejde en strategi for deres regionale uddannelsesdækning, som blev en forudsætning for udmøntning af de daværende globaliseringsmidler. Regeringens politik blev modtaget med kritik fra både uddannelsesinstitutionerne og de faglige foreninger, der mente at hensynet til uddannelsernes kvalitet måtte gå forud for ønsket om en regional uddannelsesdækning, idet ressourceknaphed på professionshøjskolerne i sig selv udgjorde det største problem i forhold til at sikre en regional fordeling af uddannelserne.

Siden er man fra statens side gået væk fra denne direkte relation mellem udmøntning af udviklingsmidler til institutionerne og kravet om en konkretisering af, hvordan den regionale forpligtelse overholdes. Generelt er fokus i regeringens udviklingskontrakter med henholdsvis professionshøjskoler og erhvervsakademier rykket til at fokusere på at forbedre kvaliteten i uddannelserne, at forbedre sammenhængene i det videregående uddannelsessystem (set i forhold til primært universiteternes udbud), sikre større og hurtigere gennemførelsesindsatser samt forøge innovationskapaciteten. Med andre ord er det geografiske fokus forsvundet ud af udviklingskontrakterne, om end lovgivningsgrundlaget vedrørende den regionale dækningsforpligtelse er uændret.⁴⁰

Det er dog væsentligt at bemærke, at professionshøjskolerne Metropol og UCC har aftalt at arbejde tæt sammen omkring løft af den regionale uddannelsesdækning. Dette indebærer fx, at den ene professionshøjskole kan udbyde uddannelser på dens andens campus. På Bornholm har begge professionshøjskoler været positive over for dannelse af et fælles Campus Bornholm, hvor også de videregående uddannelser bliver udbudt.

I oktober 2013 nedsatte regeringen "Udvalget for kvalitet og relevans i de videregående uddannelser". Udvalget skal i løbet af 2014 give anbefalinger til at forbedre de videregående uddannelsers relevans,

---

⁴⁰ Kilder: FTF: Notat: Professionshøjskolerne og den regionale uddannelsesdækning, 10.3.2011.

FTF: Professionshøjskolerne udviklingskontrakter 2013-2014. Notat FTF 11.1.2013.

Regeringen: Danmark i balance i en global verden. September 2010.

LO & FTF: Notat: FTF-LO udspil om kvalitet, relevans og sammenhæng i de videregående uddannelser.

kvalitet og sammenhæng. I forlængelse heraf skal udvalget anvise, hvordan investeringer i uddannelse i højere grad kan omsættes til beskæftigelse og vækst.

Politisk drøftes regeringens målsætning om, at ikke alene skal 60 % af en ungdomsårgang have en videregående uddannelse, men 25 % skal gennemføre en lang videregående uddannelse. I den forbindelse er særligt universitetsuddannelsernes kvalitet og arbejdsmarkedsrelevans kommet i søgelyset.

I forhold til Bornholm betyder dette, at der politisk er meget lidt fokus på den geografiske fordeling af de videregående uddannelser og i højere grad en fokusering på udvikling af kvaliteten og relevansen af uddannelserne på helt centralt niveau. Omvendt tyder de politiske vinde på, at der i en nær fremtid vil blive arbejdet på at ændre de unges søgemønstre fra videregående uddannelser på universiteterne til videregående uddannelser på professionshøjskoler og erhvervsakademier. Om dette vil lykkes og dermed skabe en større efterspørgsel på professionsbachelor og erhvervsakademiuddannelser – også på Bornholm – er uvist.

5.2 Hvilke indsatser varetager regionerne på uddannelsesområdet?⁴¹

I dette afsnit beskrives kort hvilke indsatser og myndighedsopgaver de fem danske regioner har på uddannelsesområdet, samt i hvilken udstrækning Bornholms Regionskommune fungerer som en region på uddannelsesområdet. Formålet er at afdække det formelle regionale handlingsrum på uddannelsesområdet samt skitsere en række funktioner, som løftes af uddannelsessekretariatene i landets regioner, og de ressourcer der er knyttet hertil. Det var med disse uddannelsessekretariaters funktioner for øje, at den oprindelige aftale mellem Bornholms Vækstforum og Bornholms Akademi blev udformet.

Den regionale indsats på uddannelsesområdets er forankret i følgende aftaler:

1. De regionale vækstforas indsatser i de regionale erhvervsudviklingsstrategier.
2. De regionale udviklingsplaner, hvor der blandt andet opstilles visioner for uddannelsesniveauerne regionalt. De regionale uddannelsespuljer er knyttet til disse.
3. Partnerskabsaftaler mellem de regionale vækstfora og regeringen.
4. Den lovmæssige opgave om at koordinere- og sikre sammenhæng i udbuddet af ungdomsuddannelser vedrørende geografisk placering og kapacitet på uddannelserne.

Ad 1) De regionale vækst- og udviklingsstrategier, hvor der blandt andet opstilles visioner for uddannelsesniveauerne regionalt.

Ad 2) Også på dette område har Bornholms Regionskommune særstatus jf. Lov om erhvervsfremme, idet Kommunalbestyrelsen udarbejder en Vækst- og Udviklingsstrategi for Bornholm. Strategien indeholder blandt andet de regionale vækst- og udviklingsvilkår herunder infrastruktur, erhvervsudvikling, turisme, uddannelse, beskæftigelse, udvikling i byerne landdistrikterne og yderområderne, natur og miljø, rekreative formål, kultur og samarbejde med tilgrænsende lande.

---

⁴¹ <http://www.regioner.dk/regional+udvikling/uddannelse/regional+statslig+indsats>

Ad 3: Bornholms Vækstforum udarbejder særskilte vækstpartnerskaber med regeringen, hvori uddannelsespolitiske målsætninger ofte indgår som en central del.

Ad 4: De lovmæssige koordineringsopgaver vedrører primært det inter-regionale lag og består dels af sekretariatsbetjene de regionale fordelingsudvalg, der fordeler eleverne mellem de i regionen placerede gymnasier. Regionsrådene har også en koordinerende rolle for grundforløbene på erhvervsuddannelserne. På Bornholm varetages denne rolle af Kommunalbestyrelsen. Der er tale om ikke alene koordination mellem forskellige udbydere af samme uddannelser, hvilket ikke er relevant på Bornholm, men også sikring af en relevant udbudsstruktur knyttet til lokale og regionale arbejdsmarkedsbehov. Til opgaven er knyttet en række særlige, koordinerende udvalg, som ikke findes på Bornholm.

På Bornholm findes to udvalg, der de facto fungerer som regionale uddannelsesudvalg. I forbindelse med gennemførelse af det stort anlagte uddannelsesprojekt UTA (Uddannelse til Alle) er oprettet et § 17.4-udvalg under Bornholms Kommunalbestyrelse, hvor både regionalkommunale politikere og en række centrale uddannelsesaktører er repræsenterede. I forbindelse med afslutning på UTA-projektet 1.4.2014 er det besluttet at fortsætte dette udvalg. Det skal bemærkes, at professionshøjskolerne Metropol og UCC samt Danmarks Designskole Bornholm ikke er repræsenteret i dette udvalg. Det er de i til gengæld i Bornholms Akademis bestyrelse, der også har repræsentanter fra ungdomsuddannelsesniveaue, for forskningen samt kommunalbestyrelsen.

Hvorledes de regionale uddannelsesopgaver løftes, og hvor mange ressourcer der anvendes er forskellig fra region til region – og det er ikke realistisk at oparbejde et lignende sekretariat på Bornholm. Ikke desto mindre er det væsentligt at klargøre, at der i hver af de fem regioner findes vidensmiljøer bestående af akademiske medarbejdere med ekspertise inden for uddannelsesområdet, som ikke alene servicere deres vækstfora med input til politikker/strategier og udarbejder indstillinger, men også igangsætter analyser på uddannelsesområdet.

5.3 Model Thy - kommunalt uddannelsescenter er krumtap for lokal udvikling⁴²

Thisted og Morsø kommuner ligger i det nordvestligste hjørne af Danmark - landfast men alligevel relativt geografisk isoleret. De to kommuner har længe og på mange områder haft et tæt samarbejde og skæbnefællesskab. Thy Uddannelsescenter, der blev etableret i 2004, er et eksempel på det kommunale samarbejde.

Thy Uddannelsescenter blev etableret for at fastholde de daværende uddannelser på det videregående niveau samt tiltrække nye uddannelsesmuligheder til området. Målsætningerne var flere:

- Give de unge et uddannelsesalternativ lokalt.
- Skaffe de rette kompetencer til det lokale arbejdsmarked.
- Skabe ny udvikling via et lokalt akademisk miljø, der kan være partner i lokale udviklingsprojekter.

---

⁴² Notat fra og telefoninterview med Sanne Bach, Thisted Kommunes uddannelsesansvarlige medarbejder.

Thy Uddannelsescenters geografiske område er primært Thisted og Mors, der tilsammen har 60.000 indbyggere. Derudover regnes området Nordsalling og det sydlige af Jammerbugt Kommune med til uddannelsescentrets opland. Det er dog vanskeligt at lave sammenligninger af befolkningsunderlaget mellem Thy og Bornholm, da man i Thy er i langt mere direkte konkurrence med mulighederne i omkringliggende byer, der kan nås på 1- 1½ times køretur, herunder universitetsbyen Aalborg.

Thy Uddannelsescenter havde ved etablering som mål *at beholde* de allerede etablerede uddannelser: pædagog og sygeplejerske. Her efter kom markedsøkonom og siden finansøkonom til. Derudover ønskede politikerne at få socialrådgiveruddannelsen til Thy, da de forudså mangel på denne medarbejdergruppe i kommunerne. Der blev etableret kontakt til socialrådgiveruddannelsen i Holstebro med henblik på praktikpladsmulighed i Thisted. Der var en del fra egnen, som deltog i uddannelsen i Holstebro, og det var oplagt at etablere en forbindelse og give dem mulighed for praktik i hjemkommunen.

5.3.1 Organisering

Drift og udvikling af Thy Uddannelsescenter varetages af Thisted kommune. Centerlederen og driftspersonalet er ansat i kommunen med reference til chefen for Arbejdsmarked og Erhverv. Ved etablering af Thy Uddannelsescenter oprettede man et såkaldt advisory board bestående af ressourcepersoner inden for den videregående uddannelsesverden. Det blev dog nedlagt, da det var svært at skabe sammenhæng mellem råd og ideer fra advisory board og den lokale uddannelses- og erhvervspolitiske virkelighed. I stedet er der oprettet et rådgivende uddannelsesråd bestående af borgmestrene fra Thisted og Morsø kommuner samt direktørerne for UCN og VIA, der er de to professionshøjskoler, der fast udbyder uddannelser fra Thy Uddannelsescenter. Uddannelsesrådet har ikke et formelt ledelsesansvar, men qua sammensætningen af rådet får aftalerne en forpligtigende og implementerbar karakter.

5.3.2 Økonomi

Kommunerne finansierer centerlederstillingen og giver derudover et driftstilskud til Thy Uddannelsescenter på 212.000 kr. årligt. Resten af driftsudgiften finansieres ved, at uddannelserne betaler et tilskud til drift udregnet på baggrund af deres arealforbrug. Staten giver ikke særlige tilskud til Thy Uddannelsescenter eller til uddannelsesaktiviteterne på stedet.

5.3.3 Funktioner

Ud over den daglige drift at Thy Uddannelsescenter skal centerlederen arbejde for at udvikle og tiltrække uddannelser, skabe synergi og samarbejde mellem uddannelserne samt overvåge kommunens uddannelsespolitiske interesser herunder skrive sagsfremstillinger til politiske behandling.

Centerlederen vurderer, at ca. 20 % af hendes tid går med udviklingsopgaver. Resten af tiden bruges på at få Thy Uddannelsescenter til at fungere dvs. sørge for at de basale ting fungerer samt skabe et godt uddannelsesmiljø for ansatte og studerende. Centerlederen er Thy Uddannelsescenters ansigt udadtil. Fysisk er centerfunktionen placeret i forbindelse med receptionen ved centerets hovedindgang.

Centerlederen vurderer, at kommunens engagement i uddannelsescentret er afgørende for, at der skabes et uddannelsesmiljømiljø. Først og fremmest ved at få det konkrete til at fungere dvs. at kantinen er åben, der bliver ryddet op mv., men også ved at dyrke det, der kan gå på tværs, og sørge for at tage initiativ til tværfaglige forløb, fester mv. Tillige være synlig, føre en deltagende dialog og have god kontaktflade til underviserne i huset.

Udviklingsarbejdet består af netværks- og projektforberejdede arbejde. Netværksarbejde udadtil i forhold til faste og potentielle uddannelsessamarbejdspartnere og indadtil gennem deltagelse i arbejdsgrupper og projekter med sigte på lokal udvikling og vækst. Ofte har det vist sig, at realiseringen af lokale udviklingspotentialer forudsætter specifikke kompetencer for at realisere perspektiverne. På det grundlag kan man definere et uddannelsesprojekt og efterfølgende søge projektf finansiering.

5.3.4 Resultater

Det er i Thy lykkedes at fastholde de uddannelser, der eksisterede ved etablering af uddannelsescen-tret, samt trække nye til. Der findes lokalt i Thy et begrænset uddannelses tilbud til unge og ældre, der vil tage en bacheloruddannelse rettet mod både det private og det offentlige arbejdsmarked. Samtidigt er der etableret en funktion, der indgår som partner og i nogle tilfælde katalysator i lokale udviklings-projekter med fokus på uddannelse.

Fakta om Thy Uddannelsescenter
Et lokalt videns- og ressourcecenter, hvor der er videregående uddannelse og efteruddannelse. Der er typisk ca. 400 studerende, fortrinsvis unge og lidt ældre etablerede, som er i færd med at tage en professionsbacheloruddannelse i huset.
Et undervisningsmiljø for lærere på tværs af fag og institutionelle tilhørsforhold. Langt hovedparten af underviserne på Thy Uddannelsescenter bor i lokalområdet. En del af dem underviser både på uddannelsescen-tret og på Erhvervsskolen EUC, som er nabo til uddannelsescen-tret.
Uddannelsescen-tret er "matchpoint", hvor Aalborg Universitet kan afholde lokale arrangementer. Diverse tidsskrifter m.m. fra AAU er tilgængelige fra biblioteket.

Den kommunale uddannelsescenterfunktion i Thy
Centerlederen er brobygger mellem uddannelserne i huset, ambassadør for disse uddannelser udad-til samt for en vidensbaseret udvikling på egnen, i regionen og nationalt.
Den kommunalt ledede centerfunktion fungerer som uformel inspirator og kontaktperson "ind" i kommunen – det vil sige bringer sager og folk i spil på tværs af offentlige og private instanser.
Centerlederen er udnævnt som "matchmaker" for det kommunale område af Aalborg Universitet (AAU). De private virksomheder serviceres af erhvervsrådets matchmaker.
Den langvarige institutionelle relation mellem den kommunale ledelse af Thy Uddannelsescenter og VIA University College, som er Danmarks største professionshøjskole, skaber mulighed for dyna-misk at oprette interne kurser og videreuddannelse i det kommunale system inden for velfærdsud-dannelserne. Det er muligt at etablere lokal efteruddannelse, hvis man kan etablere et hold på ca. 15 via disse uddannelsesinstitutioner (fx pædagoguddannelsen) og deres bagland/netværk. Et eksem-pel her på er " Den sociale Diplomuddannelse inden for børn og ungeområdet" med fokus på myn-dighed og leverandører. Efter mediernes omtale af diverse børnesager i bl.a. Rebild kommune er der kommet et øget fokus på faglighed og kompetencer på institutioner osv. I samarbejde med familieaf-delingerne i Thisted og Morsø kommuner kunne der etableres et hold til en hel diplomuddannelse og mulighed for at tilrette det mod lokale udfordringer.

5.4 Den Kommunale uddannelsesstrategi i Guldborgsund

Af Guldborgsund Kommunes hjemmeside fremgår det, at: *"vi satser på fremtiden i form af uddannelse. Derfor arbejder vi aktivt for at tiltrække nye og fastholde eksisterende uddannelser, også videregående uddannelser på et højt niveau. Vi lægger vægt på livslang læring og satser derfor også på uddannelse og efteruddannelse af voksne"*.

Guldborgsund Kommune ønsker at være kendt som *uddannelseskommunen*. Nøgleord i strategien er:

- En bred vifte af uddannelser og efteruddannelser
- Attraktive folkeskoler med et højt fagligt niveau
- Gode bomuligheder for unge
- Et attraktivt uddannelsesmiljø
- Et aktivt og alsidigt kultur- og fritidsliv

På Campus Nykøbing udbydes en række korte og mellemlange videregående uddannelser: sygeplejerske, leisure management, socialrådgiver, pædagog, markedsføringsøkonom og multimediedesigner. Desuden alle CELF's uddannelser (Center for Erhvervsrettede Uddannelser Lolland Falster) samt efteruddannelse og diplom i ledelse.

5.4.1 Organisering og strategi

Guldborgsund kommune har en undervisningschef med ansvar for:

- Folkeskolerne
- Ungdomsskolen
- Ungdommens Uddannelsesvejledning
- Taleinstituttet
- Samspil med Uddannelsesinstitutioner

Lolland og Falster består af to kommuner – Guldborgsund og Lolland Kommuner. Kommunerne har et fælles uddannelsesråd "Uddannelsesråd Lolland-Falster", som har udarbejdet den fælles "Uddannelsesstrategi for Lolland-Falster 2020 kaldet ET UDDANNELSESCENTRUM I ØSTERSØEN"⁴³. Formanden for Uddannelsesråd Lolland-Falster er samtidig direktør for landsdelens største uddannelsesinstitution nemlig erhvervsskolen CELF⁴⁴.

---

⁴³

http://www.guldborgsund.dk/da/Borger/Job_og_uddannelse/~/_media/Politik_og_fakta/Politikker_og_strategier/Uddannelsesstrategi_for_Lolland-Falster.ashx

⁴⁴ http://www.guldborgsund.dk/da/Borger/Job_og_uddannelse/Uddannelsesstrategi.aspx

Uddrag fra Guldborgsund Kommunes erhvervsstrategi: *vilje til vækst*

Uddannelse og kompetence

Mål

Vi ønsker at fastholde og videreudvikle kommunens position som uddannelseskommune.

Vi ønsker at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau i takt med de ændrede krav på Arbejdsmarkedet.

Vi ønsker en stærk international profil på uddannelsesområdet.

Derfor:

- Stort behov for et uddannelsesløft på Lolland-Falster og Sydsjælland og med mange både korte og mellemlange videregående uddannelser i Guldborgsund Kommune, er der et godt grundlag at bygge videre på.
- Vi har stærke lokale aktører på erhvervsuddannelsesområdet, som har tæt kontakt til erhvervs- liv og andre forsknings- og uddannelsesinstitutioner.
- Vi har uddannelsesaktører, der har et meget højt niveau inden for it-baseret undervisning.
- Vi har et tæt samarbejde med Lolland Kommune, de lokale uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet om en fælles uddannelses- og kompetenceudviklingsindsats.

Effektmål 2014

- Hæve uddannelsesniveaet blandt kommunens borgere, så vi når op på regionsgennemsnittet i 2014 og landsgennemsnittet i 2020.
- Flere studerende til de videregående uddannelsesinstitutioner i Guldborgsund Kommune.
- Være blandt de førende i anvendelse af it i undervisningen.

Vi vil:

- i samarbejde med de øvrige relevante fagudvalg tage initiativ til et 360° eftersyn af de unges uddannelsesparathed
- styrke et alsidigt uddannelses- og studiemiljø med henblik på, at flere unge mennesker gennemfører både en ungdoms – og en videregående uddannelse
- styrke og øge uddannelsestilbuddet, og herunder fastholde og udvikle især korte og mellem- lange videregående uddannelser,
- styrke anvendelsen af IT i undervisningen med henblik på at sikre, at flere borgere tager en uddannelse, for eksempel i form af tilbud om parallelundervisning
- styrke indsatsen inden for tysk sprog og kulturforståelse og
- arbejde for at styrke uddannelsernes internationale profil, eksempelvis ved grænseoverskridende partnerskabsaftaler, udbyde engelsksprogede videregående uddannelser, skole- og praktikudveksling.

6 Modeller for varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm

I dette kapitel præsenteres tre mulige modeller for varetagelse af overvågning og udvikling af videregående uddannelse på Bornholm samt Bornholms Akademis øvrige opgaver og forpligtelser. Modeller-nes formål er først og fremmest at skabe et rum for diskussion af akademifunktionens primære målsætning og den bedste tilhørende organisering. Organisatorisk er der mange muligheder specielt for de to første modeller eksemplificeret ved, at model 2 beskrives i tre afvigende organisatoriske set-ups. De tre modeller er benævnt:

- *Efterspørgselsstyret model*
- *Akademisk landsby*
- *Uddannelsessekretariat*

Ud over disse tre modeller findes også en fjerde model, som er en fortsættelse af Bornholms Akademi i sin nuværende konstruktion.

De tre modeller illustrerer først og fremmest tre forskellige vægtninger af akademifunktionens overordnede målsætning:

- Målet for *Efterspørgselsstyret model* er bedst muligt at understøtte bornholmske virksomheders kompetence og efteruddannelsesbehov.
- *Akademisk landsby* skal integrere Bornholm i det nationale/regionale videregående uddannelses-system og sikre bornholmere bedst mulig adgang til videregående uddannelse.
- *Uddannelsessekretariatets* mål er med afsæt i bornholmske behov og muligheder og gennem udbud af projektprogrammer at sikre den stærkeste institutionelle udbyder (national eller bornholmsk) til at løfte opgaven.

Modellerne præsenteres og analyseres enkeltvis gennem en SFA-analyse⁴⁵ (suitability, feasibility og acceptability). SFA-analysen er primært udviklet til at vurdere strategiske alternativer i primært større konkurrenceudsatte organisationer og private virksomheder.

I det konkrete tilfælde gælder det strategiske valg, hvilken organisationsform og indhold, der bedst kan fremme adgangen til videregående uddannelser på Bornholm, samt hvordan der skabes den bedst mulige sammenhæng til det øvrige uddannelsessystem og regionale strategier for Bornholm?

En akademifunktion er ikke konkurrenceudsat i klassisk økonomisk forstand, og det er primært i organiseringen af akademifunktionen, at modellerne afviger. Derfor er SFA-rammen anvendt selektivt i analyse af modellerne for en fremtidig organisation af akademifunktionen.

---

⁴⁵ Mere uddybende information om SFA-værktøjet findes i bilag 2

Tabel 8 Overordnet indhold i tre mulige modeller for varetagelse af videregående uddannelse på Bornholm

	Efterspørgselsstyret model	Akademisk landsby	Uddannelsessekretariat
Kerneopgave	Sikre bedst muligt overblik over øens virksomheder og bornholmernes nuværende og kommende kompetencebehov. Gennem tætte, alsidige relationer til regionale uddannelsesudbydere synliggøre, skabe forbindelse til eller udvikle aktuelle, nødvendige uddannelser.	Integrere Bornholm i det nationale/regionale videregående uddannelsessystem og sikre bornholmerne bedst mulig adgang til videregående uddannelse. Tillige bringe Bornholm i spil som objekt for videregående uddannelser - cases, praktik mv.	Udvikle programmer for uddannelsesprojekter, der understøtter kompetencebehov i bornholmske virksomheder og på det bornholmske arbejdsmarked med afsæt i kortlægning af kompetencebehov og Kommunalbestyrelsens 'Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi'.
Nøgleaktør og juridisk enhed	<ul style="list-style-type: none"> • Campus Bornholm Virksomhedsservice • Kommunalbestyrelsen 	D.) Center for erhverv, uddannelse og beskæftigelse i BRK under Kommunalbestyrelsen E.) CRT v. egen bestyrelse F.) BA v. egen bestyrelse	<ul style="list-style-type: none"> • Center for erhverv, uddannelse og beskæftigelse i BRK. • Kommunalbestyrelsen
Væsentligste nødvendige forudsætninger	<ul style="list-style-type: none"> • Tilvejebringe et samlet overblik over virksomheder og bornholmeres nuværende og fremtidige kompetencebehov • Den nuværende indgang til hovedparten af uddannelserne på øen over grundskole 	<ul style="list-style-type: none"> • Skabe gensidig tillid og synergi mellem uddannelsesudbydere • Viden og erfaring i forhold til at skabe tillidsbaserede netværk til lokale og nationale udbydere 	<ul style="list-style-type: none"> • Politisk og strategisk nærhed • Viden om uddannelsespolitik og uddannelseslovgivning • Sekretariatsbetjening af politiske organer og bestyrelse af offentlige midler/puljer
Primære fokus	<ul style="list-style-type: none"> • Opsøgende virksomhedsarbejde • Sætte uddannelse i relation til aktuelle arbejdsmarkedsbehov • Kommunikere mulige uddannelsesveje for bornholmerne/på Bornholm. • Skabe tillidsbaserede institutionelle samarbejder med udbydere uden for Bornholm 	<ul style="list-style-type: none"> • Skabe et bornholmsk videregående uddannelsesmiljø • Opsøgende arbejde ift. eksisterende og potentielle uddannelser • Kontinuerligt indhente/udarbejde arbejdsmarkedsanalyse • Understøtte og udvikle pædagogiske og tekniske rammer for blended learning 	<ul style="list-style-type: none"> • Programsætte udmøntningen af uddannelsesstrategi og handlingsplan for vækst- og udviklingsstrategien • Indkalde og sagsbehandle udviklingsprojekter • Overvåge nationale udviklingstendenser på uddannelsesområdet • Igangsætte analyser af kompetence- og udviklingsbehov
Økonomi	UFM bevilling samt operatørkontrakt for Bornholms Vækstforum. Der frigives ressourcer pga. fravær af bestyrelsesbetjening og administrativ samdrift.	Model A: UFM bevilling og operatørkontrakt med Vækstforum. Model B og C. UFM bevilling og kontrakt med Vækstforum. Model A og B vil frigive ressourcer pga. fravær af bestyrelsesbetjening samt muliggøre administrativ samdrift.	UFM bevilling samt operatørkontrakt med Vækstforum. Ressourcerne anvendes kun på sekretariatsbetjening men forudsætter dog adgang til en analysepulje på uddannelsesområdet.
Udfordrende opgaver	<ul style="list-style-type: none"> • Agere sekretariat for pulje til udlagt uddannelse • Facilitere et uddannelsesmiljø på tværs af institutionelle tilhørsforhold • Overvåge den samlede uddannelseslovgivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Sekretariatsfunktion for Vækstforum • Synlighed og dialog i forhold til bornholmere og erhvervs-liv 	<ul style="list-style-type: none"> • Facilitere et lokalt uddannelsesmiljø • Sikre lokal forankring af udviklingsprojekterne og ikke kun institutionel • Fungere som receptor-enhed for udlagte uddannelser

6.1 Model 1 - Efterspørgselsstyret model

Forretningsmodel

Skabe det bedst mulige konkrete overblik over virksomheders og bornholmeres nuværende og kommende kompetencebehov. Sammen med Campus Bornholm og tætte alsidige netværksrelationer til regionale uddannelsesudbydere synliggøre og tilvejebringe, skabe forbindelse til eller udvikle rette uddannelsesudbud.

Nøgleaktør	Campus Bornholm
Juridisk økonomisk og ledelsesansvarlige enhed	Uafklaret men påhviler kommunalbestyrelsen

Organisering

- Akademifunktionen er en selvstændig afgrænset opgave med egen økonomi, der varetages af personale dedikeret til akademifunktion men integreret i Virksomhedsservice på Campus.
- Administration, personaleledelse, og økonomistyring i tæt samarbejde med Campus Bornholm.
- Overordnet faglig ledelse varetages af én af følgende:
  1. UTA-udvalget med tilpasset kommissorium og sammensætning
  2. Et uddannelsesråd bestående af ledere fra de udbydende videregående uddannelsesinstitutioner på Bornholm samt BRKs borgmester og Bornholms Vækstforums formand. Uddannelsesrådet mødes 2 – 3 gange årligt.

Økonomi

- Grundbevilling fra Uddannelses- og forskningsministeriet (UFM) samt operatørkontrakt for Bornholms Vækstforum.

Kerneressource

- Campus Bornholms tradition for at tilbyde uddannelser tilpasset arbejdsmarkedets behov på Bornholm.
- Opsøgende arbejde i Virksomhedsservice Bornholm.
- Campus Bornholms samarbejde med erhvervsskoler i det øvrige Danmark.
- Mulig synergi mellem lærerkollegierne på Campus Bornholm og de videregående uddannelser.

Afdække uddannelsesbehov

- Afdække og afrapportere uddannelsesbehov løbende og systematisk (CRT, BCB og jobcenteret).
- Opsøge virksomheders individuelle uddannelsesbehov ved integration med Virksomhedsservice.

Efterkomme uddannelsesbehov

- Tage initiativ til, muliggøre og nogle gange huse videregående uddannelsesforløb.
- Tillbyde uddannelsesforløb på eller uden for Bornholm med nationale samarbejdspartnere.
- Synliggøre og konkretisere hele karriere og uddannelsesforløb fra ungdomsuddannelse til kompetencegivende videregående uddannelse i samarbejde med nationale samarbejdspartnere.

Opbygge netværk

- Opbygge og vedligeholde relationer til nationale udbydere af for Bornholm centrale videregående uddannelser.

6.1.1 SFA analyse af den efterspørgselsstyrede model

6.1.1.1 *Suitability - er strategien passende?*

Styrken ved denne model er at få skabt et tæt samarbejde mellem Campus Bornholms Virksomhedsservice, Jobcenter Bornholm og det videregående uddannelsesområde.

Akademifunktionen bliver i en forankring i Campus Bornholm indlejret i en organisation, der har en lang tradition for at tænke uddannelse i en lokal sammenhæng med udgangspunkt i uddannelsesbehov, med løsninger der findes i netværk og samarbejdsrelationer.

Der kan skabes et samlet overblik over virksomheders og erhvervs kompetencebehov og set fra virksomheder og borgeres synsvinkel én samlet indgang til uddannelses tilbud på Bornholm efter folkeskol niveau.

Drift og administration af Uddannelsescenter Snorrebakken vil kunne opnå synergieffekt som en del af Campus.

Det må antages, at Campus Bornholm de kommende år bruger næsten al energi på at få de netop fusionerede uddannelser til at skabe en fælles uddannelsesfaglighed og virksomhedskultur. Arbejdet med at udbygge et fagligt miljø omkring de videregående uddannelser på Bornholm kan drukne i dette.

Varetagelse af de enkelte videregående uddannelser fælles behov og udløsning af potentielle samarbejds muligheder kan ikke forventes at få stor opmærksomhed forankret i Campus.

Udviklingsprojekter med akademiets deltagelse må i denne model forventes primært at tage udgangspunkt i efterspørgselsbehov.

Myndighedsfunktion og sikring af kvalitet i handlingsplaner og strategier på det videregående uddannelsesområde kan ikke løftes af en akademifunktion forankret i Campus Bornholm.

6.1.1.2 *Feasibility - har organisationen de fornødne ressourcer til at realisere strategien?*

Det er en forudsætning at UFM's bevilling fastholdes. UFM har tilkendegivet, at så længe bevillingen anvendes til formålet er det op til Bornholm at finde den bedste fremtidige model. Dog kan bevillingen ikke organisatorisk tilgå Campus Bornholm, der hører under Undervisningsministeriet.⁴⁶

Kompetencemæssigt styrkes det virksomhedsrettede arbejde med en indlejring i Campus. Modsat vil samarbejdet med de øvrige uddannelser på Bornholm samt varetagelse af den brede uddannelsesstrategiske opgave for Bornholm være afhængig af en videreførelse af kompetencer opbygget i det nuværende Bornholms Akademi.

Modellen kan fleksibelt opfange og imødekomme skiftende uddannelsesbehov på det bornholmske arbejdsmarked, men er forholdsvis låst af sit arbejdsmarkedssigte sammenlignet med de øvrige modeller.

---

⁴⁶ Jvf møde 10. april 2014 mellem BRK og Styrelsen for Videregående Uddannelser om uddannelsesanalyse og bevilling til Bornholms Akademi.

Der er iflg. direktøren for Campus Bornholm ikke noget der hindrer, af Campus Bornholm overtager driften af Uddannelsescenter Snorrebakken.

6.1.1.3 *Accetability – er strategien acceptabel for organisationens interessenter?*

Den største risiko ved en efterspørgselsdomineret akademifunktion indlejret/formelt eller uformelt i Campus Bornholm er, at Campus ses som den gamle erhvervsskole og som en uddannelsesaktør i lokal konkurrence med de øvrige uddannelser på Bornholm. Det kan være svært at skabe tillidsfulde samarbejdsrelationer med de øvrige udbydere på Bornholm.

Set i forhold til samarbejde med universiteter og professionshøjskoler er en forankring i Campus Bornholm, som primært huser ungdomsuddannelser, ikke det mest prestigeskabende.

6.2 Model 2 – Akademisk landsby

Forretningsmodel

Integrere Bornholm mest muligt i det nationale/regionale videregående uddannelsessystem dvs. skabe forudsætninger for, at bornholmere har adgang til det videregående uddannelsessystem. Men også åbne Bornholm som objekt for videregående uddannelser; cases, praktik mv.

Nøgleaktør	BRK
Juridisk økonomisk og ledelsesansvarlige enhed	Erhvervs- og beskæftigelesesudvalget under Kommunalbestyrelsen.

Organisering

- Akademifunktionen er en selvstændig afgrænset opgave med egen økonomi, der varetages af personale dedikeret til akademifunktion.
- Administrative opgavevaretagelse, personaleledelse og økonomistyring varetages af BRK's leder for Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse.
- Overordnet faglig ledelse varetages af én af følgende:
  1. UTA udvalget med tilpasset kommissorium og sammensætning
  2. Et uddannelsesråd bestående af ledere fra de udbydende videregående uddannelsesinstitutioner på Bornholm samt BRKs borgmester og Bornholms Vækstforums formand. Uddannelsesrådet mødes 2 – 3 gange årligt.

Økonomi

- UFM bevilling samt operatørkontrakt fra Bornholms Vækstforum

Kerneressource

- Netværk og tætte tillidsrelationer til uddannelsesudbydere lokalt, regionalt og nationalt.
- Samarbejde med regionale uddannelsessekretariater og evt. andre yderkommuner.
- Viden om lokale behov og potentialer.
- Viden om udbud og udbudsformer tilpasset yderområder.

Styrke det videregående uddannelsesmiljø på Bornholm:

- Afsøge fælles løsninger på fælles potentialer og svagheder i det bornholmske videregående uddannelsesmiljø.
- Udvikle Uddannelsescenter Snorrebakken tværfagligt og som lokalt videnscenter.
- Sekretariat for puljen til udlagt uddannelse.

Lokal udviklingskatalysator

- Varetage uddannelsesperspektivet i arbejds- og styregrupper i lokale udviklingsprojekter.
- Med afsæt i VF strategi og handlingsplaner udarbejde strategier og handlingsplaner på det videregående uddannelsesområde.
- På basis af kommunalbestyrelsens Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi tage initiativ til at få aktører til at udvikle projekter, der løfter strategien på det videregående uddannelsesområde.
- Kortlægge uddannelsesbehov, (f.eks. arbejdskraftbalancer samt opsamling fra Jobcenter + BCB).

6.2.1 SFA analyse: Akademisk landsby Center i BRK

6.2.1.1 Suitability - er strategien passende?

Modellen tager sammenlignet med de øvrige modeller mest direkte udgangspunkt i det brede indsatsfelt, der udkrystalliserer sig af SWOT-analysen i del 2 samt erfaringer fra Thy-casen.

Forudsætningen ved denne konstruktion er, at akademifunktionen har noget at tilbyde både lokale uddannelser og uddannelsesudbydere regionalt og nationalt.

Akademifunktionens tilbud og legitimitet skal baseres på viden og netværk lokalt og nationalt om lokale uddannelsesbehov, lokale udviklingsmuligheder, og nationalt om udbudsformer og udviklingsbehov i de eksisterende store uddannelsesinstitutioner. Denne viden og dette netværk skal tilbydes nationale og lokale samarbejdspartnere og omsættes til lokale udviklingsmuligheder.

Forvaltningsperspektivet kan risikere at glide i baggrunden ift. udviklingsmål og mål for styrkelse af et bornholmsk videregående uddannelsesmiljø på tværs af uddannelser og institutionelle tilhørsforhold.

En udfordring vil være at skabe sammenhæng med Virksomhedsservice på Campus og jobcentrets kortlægning af uddannelsesbehov samt udadtil at få skabt **en** indgang til bornholmske uddannelser.

6.2.1.2 Feasibility - har organisationen de fornødne ressourcer til at realisere strategien?

Spørgsmålet er, om modellen har for brede mål, og om opgaveporteføljen er for overvældende? Sammenlignet med Thy-casen og den økonomi, der er knyttet dertil, burde opgaven kunne løses, hvis UFM bevillingen kan fastholdes i en forankring af akademifunktionen i BRK.

Kompetencemæssigt er den største udfordring at arbejde med kortlægning af uddannelsesbehov i den private sektor samt opbygge tillidsbaserede stærke relationer til de bornholmske uddannelsesinstitutioner. Et nyt navn til akademifunktionen kan måske give mulighed for at starte på en frisk og tiltrække nye kompetencer.

Akademifunktionen vil i denne konstruktion være fleksibel og kan løbende tilpasses skiftende behov, udviklingsmuligheder og rammebetingelser.

6.2.1.3 *Accetability – er strategien acceptabel for organisationens interessenter?*

Modellen vil blive opfattet som en videreførelse af akademiet og kan formentligt accepteres, så længe de øvrige uddannelser og institutioner ikke mister selvbestemmelse eller økonomi. Men skal modellen nå sine mål, forudsætter det mere end en stiltiende accept. Uddannelsesudbydere på Bornholm og nationalt skal se akademifunktionen som et middel til at nedsætte deres omkostninger og nå deres mål. Det er helt afgørende for accept og legitimitet af en akademifunktion i denne konstruktion, at akademiet ikke er udbydende og ikke bliver opfattet som en konkurrent til hverken udviklingsmidler eller uddannelsessøgende.

Legitimiteten vil udadtil og indadtil øges, hvis akademiet overgår til at være en del af BRK og ophører med at være en selvejende konstruktion og/eller markerer et væsentligt skift ved en navneforandring.

Alternativet til en forankring af akademifunktionen i BRK er opretholdelse af akademifunktionen som en selvejende virksomhed. Som det fremgik af Del 2 bandt denne konstruktion forholdsvis mange ressourcer til bestyrelsesbetjening, og bliver af interessenter opfattet som tung og uden formel legitimitet. Derfor kunne det overvejes, om akademifunktionen kunne fusioneres og dele bestyrelse med Center for Regional- og Turismeforskning men fysisk forblive på Uddannelsescenter Snorrebakken? På denne baggrund gennemløbes afvigelserne i de to modeller kort.

6.2.2 Model 2 B - Akademisk landsby på CRT

Forretningsmodel

Identisk med Model 2A.

Nøgleaktør	CRT
Juridisk økonomisk og ledelsesansvarlige enhed	Bestyrelsen for CRT

Organisering

- Akademifunktionen er en del af den selvejende virksomhed Center for Regional- og Turismeforskning. Akademifunktionen er en selvstændig afgrænset opgave med egen økonomi, der varetages af personale dedikeret til akademifunktion, men med tætte samarbejdsflader til CRT's øvrige personale og videnmiljø.
- Overordnet faglig ledelse varetages af enten:
  1. UTA udvalget med tilpasset kommissorium og sammensætning.
  2. Et uddannelsesråd bestående af ledere fra de udbydende videregående uddannelsesinstitutioner på Bornholm samt BRKs borgmester og Bornholms Vækstforums formand. Uddannelsesrådet mødes 2 – 3 gange årligt.

Økonomi

- UFM bevilling samt operatørkontrakt for Bornholms Vækstforum.

Kerneressourcer

- Identisk med model 2A, men derudover:

- Adgang til CRT's registerdata og regionale modeller, der kan bruges i overvågning og fremskrivning af uddannelsesbehov.
- Adgang til CRT's viden om yderområdets vilkår og muligheder herunder uddannelsers betydning for regional udvikling.

Resten af modellen er identisk med model 2A.

6.2.3 SFA analyse - Model 2 B. - Akademisk landsby på CRT

I denne delanalyse bliver kun redegjort for forskellene set i forhold til en BRK forankring.

6.3.1.1 Suitability - er strategien passende?

Med en forankring i CRT får akademifunktionen adgang til CRT's viden og modelværktøjer samt viden om yderområder og erfaringer med at tilbyde masteruddannelser i danske yderområder. CRT's grundbevilling gives af UFM, og fremadrettet vil det måske skabe mening i ministeriet at bevillingerne til Bornholm går til samme selvejende enhed men med klart definerede forskellige opgavefunktioner.

Med denne forankring mister akademifunktionen den legitimitet, der følger med en kommunal forankring. På den anden side opnås en legitimitet igennem en uafhængig forskningsinstitution, som ikke hidtil har været en væsentlig aktør på den bornholmske uddannelsesscene. Modellen succes vil forudsætte, at CRT opbygger nye samarbejdsflader med erhvervsorganisationer, erhvervsfremmeaktører, og bornholmske virksomheder.

6.2.3.1 Feasibility - har organisationen de fornødne ressourcer til at realisere strategien?

UFM bevillingen er også her en forudsætning for modellen. Økonomien er den samme som i de øvrige modeller, men ved delt bestyrelse opnås flere ressourcer til varetagelse af kerneydelser. Derudover tilføres akademifunktionen primært kompetencer gennem at blive en del af vidensmiljøet på CRT. Den fulde effekt af dette vil dog først udløses, hvis akademifunktionen og CRT samles fysisk med de videregående uddannelser på Bornholm.

6.2.3.2 Acceptability - er strategien acceptabel for organisationens interessenter?

Model 2 B har gode chancer for at markere et skifte og vil i mindre grad opfattes som en videreførelse af akademiet.

Legitimiteten vil udadtil og indadtil øges, hvis akademifunktion overgår til at være en del af CRT, og vil sammen med en navneforandring markere et væsentligt skifte. Men i en organisering i CRT vil akademifunktionen i udgangspunktet mangle en formel anerkendt status i forhold til uddannelsesudbydere i det øvrige Danmark og de bevilgende ministerier.

6.2.4 Model 2 C - Akademisk landsby på Bornholms Akademi

Forretningsmodel

Identisk med Model 2A.

Nøgleaktør	Bornholms Akademi
Juridisk økonomisk og ledelsesansvarlige enhed	Bestyrelsen for Bornholms Akademi

Organisering

- Akademifunktionen forsætter i sin nuværende konstruktion som en selvejende institution.
- Administrativ opgavevaretagelse, personaleledelse og økonomistyring varetages af bestyrelsen for Bornholms Akademi
- Overordnet faglig ledelse varetages af Bestyrelsen for Bornholms Akademi

Økonomi

- UFM bevilling samt operatørkontrakt for Bornholms Vækstforum

Kerneressourcer

- Identisk med model 2a, men derudover:
- Et administrativt personale med mangeårig driftserfaring af Akademifunktionen.

Resten af modellen er identisk med model 2A.

6.2.5 SFA analyse - Model 2 C - Akademisk landsby på BA

I denne delanalyse bliver kun redegjort for forskellene set i forhold til en BRK forankring.

6.2.5.1 Suitability - er strategien passende?

Med en videreførelse af akademifunktionen i Bornholms Akademi bygges der mest direkte på opnåede erfaringer, rutiner og netværk fra Bornholms Akademis mangeårige virke. Set i forhold til et større fokus på erhvervets behovsopfyldelse er Bornholms Akademis først og fremmest hæmmet af omgivelsernes nuværende opfattelse af akademiets hidtidige funktionsmåde og erfaringer. Modellen succes vil forudsætte, at akademiet opbygger nye samarbejdsflader med erhvervsorganisationer, erhvervsfremmeaktører og CRT.

I forhold til at skabe synergi imellem og understøtte eksisterende videregående uddannelser på Bornholm, har Bornholms Akademi ligeledes en legitimitetsmæssig udfordring, der skal løses. Med denne forankring mister akademifunktionen den legitimitet, der kunne følge med en kommunal forankring. Bornholms Akademi skal styrke sin legitimitet gennem sit virke fremadrettet.

6.2.5.2 Feasibility - har organisationen de fornødne ressourcer til at realisere strategien?

UFM bevillingen er også her en forudsætning for modellen. Økonomien er den samme som i de øvrige modeller, men der skal afsættes ressourcer til bestyrelsesbetjening. Modellen skulle i princippet være fleksibel. Men Bornholms Akademi hidtidige organisering har ikke fremstået særlig tilpasningsduelig til stærkt forandret rammebetingelser.

6.2.5.3 Accetability - er strategien acceptabel for organisationens interessenter?

Et videreført Bornholms Akademis største udfordring er at få styrket legitimitet hos de samarbejdspartnerne Akademiet skal betjene, samt en manglende formel status i forhold til uddannelsesudbydere i det øvrige Danmark og de bevilgende ministerier.

6.3 Model 3 - Uddannelsessekretariat

Forretningsmodel

Udvikl programmer for uddannelsesprojekter, der understøtter kompetencebehov i bornholmske virksomheder og på det bornholmske arbejdsmarked, med afsæt i kortlægning af kompetencebehov og BRK og Kommunalbestyrelsens Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi.

Nøgleaktør	Vækstforum/BRK
Juridisk økonomisk og ledelsesansvarlige enhed	Kommunalbestyrelsen og Bornholms Vækstforum

Organisering

- Akademifunktionen er i denne model et uddannelsessekretariat integreret i BRK's Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse men med en selvstændig afgrænset opgave med egen økonomi, der varetages af personale dedikeret til akademifunktion. Der er tætte samarbejdsflader til øvrige uddannelsesopgaver i BRK, f.eks. UU Bornholm.
- Administrativ opgavevaretagelse, personaleledelse og økonomistyring varetages af BRK's leder af Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse.
- De overordnede faglige mål udstikkes af BRK's vækst- og udviklingsstrategi med Bornholms Vækstforums erhvervsrettede bidrag.

Økonomi:

- UFM bevilling samt operatørkontrakt for Bornholms Vækstforum.

Kerneressourcer

- Uddannelsesområdet styres med projektprogrammer
- Samle viden om best practice om videregående uddannelsespolitik, indsatser og projekter i andre yderområder.
- Generere viden om og netværk til uddannelsesudbydere nationalt, regionalt og lokalt.
- Være på forkant med nationale ordninger og politikker.

Bestille analyser af og selv opsamle viden om kompetencebehov

- Formidling/ bestilling af faste analyser samt systematisk opsamling fra Jobcenter + BCB virksomhedsopsøgende indsats).
- Der kan igangsættes specifikke sektoranalyser på basis af erhvervsudviklingsstrategien

Sekretariatsbetjente Vækstforum og Kommunalbestyrelsen på uddannelsesområdet

- Udarbejde oplæg til strategier og handlingsplaner samt sagsfremstillinger til dagsordener vedr. uddannelsesområdet fra ungdomsuddannelses- til videregående uddannelsesniveau samt vedr. voksen- og efteruddannelser til politisk behandling i Vækstforum og Kommunalbestyrelsen.
- Udarbejde programmer for udviklingsprojekter på uddannelsesområdet, der tager afsæt i kommunalbestyrelsens Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi.
- Sagsbehandle tilbud på analyseopgaver samt uddannelsesansøgninger.

- Udarbejder høringsvar til lovgivning, der vedrører Bornholm og forestå betjening af politikere, der er i dialog med ministerier på uddannelsesområdet.

Sekretariat for puljen til udlagt uddannelse

- Indstillingsretten til Puljen til udlagt uddannelse flyttes til enten Vækstforum eller kommunalbestyrelsen, der sekretariatsbetjenes til opgaven

Praktisk/administrativt ansvar for Snorrebakken

- Uddannelsescenter Snorrebakken opfattes som en fleksibel udlejningsbygning, hvor uddannelsesudbydere kan leje sig ind. Ansvar for lejeaftaler, lokalefordeling og bygningsvedligehold forestås af BRK Ejendomsservice.

6.3.1 SFA analyse –Model 3 -uddannelsessekretariat

6.3.1.1 Suitability - er strategien passende?

I denne model er akademifunktionen defineret som programsættende, og alle ressourcer bruges på at facilitere mulige udbud og projekter, der matcher Bornholms strategiske udfordringer. Forudsætningen er, at der skabes et uddannelsesfagligt miljø i Center for Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse eller i andet regi i Bornholms Regionskommune. Herunder viden om uddannelsespolitiske tiltag nationalt, regionalt, samt i sammenlignelige kommuner, samt viden om, hvad der kan gøre Bornholm interessant for uddannelsesudbydere.

Det undgås at akademifunktionen institutionaliseres, hvilket skaber en stor tilpasningsevne til skiftende rammebetingelser og relativ uafhængighed af skiftende uddannelsesudbydere.

Man kan til stadighed forfølge de bedste uddannelsesløsninger i andre regioner og nationalt og implementere det i projektudbud.

Samtidig sikres et øget vidensniveau i kernen af Bornholms Regionskommune på uddannelsesområdet, i stedet for, at den uddannelsespolitiske ekspertise er udlagt i en selvejende institution. I forbindelse med afslutning på UTA-projektet skal Bornholms Regionskommune beslutte en varig organisering af indsatsen for sikring af, at flest unge gennemfører mindst en ungdomsuddannelse. Her er blandt andre UU en central aktør. Såfremt sekretariatsfunktionen lægges i forbindelse hermed, kan indsatserne og det uddannelsespolitiske vidensmiljø over grundskoleniveau integreres tættere.

Denne model ser primært Uddannelsescenter Snorrebakken som en bygning, hvis udlejning skal forvaltes. Der mistes derfor en mangeårig indsats for at opbygge et fælles lokalt miljø baseret på fællesfaglige områder inden for det sociale og pædagogiske felt. Såfremt man vælger at placere sekretariatsfunktionen her, kan dette måske fortsætte, men så mister man effekten af integrationen i resten af kommunen, som fremført oven for.

6.3.1.1 Feasibility - har organisationen de fornødne ressourcer til at realisere strategien?

Modellens succes afhænger af, at der kan skabes reel konkurrence om at løfte projekterne. Er der tilstrækkelig interesse fra nationale, regionale og lokale uddannelsesinstitutioner til at løfte bornholmske uddannelsesprojekter? Kan der ikke skabes reel konkurrence, vil ansøgere til projekter føle sig

sikre på at få projektet. I denne situation vil det være vanskeligt at styre kvalitet og omkostning for de ønskede uddannelses tiltag.

En programsættende sekretariatsfunktion på uddannelsesområdet vil være en nyskabelse set i forhold til den hidtidige arbejdsmåde i vækstforumsekretariatet. Der er derfor ikke på nuværende tidspunkt erfaring i vækstforumsekretariatet med denne arbejdsform.

Modellen må anses som særdeles fleksibel forudsat reel konkurrence om de udbudte projekter.

6.3.1.2 Accetability – er strategien acceptabel for organisationens interesser?

Afhænger 100 % af, om UFM vil anerkende konstruktionen og fortsat bevilger grundtilskuddet. Vil betyde nedlæggelse af Bornholms Akademi som selvejende institution, og modellen kan møde modstand i akademiets bestyrelse.

De eksisterende uddannelser og uddannelsesinstitutioner på Bornholm kan opfatte, at de skal udsættes for konkurrence på hjemmebanen.

Uddannelsessekretariatet kan opnå legitimitet, lokalt, regionalt og nationalt, gennem en kombination af faglighed, og projektudbuds- og indstillingsret.

7 Referencer

Bygge- og anlægsbranchen på Bornholm - Analyseoplæg, baggrundsrapport; Hedetoft, A. og I. Stefaniak: CRT 2014: <http://www.crt.dk/udgivelser.aspx?udgId=2303>

Centermodellen Profilkort og organisationsdiagrammer: Bornholms Regionskommune 2014: <http://www.brk.dk/Om-Kommunen/Organisation/Documents/Organisationsdiagram%20for%20BRK%202014.pdf>

Comfortness Koncept Bornholm: Petersen T. CRT 2014: Pågående evaluering af projekt .

Danmark i balance i en global verden; Regeringen 2010: [http://www.stm.dk/multimedia/Danmark i balance i en global verden.pdf](http://www.stm.dk/multimedia/Danmark_i_balance_i_en_global_verden.pdf)

De bornholmske befolkningsprognoser med fokus på ungdomsårgangene; Hedetoft A: CRT 2012: <http://www.crt.dk/udgivelser.aspx?udgId=1692>

De bornholmske ungdomsuddannelser. Status og perspektiver; Hedetoft A & Topsø Larsen K: CRT 2014: Under udgivelse

Den Regionaløkonomiske betydning af de videregående uddannelser på Bornholms Akademi, 2000 -2005; Toudal M. CRT (2008): <http://www.crt.dk/udgivelser.aspx?udgId=1886>

En verden af muligheder, voksen- og efteruddannelseskatalog; Campus Bornholm 2014

Evaluering af Udviklingsenheden for Bornholms Akademi; Pallikaras A. CRT 2007: <http://www.crt.dk/udgivelser.aspx?udgId=1936>

I form for fremtiden – finansforslaget 2009: Finansministeriet 2008: http://www.fm.dk/publikationer/2008/1467_i-form-til-fremtiden-_-finanslovforslaget-for-2009/3-kvalitetsreformen-bedre-velfaerd-og-attraktive-offentlige-arbejdspladser/

Kontrakt mellem Bornholms Regionskommune/Bornholms Vækstforum og Bornholms Akademi 2011 – 2013; Bornholms Regionskommune 2011

Kurser og efteruddannelser; Campus Bornholm: <http://www.campusbornholm.dk/kursusoversigt>

Metropol Årsrapport2012: Metropol 2013: http://www.phmetropol.dk/~/_/media/Files/Om%20Metropol/Tal%20og%20fakta/aarsrapport_metropol_2012_final_web.ashx

Mit hjem er hvor mit hjerte er; Topsøe Larsen K og Rømer L. CRT 2013: <http://www.crt.dk/udgivelser.aspx?udgId=1572>

Ny uddannelse til Bornholm; TV2 Bornholm. Februar 2014

Professionshøjskolerne og den regionale uddannelsesdækning; FTF notat 2011

Professionshøjskolernes udviklingskontrakter 2013 .2014: FTF notat 2013

Referat fra Vækstforummøde 25-11-2013; Bornholms Vækstforum

Uddannelsesstrategi: Guldborgsund Kommune 2011:

http://www.guldborgsund.dk/da/Borger/Job_og_uddannelse/Uddannelsesstrategi.aspx

Udvid dine kompetencer; Den kommunale kompetencefond:

<http://www.denkommunalekompetencefond.dk/>

Utvärdering i politik och förvaltning; Vedung, E. (1998), Studentlitteratur, Lund 1998. sider 51-59

VEU Centre; Undervisningsministeriet 2014: <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Uddannelser-til-voksne/I-fokus-paa-voksenuddannelsesomraadet/VEU-centre>

Virksomhedsservice styrkes; Tidende dk. 25. marts 2014: <http://www.tidende.dk/?Id=53386>

Vækstanalyse Bornholm; Hedetoft A, Jakobsen L og Petersen T. CRT og Teknologisk Institut (2013):

<http://www.crt.dk/udgivelser.aspx?udgId=1565>

8 Bilag

8.1 Bilag 1. Uddannelsesworkshop 23.4.1014:

Workshoppens formål var at få uddannelsesaktørernes opfattelse af hvad der er kerneopgaven hvis det videregående uddannelsesniveau og efteruddannelse skal styrkes på Bornholm. Som udgangspunkt for workshoppen præsenterede CRT hovedkonklusionerne fra den analytiske del af rapporten "Rammebetingelser og udviklingsmuligheder for videregående uddannelser på Bornholm"

I alt deltog 25 personer fra uddannelserne, Bornholms Regionskommune og erhvervsorganisationer.

Deltagerne blev delt i 4 grupper og blev indledningsvis bedt om at besvare spørgsmålet .

Hvad er kerneopgaven i forhold til at sikre udbud af:

- *Videregående uddannelse?*
- *Efteruddannelse*

Efter fremlæggelse i plenum fik grupperne til opgave at besvare spørgsmålet:

Hvilke delopgaver er der forbundet med den valgte kerneopgave – og hvem kan primært bidrage?

8.1.1 Gruppernes besvarelse opgave 1.

Kerneopgaver

- 1. Kortlægning (Gruppe 1, 2, 3 og 4).**
  - Kortlæg behovene for uddannelse og efteruddannelse.
Specielt uddannelsesbehovene i de private virksomheder er en udfordring. Mange uddannelsesbehov er ikke erkendte.
  - Undersøg de studerendes karriere forløb efter endt uddannelse
- 2. Indgå strategiske samarbejder med udbydende uddannelsesinstitutioner/ uddannelsesaktører i resten af landet (Gruppe 2)**
Skab fleksibelt udbud på både videregående uddannelse og efteruddannelsesområde
- 3. Identificer bornholmske styrkepositioner og horizontale netværk (Gruppe 4)**
- 4. Stimulere efterspørgslen – primært på efteruddannelsesområdet (Gruppe 3)**
Sikre forsørgelsesgrundlag for voksne der deltager i efteruddannelse

8.1.2 Gruppearbejdsopgave 2: Hvilke delopgaver er der forbundet med den valgte kerneopgave – og hvem kan primært bidrage?

8.1.2.1 Kortlægning

Der er behov for at få sandsynliggjort hvilke uddannelsesbehov der er på Bornholm – og dermed sikre, at der er efterspørgsel efter de kvalifikationer folk får.

Regional/fælles opsamling af lokale uddannelsesbehov

Der eksisterer i virkeligheden allerede meget indsamling af viden, men ingen samler det op og ingen bruger tid på at udarbejde strategi-forslag og tværgående analyser. Hvem samler det op? Der vil være tale om en slags bottom-up proces.

Dertil skal det bemærkes, at kortlægningen af kompetencebehov bør være en fast indsats, en integreret del af arbejdet i stedet for projektbaserede analyser. Gør det løbende og systematisk

Del-opgaverne er:

- 1) Analysere efterspørgslen efter arbejdskraft,
  - opdelt på brancher (primært ift det private arbejdsmarked)
  - og de offentlige aktører, herunder de politiske strategier (offentlige behov)
  - og at analysere målgrupper – hvem er de uddannelsessøgende?
- 2) Undersøg de studerendes karriere forløb efter endt uddannelse

Aktører: alle aktører skal tage del- uklart hvem der skal tage "lead".

8.1.2.2 Indgå strategiske samarbejder med udbydende uddannelsesinstitutioner/uddannelsesaktører i resten af landet (2)

Der skal indgås strategiske samarbejder med uddannelsesudbydere i hele landet, og skabes fleksibelt udbud på både videregående uddannelse og efteruddannelsesområdet. Hertil hører, at afdække hvem der kan udbyde hvad på Bornholm. Hvem vil lave aktiviteter på Bornholm og hvad gør Bornholm attraktiv at udbyde uddannelse på?

Bornholm er attraktiv for nationale uddannelsesudbydere. Man kunne f.eks. lave særlige bornholmervariater af uddannelses tilbud (i lovgivningen er der forsøgshjemler – disse skal udnyttes endnu mere). Eksperimentarium er interessant for uddannelsesudbydere. Bornholm er et afgrænset område, derfor er Bornholm et godt sted at udvikle og teste uddannelsesvarianter, da der ikke er den store fare for spredningseffekter til andre uddannelser.

Forudsætningerne for dette vil styrkes gennem:

1. Sikre et forhandlings-/samarbejdsmandat for vegne af "Bornholm" Det er vigtigt at man har et mandat til at indgå i samarbejder. Hvem går man i byen for? Uddannelsesudbyderne vil gerne have ét bornholmer-mandat: "Bornholms Stemme"

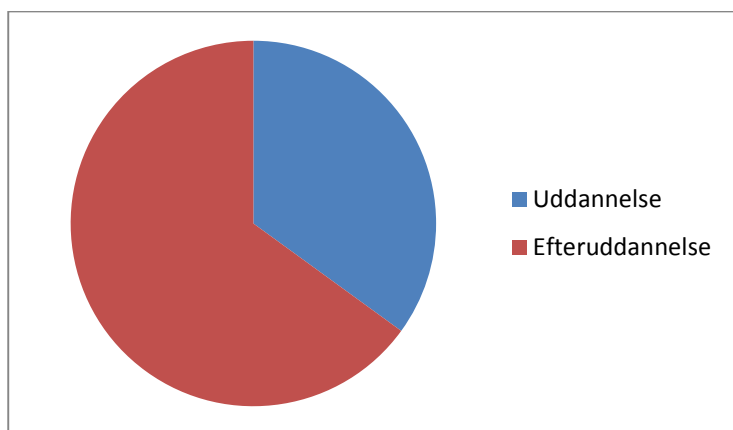
2. Super uddannelseshus på Bornholm! Hvis man skal have nogen til at komme til Bornholm og lave noget spændende, skal uddannelsesmiljøet være attraktivt. (Både for de udefra kommende partnere, men også for de studerende).

3. Der skal fortsat være en finansiering – en anerkendelse fra staten om at det koster ekstra at udbyde på Bornholm. Akademiet holder fast i at det er nødvendigt at pengene gives i kraft af sin eksistens

Aktører: Primært Center for erhverv, uddannelse og beskæftigelse.

8.1.2.3 *Udbyde uddannelse og efteruddannelse fleksibelt.*

Her er det væsentligt at gøre sig klar hvad opgavens karakter er:

Vær opmærksom på en vertikal sammenhæng med ungdomsuddannelsesområdet, altså at det videregående uddannelsesniveau ligger i naturlig forlængelse af de lokale behov og de lokale unge. Det betyder, at der skal være videregående uddannelse for de unge, der bliver boende på Bornholm og som primært har praktiske kompetencer. De efterspørger pt. primært Sosu og andre EUD uddannelse - og i det lange livsløb er det også dem, der bliver sygeplejersker, lærere etc. lokalt. Dette kunne udbydes på andre områder, f.eks. det tekniske område (ingeniører)

1. Regional/fælles opsamling af lokale uddannelsesbehov

Der eksisterer i virkeligheden allerede meget indsamling af viden, men ingen samler det op og ingen bruger tid på at udarbejde strategi-forslag og tværgående analyser. Hvem samler det op? Der vil være tale om en slags bottom-up proces. Hvordan udnytter vi Bornholms styrkepositioner: Velfærd og teknologi, energi-området, affaldsområdet? Der er tale om en opsøgende og udviklende indsats.

Aktører: ikke nye aktører, men nogen der samler op. Afklaring af hvem der skal side for bordenden?

8.1.2.4 Stimulere efterspørgselen – primært på efteruddannelsesområdet

Sikre forsørgelsesgrundlag for voksne der deltager i efteruddannelse

Kerneopgaven for gruppe 3 er at stimulere efterspørgslen, primært for efteruddannelse og primært målrettet det private arbejdsmarked. Herunder væsentligt at sikre økonomisk mulighed for efteruddannelse for den enkelte.

Delopgaverne er:

Afdække mulighederne for økonomi i efteruddannelse. Knyttet hertil at afdække individuelle barrierer for deltagelse i efteruddannelse/ uddannelse. Gruppen var inspireret af UTA-projektet, som på ungdomsuddannelsesniveau har gennemført en række forsøg og indsatser for at sikre en bedre overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og gennemførelse heraf (optimale læringsmiljøer og pædagogiske indsatser). Dette trænger man til at gøre på voksen-uddannelsesområder: hvad skal der til for at påbegynde og gennemføre efteruddannelse for voksne?

Aktører: BRK, men ikke uden uddannelsesinstitutionerne, en Akademi funktion og Vækstforum

8.1.2.5 Øvrige udsagn

Der er taget initiativ til at reservere områder i ungdomsboligbebyggelser til bachelorer studerende på Bornholm.

Ministeriet for Uddannelse og Forskning, der er ansvarligt ministerium for grundbevilling til Bornholms Akademi samt puljen til udlagt uddannelse har udtalt, at man ønsker at støtte Bornholm med det samme beløb og man er positiv over for et fælles Bornholmsk udsagn om, hvorledes den støtte der gives Bornholm udnyttes optimalt.

Forbavselse over at se at det korte videregående uddannelsesniveau er fraværende på Bornholm. Dette uddannelsesniveau er primært målrettet det private erhvervsliv.

Der mangler efteruddannelse indenfor innovation og iværksætter

Det skal integreres i de eksisterende uddannelser.

Andet: Samarbejdet mellem uddannelsesaktørerne på Bornholm er under positiv udvikling. Eksempler herpå er et fællestelt på Folkemødet for alle uddannelserne på Bornholm. Dette er faciliteret af Akademiet og vil foregå i Campus' Bornholms telt.

8.2 Bilag 2: SFA Analyse

SFA analyse værktøjet (Suitability, feasibility og acceptability) er udviklet til at vurdere strategiske alternativer i primært større konkurrenceudsatte organisationer og private virksomheder.⁴⁷⁴⁸

Værktøjets elementer

Suitability - er strategien passende?

- Mission og opgaver
- Øget konkurrenceevne/ændret konkurrence position
- Bygger strategien på de identificerede styrker og muligheder samt mindsker den svagheder og trusler
- Bygger strategien på eksisterende færdigheder og kompetencer i organisationen
- Passer strategien på de eksisterende kulturelle værdier i organisationen
- Er strategien simpel og forståelig

Feasibility - har organisationen de fornødne ressourcer og kompetencer for at realisere strategien?

- Er der de fornødne ressourcer til stede? Økonomisk og kompetencer
- Kan strategien implementeres effektivt
- Kan strategien nå de målsætninger der er opsat
- Kan strategien opfylde nøgle faktorer som pris kvalitet og efterspørgsel
- Opretholder organisationen evnen til at fastholde sin konkurrenceevne.
- Er organisationen fleksibel
- Er timingen den rette Window of opportunity

Acceptability - Er strategien acceptabel for organisationens interessenter?

- vurderer interessenter at strategien kan levere de forventede resultater
- opfylder strategien de strategiske nødvendigheder
- skaber det forventede resultat
  - mening strategisk
  - et tilfredsstillende afkast
  - synergi der stiller organisationen bedre i konkurrencen

---

⁴⁷ <http://www.vaibmu.com/how-to-determine-an-optimal-strategy-choice/>

⁴⁸ <http://mktzone.weebly.com/suitability-feasibility-acceptability-of-business.html>

8.4 Bilag 3: Udviklingsprojekter i Thy Uddannelsescenter

Praktiske eksempler på projekter og samarbejder:

<i>Bidrage til forståelse af:</i>	<i>Sagsspecifik:</i>	<i>Erfaringsdannelse</i>	<i>Finansiering</i>
Ungdomskultur og skrøbelige unge (selvmordstruede m.m.).	<p>Temadage om unge med " Ondt i sjælen".</p> <p>Hvordan gør man i ung.uddannelserne.</p>	At man på tværs af forvaltninger kunne løfte nye opgaver. Indblik og viden om unge og ny kultur.	Deltagerfinansieret.
Naturen som dynamisk afsæt for forretningsudvikling og yderligere vækst.	<p>NCOA – Thy som nationalt center for friluftsliv.</p> <p>Kompetenceudvikling indenfor oplevelsesøkonomi.</p> <p>(erhvervsudviklingsprojekt i forhold til den regionale udv. plan.)</p>	<p>Vækstpotentiale afdækket og forretningsmodeller beskrevet men mangler lokal opbakning af virksomheder.</p> <p>COLD Hawaii etableret (world cup).</p> <p>Indlæg til Regional Udviklingsplan om oplevelsesøkonomi-</p>	<p>Thisted kommune og vækstforum (region nord)budget kr.</p> <p>525.000 .</p>
U2U modeludvikling omkring unge og uddannelse.	<p>At udforme innovative strategier for at få flere unge i gang med uddannelse.</p> <p>Samarbejdsprojekt mellem region nord, uddannelsesinstitutioner og Morsø, Thisted og Jammerbugt kommuner.</p>	En øjenåbner for, hvad man kan nå ved at arbejde sammen og holder niveauer i spil. Motivation og beredskab til yderligere samarbejde.	<p>Bevilling fra region Nordjylland.</p> <p>Budget kr.</p> <p>1.220.000,00</p>
MOLLY Masteruddannelse i oplevelsesøkonomi .	I samarbejde med RUC og CRT Bornholm at etablere en videregående efteruddannelse i yderområder.	AT man kan etablere masteruddannelser ved samarbejder og nye pædagogiske principper.	Bevilling fra LAG Thy Mors kr. 272.000,00

Formidlere af natur og kulturtilbud.	I samarbejde med UCN Nordjylland etablering af Natur og kulturudd. i Thy.	At der er vigende interesse for uddannelsen, og der skal ske en markant markedsføring af uddannelsen.	Taxameterfinansiere t i UCN.
Flere unge i uddannelse	Projekt UJJU indeholder ungeforløb, udvikling af samarbejdsmodeller og kompetenceudvikling af medarbejdere. Samarbejde med Morsø, Thisted og Jammerbugt kommuner.	At det er positivt at blive afklaret i tværfagligt kompetencemiljø, håndholdt helhedsorienteret indsats nødvendig. Model og konceptudvikling til lokale/regionale/nationale niveauer. / Uddannelsesgaranti Thy (omstigning i stedet for dropout)	Finansieret af EUs socialfond og kommunerne og parterne medfinansierer i form af timer. Budget i alt 18.917.966,00kr
FLEX-VID – videregående uddannelser afholdes lokalt og fleksibelt.	Videregående uddannelser baseret på E- learning i yderområder. Samarbejde med UCN Nordjylland. Det handler om bygningskonstruktørudd., jordmoder og radiografudd.	At det tager lang tid at markedsføre nye uddannelser, og formidlingen skal ske lokalt. Der er 4 studerende som er alt for få. Flere unge i erhvervskompetencegivende uddannelse der hvor de bor.	Eu socialfonds finansieret - budget 19.137.960 kr.

8.5 Bilag 4: relevante uddrag af lovgivning

Fra Bekendtgørelse af Lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse

Kapitel 6

§ 33 a. En institution for erhvervsrettet uddannelse, jf. § 1, stk. 1, kan efter aftale med andre institutioner for erhvervsrettet uddannelse, en eller flere statslige selvejende uddannelsesinstitutioner, erhvervsakademier samt private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen varetage nærmere bestemte administrative opgaver for en eller flere af de nævnte andre uddannelsesinstitutioner. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 2. For institutionens aktiviteter omfattet af stk. 1 finder moms kompensationsordningen efter § 21 a tilsvarende anvendelse.

§ 33 b. (Ophævet)

§ 34. Institutionerne samarbejder med andre institutioner, der er godkendt efter loven, og andre uddannelsesinstitutioner i et lokalt fællesskab. Samarbejdet har til formål at sikre, at institutionerne udnytter deres ressourcer bedst muligt, og at de informerer og vejleder samordnet om deres samlede uddannelsesudbud. Samarbejdet kan angå udbuddet af uddannelser.

Stk. 2. Som led i samarbejdet danner institutionerne et lokalt fælles samarbejdsforum, som mødes mindst en gang hvert kvartal.

§ 34 a. Regionsrådet koordinerer den samlede indsats i regionen for at sikre sammenhæng i udbuddet af ungdomsuddannelser, herunder for så vidt angår den geografiske placering af udbuddet og kapaciteten på uddannelserne med henblik på, at der er et tilstrækkeligt og varieret uddannelsesudbud til unge i regionen. Regionsrådets koordinering sker i samarbejde med alle selvejende institutioner, der er godkendt til at udbyde en eller flere ungdomsuddannelser i regionen, bortset fra private gymnasieskoler og private hf-kurser.

Stk. 2. Med henblik på at understøtte regionens udviklingsplan kan regionsrådet efter ansøgning fra en selvejende institution yde formåls- og tidsbestemte udviklingstilskud, herunder anlægstilskud til bl.a. efteruddannelse, information, udvikling af fag, valgfag og mere specialiserede studieretninger til de ungdomsuddannelser, der er nævnt i stk. 5, bortset fra ungdomsuddannelser, som finder sted på private hf-kurser og private gymnasieskole, samt tilskud til udvikling af en institution i et landdistrikt eller udkantsområde. På Bornholm varetages regionsrådets opgave dog af kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. De institutioner, der er godkendt til at udbyde en eller flere af de i stk. 5, nr. 3-5, nævnte ungdomsuddannelser i regionen, samarbejder med regionsrådet og med andre institutioner, der udbyder ungdomsuddannelser, om den i stk. 1 nævnte koordinering.

Stk. 4. Samarbejdet efter stk. 3 mellem de institutioner, som udbyder de i stk. 5, nr. 1-2, nævnte uddannelser, og regionsrådet foregår dog gennem de forpligtende samarbejder, som er nævnt i § 7 c, stk. 1, i lov om institutioner for uddannelsen til studentereksamen og § 18 c, stk. 1, i lov om institutioner for uddannelsen til højere forberedelseseksamen.

Stk. 5. Koordineringen omfatter:

- 1) Uddannelsen til studentereksamen.
- 2) Uddannelsen til højere forberedelseksamen.
- 3) Uddannelsen til højere handelseksamen.
- 4) Uddannelsen til højere teknisk eksamen.
- 5) Grundforløbende i erhvervsuddannelserne.

§ 34 b. Regionsrådet afgiver indstilling til undervisningsministeren om den stedlige placering af nye uddannelsessteder i regionen for de i § 34 a, stk. 5, nr. 3-5, nævnte uddannelser.

§ 35. Der nedsættes et råd for deltagere i uddannelse ved hver institution for erhvervsrettet uddannelse. Undervisningsministeren fastsætter regler om valg af rådene og disses virksomhed. Rådet udpeger repræsentanter for deltagere i uddannelse til udvalg m.v., som institutionen har nedsat til at behandle spørgsmål af betydning for deltagerne i almindelighed. Dette gælder dog ikke udvalg m.v., hvor deltagernes deltagelse ville stride mod anden lovgivning.

§ 35 a. Ministeren kan efter indstilling fra bestyrelserne for de enkelte institutioner fravige loven med henblik på at skabe særlig mulighed for samarbejde og sammenlægning af institutioner for videregående uddannelser og for ungdoms- og voksenuddannelser på Bornholm.

CRT

CENTER for REGIONAL-
& TURISMEFORSKNING